

Zvonimir Kostić Palanski

JAHVE I JEŠUA

DVA BOGA *ili* JEDAN BOG

Zvonimir Kostić Palanski

JAHVE I JEŠUA
DVA BOGA *ili* JEDAN BOG

Zvonimir Kostić Palanski
JAHVE I JEŠUA
DVA BOGA i JEDAN BOG
Prvo izdanje, 2021.

Izdavači:
Punta, Niš
Teološki institut, Niš

Za izdavača:
Srđan Pavlović

Recenzenti:
Prof. dr Darko Tanasković
Prof. dr Zdravko Šorđan
Dr David Bibulović
Mr Anna Petrović

Design:
Palanski

Prelom i štampa:
Punta Niš

©Copyright by Palanski
zvonimir.kostic@mts.rs
060 / 80 80 900
063 / 47 40 49

Tiraž:
500

ISBN 978-86-7990-223-8

Izdavanje knjige podržali:

Danijel Dragan Stojanović (Jerusalim, Izrael); Vojislav Đekić (Negotin);
Slavica i Nikola Đorđišanović (Kladovo);
Ivan Fleissig (Štuttgart, Nemačka); Robert Spasić (Niš);
Eržebet i Branko Gireg (Stara Pazova); Radiša Kicušić Kica (Negotin);
Vera Valčeva Stanković (Niš); Miodrag Janković, advokat iz Niša;
Enna Mirovich (Melburn, Australija); Rade Stojković, Hum kod Niša

Dr h. c. theol. Zvonimir Kostić Palanski

**JAHVE
I JEŠUA**

DVA BOGA *ili* JEDAN BOG

PUNTA
Teološki institut, Niš

Niš, 2021.

*„Jer je Bog na nebu, a ti si na zemlji,
zato neka bude malo reći tvojih!“*
Propovednik 5,2.

PREDGOVOR

Bog je na nebu, a mi smo na zemlji. Drugim rečima – Bog je daleko od nas, nevidljiv, nesaznatljiv, neodgotnljiv, čak i za naše misli nedokučiv. Uz to večan, sve-moguć, sveznajuć, neograničen, sveprisutan, svet... A mi? Mi smo na zemlji, mali, nejaki, kratkoveki, prolazni. Prah zemaljski.

Pa ipak, nešto znamo o Bogu. A to nešto je ono što nam je otkriveno. Malo, dakle. Zato kad govorimo o Bogu, neka bude i naših reči malo. Jer, u mnogo reči mnogo je opasnosti. Tako kaže i mudri Solomun: “U mnogim rečima ne biva bez greha; ali ko zadržava usne svoje, razuman je.” Priče 10,19.

U naslovu ove knjige upotrebio sam dva imena - Jahve i Ješua, a kao podnaslov stavio sam pitanje da li su to dva Boga ili jedan Bog. Jer, oba imena su imena Boga. Međutim, da vidimo najpre da li sâm Bog uopšte ima ime. Vizantijski teolog Jovan Damaskin (676-749) ovako veli:

„Budući da je Božanstvo neobuhvativo, ono je, svakako, i bezimeno. A pošto, dakle, ne poznajemo Njegovu suštinu, ne istražujmo ni ime Njegove suštine, jer imena

otkrivaju stvari. Ali Bog, budući blag, priveo nas je iz nebića u biće, da bismo bili zajedničari Njegove dobrote, i stvorio nas je sposobnima da saznajemo, te kao što nam nije predao ništa od svoje suštine, tako nam nije predao ni od poznanja svoje suštine, jer nemoguće je da jedna priroda savršeno spozna nadsušastvenu prirodu. A ako je, pak, nemoguće poznanje stvari, kako li ćemo, onda, spoznati ono što je nadsušastveno? Zbog svoje, dakle, neizrecive dobrote blagoizvoleo je Bog da bude nazvan imenima podobnim nama, da ne bismo bili potpuno nepričasni Njegovom poznanju, nego da imamo makar i nejasan pojam o Njemu. Prema tome, kako je neobuhvativ, tako je i neimeniv, a budući da je On uzročnik svega i da sve stvari u Njemu od iskoni imaju svoj logos i uzrok, to On biva posvedočen od svake stvari, čak i od suprotnih kao što su svetlost i tama, voda i vatra, da bismo spoznali da On, po svojoj suštini, nije što i te stvari, nego je, naime, nadsušastven i neimeniv, a da je, dakle, uzročnik svih stvari, svedoči sve ono što je On stvorio.¹

Od Damaskinovog mišljenja ne odudaraju ni reči Nortropa Fraja (1912–1991), kanadskog književnog kritičara i teoretičara književnosti, koji kaže da su „reči konačne, a Bog to nije: pravi je Bog ‚skriven‘, s onu je stranu sveg mišljenja, pa je *a fortiori* s onu stranu reči.“²

I zaista se s ovim moramo složiti. Jer, ako se Bog ne može obuhvatiti ni našom mišlju ni rečju, onda se ne može obuhvatiti nijednim imenom. U patrističkoj trijadologiji pitanjem Božjih imena posebno se bavio Grigorije Niski (335–394), episkop iz Nise. “Prema njegovom mišljenju Božja imena su proizvod ljudskog domišljanja

¹ Jovan Damaskin: *Tačno izloženje pravoslavne vere*, Luča, Nikšić 1985, str. 54.

² Nortrop Fraj: *Veliki kod(eks)*, Prosveta, Beograd 1985, str. 35.

i pretpostavki (στοχασμοί και υπόνοιαι) koja nastaju u čovekovom egzistencijalnom promišljanju o Bogu. Čak su i svetopisamski nazivi za Boga proizvod ljudskog domišljanja i odnose se na Božanske energije, a ne na suštinu.”³

Erih From (1900-1980), nemački humanistički filozof, ovaj problem sagledava na sledeći način:

“Antropomorfni jezički izrazi kojima se opisuje Bog koriste se u celoj Bibliji. Ono što je novo to je da se Bog javlja kao Bog istorije, a ne kao Bog prirode; i što je najznačajnije, razlika između Boga i idola dolazi do punog izražaja u ideji *bezimenog Boga*.”⁴

Da li uopšte ima smisla i osnova govoriti o tome da Bog nema ime, odnosno da je *bezimen*? Da bismo bolje razumeli zašto se Bog predstavio Mojsiju imenom “Ja sam onaj što jeste” (2. Mojsijeva 3,14), treba znati da se ono na hebrejskom kaže “Eheyeh asher Eheyeh”:

„Kad je reč o ‚imenu‘ Boga, značaj reči *Eheyeh* leži u činjenici da je ona pređašnje nesvršeno vreme glagola ‚biti‘. Ona kaže da Bog *jeste*, ali to ‚jeste‘ nema kvalitet dovršenosti kao kad je reč o nekoj stvari, već predstavlja živi proces, nastajanje; samo stvar, tj. ono što je dobilo svoj konačni oblik, može imati ime. Slobodan prevod odgovora koji je Bog dao Mojsiju bio bi: ‚Moje ime je *Bezimeni*; kaži im da te je ‚*Bezimeni*‘ poslao.‘ Samo idoli imaju imena, jer predstavljaju stvari. ‚Živi‘ Bog ne može da ima ime. Reč *Eheyeh* predstavlja ironičan kompromis između ustupka koji Bog čini neznanju naroda i svog stalnog naglašavanja da mora biti bezimeni Bog.“⁵

³ Rodoljub Kubat, Predrag Dragutinović: *Leksikon biblijske egzegeze*, Službeni glasnik / Biblijski institut, Beograd 2018, str. 393.

⁴ Erih From: *Bičete kao bogovi*, Clio, Beograd 2000, str. 27.

⁵ Ibid., str. 29.

Malo je verovatno da će ovakvo rešenje problema Božjeg imena, koje predlaže From, biti prihvatljivo za sve. Ima onih koji su ubeđeni da je Božje ime Jahve, Jehova, ili neka druga varijanta izgovora ovog imena. From i o tome piše:

“Iako je kao naznaka za Boga korišćeno čudno ime (JHVH), u Božjim zapovestima se kaže da se čak ni to ‘ime’ ne sme pominjati ‘uzalud’. (...) Jevreji koji se drže svoje tradicije ni dan danas nikad ne izgovaraju reč YHWH, već umesto nje kažu *Adonai*, što znači ‘Gospod’, i neće čak ni *Adonai* da izgovore, osim u molitvi i pri čitanju Svetog pisma, već kad govore o Bogu zamenjuju je rečju *Adoshem* (koju čine prvo slovo reči *Adonai* i reč *shem* koja jednostavno znači ‘ime’). Čak i kad na stranom jeziku piše o Bogu, Jevrejin koji je veran tradiciji će, npr. na engleskom jeziku, napisati *G’d* da ne bi izgovorio ime Božje uzalud. Drugim rečima, prema jevrejskoj tradiciji, biblijska zabrana bilo kakvog predstavljanja Boga i upotrebljavanja Božjeg imena uzalud znači da se čovek može obraćati Bogu u molitvi, u činu stavljanja sebe u odnos *sa* Bogom, ali ne sme govoriti *o* Bogu, da Bog ne bi bio pretvoren u idola.”⁶

Dakle, samo ime Jahve, ili Jehova (jevrejski: יהוה), izvedeno je od reči koje su nam već poznate – *Ja sam onaj koji jesam*. Drugim rečima, za Boga nema proticanja vremena. On je i juče, i danas, i sutra *Onaj koji jeste, Onaj koji je živ, koji postoji*. Ovo ime, koje se u jevrejskoj Bibliji, odnosno Starom zavetu, pominje oko 7000 puta, potiče od jevrejskog glagola *havah* (biti), mada je veoma sličan i glagol *chavah* (živeti). Prema tome Jahve (ili Jehova) bi značilo da je *On bez početka i kraja* i da je izvor svega. Najjednostavnije rečeno, On je *Večnoposto-*

⁶ Ibid., str. 29. 30.

jeći. Da, možemo Ga upravo tako nazvati, ali opet ostaje pitanje: Da li je to Njegovo pravo ime? Jer, i to je atribut, a ni on ne obuhvata Božju suštinu.

U naslovu ove knjige upotrebio sam još jedno ime – Ješua. O kome se tu radi? Reč je o Isusu Hristu, koga mesijanski Jevreji i danas tako nazivaju. Većina stručnjaka za hebrejski jezik se slaže da je pravi izgovor Jehošua. Drugi su pak mišljenja da je ispravan izgovor Jahšua. U svakom slučaju ovo ime je sastavljeno od dva imena – od imena *Jahve (Jeh-ho)* i *šua*, što znači *spasenje*. Tako bi puno značenje imena Jehošua bilo *Jahve je spasenje* ili *Jahve izbavlja*. Ja sam se odlučio za skraćeni i popularniji oblik - Ješua.

Jahve i Ješua. Da li su u pitanju dva Boga ili jedan Bog? U traženju odgovora na ovo pitanje isključivo sam se oslanjao na Sveto pismo, odnosno Bibliju Starog i Novog zaveta. Dakle, najpre, da li je Isus Bog? Ako jeste, da li je On Onaj isti Bog koji se javlja u Starom zavetu, tj. da li je Ješua Novoga zaveta u stvari Jahve Staroga zaveta? S obzirom da ima onih koji to negiraju potrudio sam se da nađem 100 (i slovima: sto) dokaza za to. Iskren da budem, našao sam preko 120, ali sam smatrao da bi i ovaj manji broj bio dovoljan onima koji sumnjaju da otklone svoju sumnju. Mada sam svestan i ove opomene:

„Ako ljudi odbacuju svedočanstvo Svetoga pisma o Hristovom božanstvu, uzaludno će biti da se s njima raspravlja o ovoj tački, jer nijedan dokaz, ma koliko bio uverljiv, neće ih moći osvedočiti... Niko ko veruje u ovu zabludu ne može imati pravo razumevanje o Hristovom karakteru i o Njegovom delu, niti o velikom Božjem planu spasenja.“⁷

⁷ Ellen G. White: *The Great Controversy Between Christ and Satan During the Christian Dispensation*, Oakland, Calif.,: Pacific Press Pub. Assn., 1888, str. 524.

Drugi problem kojim se ova knjiga bavi, jeste Hristova ljudska priroda. Problem je utoliko što jedni veruju da je Hristos prilikom utelovljenja uzeo našu grešnu prirodu, a drugi veruju da je uzeo prirodu Adama pre pada u greh. Za razrešenje ovog problema smatrao sam da je dovoljno navesti samo 10 (i slovima: deset) dokaza. Računao sam: Razumni će razumeti, kao što kaže Pismo (Danilo 12,10).

Na kraju treba reći i to da ovaj problem nije novijeg datuma, kao što to tvrdi i Nikolaj Berđajev (1874-1948), ruski religijski i politički filozof:

„U prvim vekovima hrišćanstva, kada su se vodili dogmatski sporovi i oblikovale dogmatske formule kojima se želelo da se pomoću simbola izraze događaji duhovnog sveta, razvijala se složena dijalektika o odnosu Božanskog i ljudskog. I nicanje jeresi i demaskiranje jeresi vezani su sa ovom temom. Arijanstvo, monofizitstvo, nestorijanstvo – sve su to jeresi o bogočovečnosti. Sporovi su bili tematizovani o hristološkom problemu, tj. o odnosu dveju priroda u Hristu.“⁸

Dakle, problem nije novijeg datuma, duh arijanizma i danas je živ, a to se posebno vidi u učenjima tzv. antitritaraca. Zato mi je želja da ova knjiga bude od koristi i blagoslova kako njima, tako i svima drugima koji žele da upoznaju večne biblijske istine.

ZKP

Napomena: U citiranju biblijskih tekstova služio sam se prevodom Starog zaveta Đure Daničića i prevodom Novoga zaveta Vuka Karadžića, a tamo gde to nije slučaj, reč je o Savremenom srpskom prevodu (skraćeno: Ssp), Novom srpskom prevodu (skraćeno: Nsp) i prevodu Kršćanske sadašnjosti (Ks).

⁸ Nikolaj Berđajev: *Egzistencijalna dijalektika božanskog i ljudskog*, Logos / Ortodos, Beograd 1995, str. 28.

Ovom prilikom hteo bih da zahvalim ne samo recenzentima, već i dragim prijateljima, dobrim poznavaocima Svetoga pisma: Jovanu Žeravici, Siniši Randeloviću, Laslu Čanjiju, Ratku Kuburiću, Želimiru Staniću, Zoranu Marcikiću, Daliboru Martinoviću, Daliboru Jovanoviću, Daliboru Kurtiću, Danilu Zelenkapiću, Ivanu Novakoviću, Vladi Havranu, Bogdanu Bibuloviću, Radivoju Kostadinoviću, Daliboru Trajkoviću, Milomiru Radoviću, Branku Lukiću, Draganu Grujičiću, Pavlu Runiću, Dejanu Ždraljeviću i Radmilu Bodiropi, jer su mi razgovori sa njima na ove teme bili veoma dragoceni i inspirativni.

**BOŽANSKA PRIRODA
ISUSA HRISTA**

1.

„BOG BEŠE REČ“

„U početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i **Bog beše Reč.**“ Jovan 1,1.

Dobro je poznato da je ovo početak Jevandelja po Jovanu, s tim što se u grčkom prevodu umesto *Reči* koristi izraz *Logos*. Iz tog razloga Justin Popović (1894-1979) u svom komentaru ovog stiha piše ovako :

„Traga li radoznala ljudska misao za početkom tog Svepočetka za početkom *Logosa*, evo njega: 'I *Logos* beše u Boga' - καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν. Njegov početak je u *Boga*, znači: On i nema početka; sav je u *Boga*, pa ipak samostalan, ipostasno samostalan, ne obezličen nekom obezličujućom pogruženošću u Bogu. Ljudska misao, kada misli o Bogu, ne može drukče a da i početak Njegov ne zamišlja bespočetnim. Za nju je i najprirodnije i najlogičnije da Boga zamišlja beskrajnim i beskonačnim u svakom pogledu, pa i u pogledu početka: *početkom* je On beskrajan, beskonačan, bespočetan. Da, to je jedini bespočetan početak. Zato je *Logos* svim bićem svojim sav 'u Boga' = πρὸς τὸν Θεόν; a to znači: sav beskrajan, sa svake strane beskrajan i bezgraničan. Iako je 'u Boga', *Logos* nije ništa manji od Boga: sva su božanska savršenstva u Njemu kao i u Bogu, te je i On po svemu i svaćemu Bog, i to Bog *Logos*, zato je i rečeno Duhom Svetim preko svetog tajnovidca i bogovidca: 'i *Bog beše Logos*' - καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. Znači: *Bog Logos* je posebna ličnost u Bogu, drugo Lice Svete Trojice. Tako: u *početku* ispred svih početaka stoji i postoji Presveta Trojica. Jer Bog *Logos* nikada nije

odvojen od Boga Oca; On je stalno i večito 'u Boga' = πρὸς τὸν Θεόν. On 'nema početka' (1. Jovanova 2,19).⁴¹

Sličnu misao o uvodnom stihu Jevanđelja po Jovanu nalazimo i kod Teofilakta Ohridskog (1050-1107):

„*Logos beše u Boga*’ pokazuje da je Sin savečan Ocu i da Otac nikad nije bio bez Sina. Reč je o dve Ličnosti, ali i o jednoj prirodi i o jednom Božanstvu. Logos se nikad nije odvajao od Boga...“²

U svojoj knjizi, koja nosi naslov *Bog Logos*, Mirko Đ. Tomasović o Logosu zapisuje sledeće misli:

„Svekolika priroda Boga Oca se kao neki pečat ocrta na Bogu Logosu. Najveća saznanja o Logosu jeste: Njegovo božanstvo – Logos je Bog. Imperfekat 'ñv' – 'beše' (1,1) objavljuje tajnu da je Logos Bog i da je On predvečno božansko Biće (ὑπαρξη). Logos nije progresom i uzrastanjem u vremenu postao Bog, nego je On oduvek bio istiniti, ličnostni i živi Bog. Ovde je otkrivena istina da je Logos jednak Bogu po Božanskom dostojanstvu, odnosno, Jovan je za Logosa izneo istu onu dogmatsku istinu koju je Hristos objavio: 'Ja i Otac jedno smo.' (Jovan 10,30).“³

Istinita je i tvrdnja Elen G. Vajt, američke duhovne spisateljice (1827-1915), da je Hristos „hodao ovom zemljom kao Večna Reč“⁴.

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evanđelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 8.

² Citirano u: Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evanđelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 12.

³ Mirko Đ. Tomasović: *Bog Logos*, Bogoslovski fakultet SPC; Hilendarski fond pri Bogoslovskom fakultetu SPC, Beograd 2000, str. 143.

⁴ Ellen G. White: *Fundamentals of Christian Education*, Nashville, 5. Jul 1887, citirano u: Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 260.

2.

SVESTVARALAČKA REČ

„U početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i Bog beše Reč. Ona beše u početku u Boga. **Sve je kroz Nju postalo, i bez Nje ništa nije postalo što je postalo.**“ *Jovan 1,1-3.*

Svestvaralačka Reč, izraz je koji se odnosi na Isusa, Ješuu, a koristi je Justin Popović da bi Njome obuhvatio sve vidljivo i nevidljivo i da istakne Njenu silu:

„Nema tvari, nema trunčice koja postoji a da nije postala Bogom Logosom. Na svemu, po svemu i u svemu je njegov stvaralački dah, njegova svestvaralačka sila. Kada bi ljudska misao mogla da do kraja razgrne atom i sunce, našla bi tu logosnu silu i u jednom i u drugom. Po poreklu svom sve je logosno. Otuda sva tvar, sva tvorevina i jeste prvo Evanđelje Božje, prvo praevanđelje o Bogu Logosu, Tvorcu i Svedržitelju svega što postoji. U stvari, sav stvoreni svet, sve vidljive i sve nevidljive vasi-one jesu svoje vrste bogojavljenje, hristojavljenje. Samo površno i površinsko, samo kokošije čeprkanje mišlju ljudskom po hrapavoj kori, po površinskoj prašini vasi-one, ne pronalazi to i ne vidi to. Čim ljudska misao ozbiljno krene kroz ovaj svet, ona svuda, u srcu svake tvari naiđe na božansku logosnu silu koja sve što postoji, vodi tajanstvenim putevima postojanja ka bogoodređenom svecilju vasi-one (sr. Kološanima 1,16; Jevrejima 2,10). *Sve što postade* sa božanskim ciljem postade, jer *sve Bogom Logosom postade*. Nema ničeg slučajnog u Božjem svetu, najmanje je 'slučaj' stvorio išta u ovome svetu. Nema slučajja, nema ničeg slučajnog, jer ima Boga

Logosa, koji je i Svemudrost i Svelogika, i Svesila svega postojećeg, a usto: Svepromislitelj, jer je Svestvoritelj.“¹

Isus je Reč, Logos. On je sve stvorio. Tu veliku istinu ističe i apostol Pavle pišući vernima u Kolosi:

"Jer kroz Njega bi sazdana sve što je na nebu i što je na zemlji, što se vidi i što se ne vidi, bili prestoli ili gospodstva ili poglavarstva, ili vlasti: sve se kroza Nj i za Nj sazda.“ Kološanima 1,16.

I opet kaže, ali ovoga puta hrišćanima u Rimu:

„Jer je od Njega i kroz Njega i u Njemu sve. Njemu slava vavek. Amin.“ Rimljanima 11,36.

Justin Popović se pita:

„Ovakvu tvoračku svemoć ko može imati osim Boga?“²

I apostol Pavle to potvrđuje:

„A ko je sve stvorio, ono je Bog.“ Jevrejima 3,4.

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evanđelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 11.

² Justin Popović: *Dogmatika Pravoslavne crkve*, Knjiga treća, Manastir Sv. Čelije kod Valjeva - Beograd 1978, str. 43.

3.

JEDNA SLIKA OCA I SINA

„Tada Bog reče: Hajde da načinimo čoveka **na svoju sliku**, sličnog nama.“ 1. Mojsijeva 1,26. (Ssp)

Ne znamo tačno kome se u sledećem citatu Jovan Zlatousti (Jovan Hrizostom, 349-407) obraća, ali svakako nekome ko je verovao da je Isus manji od Oca čak i u trenutku stvaranja plana za stvaranje čoveka:

„Vidiš li da je Novi (Zavet) saglasan sa Starim? Da i jedan i drugi pokazuju samostalnost Hristovu? I šta? Ako je stvarao čoveka, stvarao ga je kao pomoćnik? Nije li to neumesna želja za raspravljanjem. Jer kazavši: *Da načinimo*, nije dodao: 'po slici tvojoj, manjoj' – niti 'po slici mojoj – većoj', nego šta je kazao? *Po slici našoj i podobiju*, i time je, kazavši tako, pokazao da je jedna slika Oca i Sina; nije kazao: 'slikama', nego: *slici našoj*; jer nema neke dve nejednake slike, nego jedna, ista i jednaka slika Oca i Sina.“¹

A slike Oca i Sina su toliko jednake da je Isus mogao da kaže svome učeniku Filipu, ali ne samo njemu:

„Koji vide mene, vide Oca.“ Jovan 14,9.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 285.

4.

LOGOS ŽIVOTA

„U **Reči je bio život** i taj život je bio svetlost ljudima.“ Jovan 1,4. (Nsp)

O izvoru života Justin Popović govori kad govori o Isusu:

„Sve što u stvorenom svetu postade, pa i sam život – *'Njime postade'*, i za sve živo važi ovo: *'bez njega ništa ne postade što postade'* živo (stih 3). Sile i granice života su u Bogu Logosu. Tako je sav život, i sve što živi, evanđelje o Bogu Logosu, propoved, blagovest o Njemu. Zato je tajna *života* tako božanski uzvišena, složena i divna, jer je u njoj – sav Bog Logos, koji kroz nju i po njoj razliva svoja božanska tajinstva i sile. Tako je i *život*, od vrha do dna, od početka do kraja, svoje vrste bogojavljenje, hristojavljenje. Sve što živi, samom prirodom svojom objavljuje Hrista Boga Logosa. Zato se život i pojava života u 'mrtvoj' prirodi ničim ne može objasniti do Bogom Logosom. Pošto *život* bićem svojim tone i izvire iz Boga Logosa i njegovih savršenstava, to i sve njegovo u suštini ima logosni karakter. U toj logosnosti života sadrži se prava logika života. Logos i jeste jedina božanska logika života, zato se On i naziva 'Logos života' (1. Jovanova 1,1). U stvari, bez Hrista, bez te Logike, božanske Logike života, nema jedine božanske viodikeje, i sav život postaje besmislica, strašna i dušebistvena. Čim čovek hoće da bez Boga Logosa objasni, osmisli, opravda život, već je zakoračio i stupio na klizavu liticu alogičnosti kojom se otiskuje u potpuni haos i smrt

duhovnu. Jer šta je to smrt? Smrt je hteti biti živ bez Boga Logosa.“¹

Omne vivum ex vivo, govorili su stari Latini. Sve živo je od živog.

Tačnije: od Živoga. Od Onoga „koji jest, i koji beše, i koji će doći“ (Otkrivenje 1,8).

U Reči Božjoj, u Logosu, u Gospodu Isusu Hristu je život.

Nepozajmljen.

„U Hristu je iskonski, nepozajmljeni, nestečeni život“², kaže Elen G. Vajt.

Nepozajmljen, a svima darovan.

A to znači da je Isus večni Bog.

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 13.

² Ellen G. White: *The Desire of Ages: The Conflict of the Ages Illustrated in the Life of Christ*, Mountain View, Calif: Pacific Press Pub. Assn., 1898, 1940, str. 530.

„I STVORI GOSPOD BOG ČOVEKA“

“I stvori Gospod Bog čoveka od praha zemaljskoga, i dunu mu u nos duh životni; i posta čovek duša živa.” 1. Mojsijeva 2,7.

Ko god je makar i zavirio u Sveto pismo, morao je ovo da pročita i zapamti. Ono što se desilo četiri hiljade godina kasnije bilo je samo mali, vrlo mali deo ponovnog stvaranja. Ovde mislim na isceljenje slepoga od rođenja:

„I prolazeći (Isus – prim. ZKP) vide čoveka slepa od rođenja. I zapitaše ga učenici njegovi govoreći: Ravi! Ko sagreši, ili ovaj ili roditelji njegovi, te se rodi slep? Isus odgovori: Ni on ne sagreši ni roditelji njegovi, nego da se jave dela Božja na njemu. Meni valja raditi dela Onoga koji me posla dok je dan: doći će noć kad niko ne može raditi. Dok sam na svetu videlo sam svetu. Rekavši ovo pljunu na zemlju i načini kâo (blato – prim. ZKP) od pljuvačke, i pomaza kalom oči slepome, i reče: Idi umij se u banji Siloamskoj (koje znači poslan). Otide dakle i umi se, i dođe gledajući.” Jovan 9,1-7.

Prvi čovek, Adam, bio je stvoren „od praha zemaljskoga“ i to “po obličju Božjem” (1. Mojsijeva 1,27). I bio je savršen. Ovaj bezimni čovek, koji je bio slep od rođenja, nije bio savršen. Nedostajale su mu oči. Neko ili nešto je prekinulo nit njegovog stvaranja. Isus je iskoristio ovu priliku da, makar delimično, otkrije i pokaže Božje delo stvaranja s početka istorije naše planete, bolje reći, da ponovi svoje delo božanskog stvaranja pred svojim učenicima.

Moram priznati da mi je vrlo drago da do ovog saznanja nisam došao jedini. Daleko pre mene do istovetnog zaključka došao i Jovan Zlatousti:

„Kada je hodeći video slepoga, načini blato i tim blatom namaza oslepele oči, i reče slepome: *Idi, umij se*

u *banji Siloamskoj* (Jn 9,7). Zbog čega, naime, On koji je mrtve golom naredbom neprekidno podizao i mnoga druga takva čuda činio, zbog čega ovde dodaje i nekakav čin, blato čineći i razmazujući mu po očima? Nije li očigledno da je to zbog toga da kada čuješ da je Bog uzeo prah zemaljski i oblikovao čoveka, posredstvom onoga što se sada desilo, poznaš da je upravo On Onaj koji je u početku stvorio čoveka? A da nije hteo to da pokaže, suvišno bi bilo to što je uradio. A onda, kada poznaš da potreba za blatom Njemu nije bila saradnik u lečenju slepoga, nego Mu je bilo dovoljno da i bez te stvari, jedino zapovešću uobličići oči, On pridodaje i govori: *Idi, umij se u banji Siloamskoj*. Nakon što nam je načinom činjenja pokazao ko je Onaj koji je u početku stvorio čoveka, tada slepome govori: *Idi, umij se u banji Siloamskoj*. Dakle, kao što najbolji vajar koji na delima hoće da pokaže svoje umenje, oblikujući statuu deo nje ostavi (nesavršenom) kako bi nam na ostalom delu statue dao dokaz svoga umenja u celini, tako i Hristos, hoteći da pokaže da je On stvorio čoveka, ovoga je ostavio nesavršenoga, kako bi kada dođe i vrati mu vid, posredstvom tog čina u nas usadio veru u (stvaranje) celine.¹

Sve nas ovo navodi da zaključimo da je i prvo i ovo delo božanskog stvaranja učinio jedan te isti Bog.

A Njegovo ime je Jahve, Ješua, odnosno nama poznatiji kao Isus.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 271. 272.

„KO IMA SINA BOŽJEGA IMA ŽIVOT“

„*Ko ima Sina Božjega ima život.*“ 1. Jovanova 5,12.

Šta sve ova misao nosi u sebi, može se videti u kratkom zapisu Justina Popovića:

„*'Ko ima sina Božjega ima život; ko nema sina Božjega, nema života.'* - Sva blagovest o životu je u ovim rečima; i u njoj – sva *svedočanstva* sažeta u jedno *svedočanstvo*. Dokaz da je Isus – Bog i Spasitelj jeste u tome što je rodu ljudskom dao *život večni*. Uništio smrt i *dao život večni*. Jer *život večni* koji On daje i jeste dokaz i *svedočanstvo* da je smrt zaista pobeđena, uništena, razorena. U Bogočoveku nema smrti, nema greha, jer je u Njemu život večni. Dok ne poveruje u Gospoda Hrista, čovek je stalno u smrti, mrtvuje, mrtav je za sve što sačinjava pravi život. Tek sa verom u Njega čovek oživi, prosto vaskrsne iz mrtvih, i oseti božansku radost života, božansku osmišljenost i ciljnost života, dotle, čovek niti zna šta je život u stvari, niti shvata njegovu božansku vrednost. *,I ovaj život večni u Sinu je njegovom'*, da bi ga čovek osetio, treba da bude *,u Sinu Božjem'*, unutra u njegovom Bogočovečanskom biću, u Crkvi, kao suteslesnik, kao ćelijica živa i njime hranjena.“¹

Večni život može dati samo onaj ko je večan. A večan je samo Bog.

Dakle, Isus je Bog.

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 304.*

FORMULA SVETLOSTI

„*Jahve mi je svetlost.*“ *Psalam 27,1. (Ks)*

Tako je pevao psalmista u Starom zavetu. A da li u Bibliji postoji formula svetlosti? Vilijam Petersen i Rendi Petersen pišu:

„Od prvih reči u 1. Mojsijevoj do završnih u Otkri-venju u Svetom pismu stalno se ponavlja saznanje da je Gospod svetlost. 'Gospod je videlo moje.' (Psalam 27,1); Isus je rekao: 'Videlo sam svetu.' (Jovan 9,5); 'Bog je videlo.' (1. Jovanova 1,5); apostol Pavle je pisao: 'Bog koji reče da iz tame zasvetli videlo, zasvetli u srcima našim na svetlost poznanja slave Božje u licu Hrista.' (2. Korinćanima 4,6).“¹

Dobro su nam poznate reči Gospoda Isusa Hrista:

„**Ja sam svetlost** svetu. Ko mene sledi, neće hodati po tami, nego će imati svetlost života.“ Jovan 8,12. (Nsp)

Apostol Jovan je slušao ove reči i nikada ih nije zaboravio. I ne samo on:

„Ovo je vest koju smo čuli od Njega i javljamo je vama: **Bog je svetlost** i u Njemu nema nikakve tame.“ 1. Jovanova 1,5. (Nsp)

„Greh je pogasio sve svetlosti u našem svetu, i tama je popala sve naše oči, i ovladala našim svetom. Upornim greholjubljem ljudskim vlast tame je postala vrhovna vlast u čovečanskom svetu, i grehom i smrću vladala sve-moćno nad rodnom ljudskim. Od nemoći i očajanja ljudi su 'sedeli' u tami smrti potpuno bespomoćni (sr. Matej

¹ Vilijam Petersen i Rendi Petersen: *Psalmi*, Preporod, Beograd 2001, str. 52.

4,16; 1. Jovanova 2,8.9.11). Tek dolaskom Boga Logosa među nas sinula je prava svetlost u našoj tami greha i smrti. Prava svetlost, koju nikakva tama obuzeti ne može (sr. Jovan 1,5.9). On – 'svetlost sveta', On – 'svetlost života svetlošću caruje i vlada i u svetu i u životu. Gde je On, tu je već svetlost i vlast svetlosti. Poslavši Njega u svet, Bog Otac nas 'izbavi iz vlasti tame i premesti u carstvo Sina ljubavi svoje' (Kološanima 1,13), u carstvo svetlosti.²

I same Hristove reči imale su silu da razgone tamu. Tako mađarski mislilac Bela Hamvaš (1897-1968) piše:

„Za Isusa je zapisano: govori kao neko ko ima vrhovnu vlast. Kad progovori, nešto se otvara. Tama se razilazi. Svaka Njegova reč je posvećenje. Posvećenje je stupanje u dan.“³

U Hristovom prisustvu dan nije prolazio, jer je štedro rasipao svoju svetlost.

„Svetlost se pretvara u blagoslov samo u onome ko i drugima od nje daje.“⁴

Međutim, za Vladimira Solovjova (1853-1900), ruskog filozofa, teologa i pesnika, uporedo sa svetlošću ide i ljubav, jer i ona razgoni tamu:

„Smisao sveta, a u njemu je i istina Božja, jeste unutarnje jedinstvo svakoga sa svim. U obliku žive lične sile to jedinstvo jeste *ljubav*. Kao što silom spoljašnjeg zakona vasiljenski smisao potiskuje i sputava mračni život u čoveku, kao što svetlošću svoje istine otkriva i osuđuje tamu tog života, prosvetljujući ljudsko saznanje,

² Justin Popović: *Dogmatika Pravoslavne crkve*, Knjiga treća, Manastir Sv. Čelije kod Valjeva - Beograd 1978, str. 40. 41.

³ Bela Hamvaš: *Hrišćanstvo, Scientia sacra I*, Dereta, Beograd 1999, str. 89.

⁴ Bela Hamvaš: *Nevidljivo zbivanje*, Zlatna grana, Sombor 1996, str. 171.

tako beskrajnom snagom ljubavi isti smisao *prodire* u tu tamu, ovladava samim bićem čoveka, preporođuje njegovu prirodu i istinski se ovaploćuje u njemu. *I Logos postade telo i nastani se među njima.*⁵

Da zaključimo:

Psalmista kaže da je Jahve Svetlost.

Isus Hristos za sebe kaže da je Svetlost.

Prema tome, Jahve je Ješua, odnosno Isus je Bog.

⁵ Vladimir Solovjov: *Duhovne osnove života*, Logos, Beograd 1997, str. 105.

8.

„JEDNAK BOGU“

„I zato još više gledahu Jevreji da Ga ubiju što ne samo kvaraše subotu nego i Ocem svojim nazivaše Boga i građaše se **jednak Bogu**.“ Jovan 5,18.

Ovo su bile optužbe jevrejskih duhovnih vođa protiv Isusa Hrista. Kvario je subotu i gradio se jednak Bogu.

Čime je to Isus kvario subotu?

Time što je iscelio bolesnog čoveka u subotu (Jovan 5,1-17).

A kako se gradio jednak Bogu?

Tako što je rekao: “Moj Otac doslije (stalno – Ssp) čini, i ja činim.” Jovan 5,17.

O ovom Hristovom „smrtnom grehu“ Justin Popović piše:

„Da, otkriven je glavni ‚greh‘. Isus *gradi se jednak Bogu*. To Jevreji ne mogu da oprostite. A kako oni objašnjavaju dela Isusova: da li su ona ‚jednaka‘ Božjim? Eto, Njegovo najnovije delo: isceljenje bolesnika u Vitezdi. Ko može to činiti, zar čovek? Nema takvog čoveka. Nema sumnje ovo delo spada u božanska dela. A onaj koji ga je učinio zar nije ‚jednak Bogu‘? Setimo se mesijanskih proročanstava: Sva ona govore o tome, o takvim delima koja će gromovito javljati: ‚s nama je Bog = Emanuil‘ (Matej 1,23). Znači, vi ste odbacili mesijanska proročanstva i branite svoje izume, svoje ‚običaje‘, svoje grehe. Ako iole nepristrasno rasudite o Isusovim *delima* videćete da su sva mesijanska. Onda, zar On nije Mesija? Ako brižljivo ispitajte stvaralačke sile koje čine ta *dela*, vi ćete na dnu svake pronaći: Božanstvo, i to i *Oca i Sina*. Sva ta *dela* pokazuju da je i sila u njima i način na koji su

učinjena – božanski. Ako hoćete gledati nepristrasno, vi ćete videti u njima Oca nebeskog, a u Njemu – *Sina* Njegovog, koji sve radi sa Ocem i u ime Oca. U pogledu delatnosti među njima nema nikakve razlike, jer nema ni u pogledu suštine i bića njihovog. Jednosušni među sobom, jednosušna su im i *del*a. Svako *delo* Sina ukazuje na Oca, i svako delo Oca ukazuje na Sina: *‘Zaista, zaista vam kažem: Sin ne može ništa činiti sâm od sebe nego što vidi da Otac čini; jer što on čini, to isto čini i Sin’* (stih 19).”¹

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva*, Beograd 2001, str. 61. 62.

9.

„KO NE POŠTUJE SINA“

„*Ko ne poštuje Sina, ne poštuje Oca koji ga je poslao.*“ Jovan 5,23.

Justin Popović našao je za potrebno da obrazloži i ovaj stih:

„Stari Zavet pun je dela koja je najočiglednije činio Bog Otac; zato Ga ljudi s pravom *poštuju* kao Oca; a Novi – pun je dela koja najočiglednije čini Bog Sin, zato i Njega treba ljudi da poštuju kao i Boga Oca. A dela Njegova nisu li ravna Očevim delima, pa i veća od *njih* (stih 20).“¹

Pogledajmo i taj stih:

„Jer, Otac voli Sina i pokazuje mu sve što čini. A pokazaće mu i veća dela od ovih, pa ćete se čuditi.“ Jovan 5,20 (Nsp)

Pogledajmo i narednih nekoliko stihova:

„Jer kao što Otac podiže mrtve i oživljuje, tako i Sin koje hoće oživljuje. Jer Otac ne sudi nikome, nego sav sud daje Sinu, da svi poštuju Sina kao što Oca poštuju. Ko ne poštuje Sina ne poštuje Oca koji ga je poslao.“ Jovan 5,21-23.

Kolin Dž. Kruse (Colin G. Kruse, 1938), australijski teolog veli:

„To što Isus kaže da će mu Otac 'pokazati' i 'veća dela' i da će On činiti ta dela, to pripada božanskom preimućtvu. Prvo, On je rekao *kako što Otac podiže mrtve*

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 63.

i oživljuje, tako i Sin koje hoće oživljuje. Izraz 'ka-ko... tako' (hosper...houtos) jeste formula koja tačno pokazuje saradnju između Oca i Sina. Podizanje mrtvih i oživljavanje jeste nešto što samo Bog može da čini (vidi 2. Carevima 5,7). Drugo, rekao je, Otac ne sudi nikome, nego sav sud daje Sinu. Sud pripada Bogu (8,50), ali je On ovaj sud poverio Sinu. I poslednjeg dana Isus će suditi celom svetu. Razlog zašto je Otac poverio sud Sinu jeste da svi poštuju Sina kao što Oca poštuju. I pošto je to volja Očeva da svi poštuju Sina, ko ne poštuje Sina ne poštuje Oca koji ga je poslao. I zbog toga su Isusovi protivnici krivi.“²

² Colin G. Kruse: *John - An Introduction and Commentary*, InterVarsity-Press & IVP Academic, Nottingham – Illinois 2008, str. 154.

CRKVA STEČENA KRVLJU BOGA

„Pazite dakle na sebe i na sve stado u kome vas Duh Sveti postavi vladikama da pasete crkvu Gospoda i Boga koju steče krvlju svojom.“ Dela apostolska 20,28.

Ovo je poziv koji je apostol Pavle uputio na rastanku starešinama u Efesu. Poziv da se staraju o duhovnoj hrani za Crkvu koju je Bog stekao krvlju svojom.

To je Bog, kako opet Pavle veli, „u kome imamo izbavljenje krvlju njegovom i oproštenje greha.“ Kološanima 1,14.

Pogledajmo kako se to desilo:

„Sveštenici i poglavari su se iznenadili kada su utvrdili da je Hristos mrtav. Umiranje na krstu dugo je trajalo, teško je bilo odrediti kada je život prestao. Nikada se nije čulo da čovek umre šest sati posle razapinjanja. Sveštenici su želeli da budu sigurni da je Isus umro i po njihovom savetu jedan vojnik probo je kopljem Hristova rebra. Iz ovako načinjene rane, potekla su dva obilna i različita mlaza, jedan krvi, a drugi vode.

To su zapazili svi posmatrači i Jovan vrlo pouzdano opisuje ovaj događaj. On kaže: 'Jedan od vojnika probode mu rebra kopljem, i odmah izađe krv i voda. I onaj što vide posvedoči, i svedočanstvo je njegovo istinito; i on zna da istinu govori i da verujete. Jer se ovo dogodi da se zbude pismo: Kost njegova da se ne prelomi. I opet drugo pismo govori: Pogledaće onoga koga probodoše.' (Jovan 19,34-37).

Posle vaskrsenja sveštenici i poglavari pronosili su glas da Hristos nije umro na krstu, da se samo onesvestio i posle toga oživeo. Druga vest tvrdila je da telo koje je

položeno u grob nije bilo stvarno telo od mesa i kostiju, već samo nešto nalik na telo. Postupak rimskih vojnika pobija ove neistine. Oni nisu slomili Njegove noge, zato što je bio mrtav. Da bi udovoljili sveštenicima, proboli su Mu rebra. Da se život već nije ugasio, ova rana izazvala bi trenutnu smrt.

Isusovu smrt nije izazvao ni probod kopljem ni muke na krstu. Taj uzvik izgovoren 'iza glasa' (Matej 27,50; Luka 23,46) u trenutku smrti, mlaz krvi i vode koji je potekao sa Njegovog boka, pokazuje da je umro zato što Mu je prepuklo srce. Njegovo srce prepuklo je od duševnog bola. Ubio Ga je greh ovoga sveta.“¹

Da li treba ponovo postaviti pitanje iz uvoda: Koji je to Bog prolio svoju krv za svoju Crkvu?

Nema, dakle, drugoga Boga do Isusa.

Ješua je taj Bog.

¹ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 661. 662.

11.

DELA BOŽJA – DELA HRISTOVA

*“I prolazeći vide čoveka slepa od rođenja. I zapitaše ga učenici njegovi govoreći: Ravi! Ko sagreši, ili ovaj ili roditelji njegovi, te se rodi slep? Isus odgovori: Ni on ne sagreši ni roditelji njegovi, nego da se jave **dela Božja** na njemu.“ Jovan 9,1-3.*

Leon Moris (1914-2006), australijski teolog i pisac, kratko se osvrće na dela Božja i njihovo značenje za Boga i za čoveka:

„Možda je vredno primetiti smisao koji u sebi nosi izraz 'dela'. Naime, ono što će se sad odigrati za čoveka je čudo, a za Boga ništa drugo do obično 'delo'.“¹

Justin Popović u delima Hristovim vidi dela Božja:

„U rodu ljudskom samo su dela Hristova očigledno po svemu dela Božja, jer je On – Bog, Bogočovek. A u svima delima ljudskim grehovnost prisustvuje makar kao senka, ako ne kao teška masivna suština i neuklonjiva stvarnost. Inače grehovnost je noć u koju je zašlo čovečanstvo i kojoj nema kraja. Samo spasenje Bogočovekom od greha uvelo je zoru i dan u tu mrklu noć. Bogočovek i jeste 'dan' roda ljudskog, jer je sunce bezgrešnosti i besmrtnosti. On je zora i podne; to jest: nezalazni dan. Svako negiranje Bogočoveka u čovečanskom svetu, svako odbacivanje predstavlja i jeste pomračenje roda ljudskog, svega ljudskog, a najpre savesti i duše. A to pomračenje je isto i oslepljenje: savest ljudska obnevidi, te ne vidi u Hristu ni Boga ni Spasitelja, ni u delima Njegovim

¹ Leon Morris: *Ivan – Tumačenje Evanđelja po Ivanu*, Dobra vest, Novi Sad 1988, str. 355.

dela Božja. To je noć 'kad niko ne može raditi', - ne može raditi ništa božansko, besmrtno, večno, već greh kroza nj radi samo svoje, i rađa samo ono što je grešno, smrtno, prolazno.²

Ričard Rajs (Richard Rice, 1944), američki teolog, u Hristovim delima vidi objašnjenje prirode Hristovog carstva:

„Isusova dela objašnjavaju prirodu Božjeg carstva. Grčki izraz za 'spasenje' (soteria) takođe znači i 'isceljenje'; tako su Isusova čuda isceljenja bila znaci spasenja. Oni su svedočili da je Božje carstvo blizu i opisivali kako se živi u tom carstvu. Sve je radost i mir tamo gde Bog vlada. Tamo nema patnje, bolesti i smrti.“³

Dakle, dela Božja – dela su Bogočoveka.

A Bogočovek, Bog i Čovek, jeste Isus Hristos.

² Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 106. 107.

³ Richard Rice: *Uvod u kršćansku teologiju*, ATF, Maruševec 1981, str. 164.

12.

„I POKLONI MU SE“

*“A on reče: Verujem, Gospode! I pokloni mu se.”
Jovan 9,38.*

Ko je taj „on“, koji se poklonio Gospodu? Reč je o mladiću koji je bio slep od rođenja i kome je Isus na čudnovat način povratio vid, a onda se udaljio. U srcu ovog mladog čoveka zapalio je iskra vere i nade, a potom ga, dajući mu dovoljno snage i potpore, prepustio iskušenjima da se ta iskra rasplamti i razbukti. U međuvremenu fariseji su ga ispitivali, da bi ga na kraju isterali zato što je tvrdio da je Isus od Boga. Znao je Isus kakva se vest mogla čuti od fariseja:

“Ču Isus da ga isteraše napolje i našavši ga reče mu: Veruješ li ti Sina Božjega?” Jovan 9,35.

Ovo Isusovo otvoreno pitanje pokrenulo je mladićevu radoznalost:

“On odgovori i reče: A ko je, Gospode, da Ga verujem?” Jovan 9,36.

Nije dugo čekao na odgovor:

“A Isus mu reče: I video si Ga, i koji govori s tobom On je.” Jovan 9,37.

U istom trenu Isus je dobio vernog sledbenika koji će Ga verno pratiti:

“A on reče: Verujem, Gospode! I pokloni mu se.” Jovan 9,38.

Ovo je bio očit dokaz da je mladić i duhovno progledao. A dotle je sve išlo postupno. Najpre mu je Isus povratio telesne oči. Tada je za svog Iscelitelja mogao samo da kaže: “Čovek koji se zove Isus“ (Jovan 9,11). Posle drugog iskušenja, duboko uveren, rekao je: “Prorok je.”

(Jovan 9,17) I što je tama oko njega bila veća, to je bila veća i svetlost koja ga je obasjavala. Oni koji su ga najviše kinjili, vređali i omalovažavali - fariseji, njima je posvedočio: "Od Boga je." (Jovan 9,33). Sada je stajao pred Sinom Božjim, svojim Gospodom, sa dubokim naklonom. Kakva je to bila počast?

„Za tog čoveka ovo je vrhunac procesa koji traje tokom celog poglavlja. Postupno je sve bolje shvatao Isusovu ličnost, a ova konačna objava poslednji je kamen dosad stvarane građevine. On uviđa da je Isus jedini pravi predmet vere, stoga se on sad pouzdaje u Njega. Ovo je jedino mesto u ovom evanđelju gde se za nekoga kaže da je obožavao Isusa, da mu se poklonio. Taj se glagol inače u nekoliko navrata pojavljuje u četvrtom poglavlju kad je reč o ‚klanjanju‘ ili ‚obožavanju‘ Boga. Sa istim smislom nalazimo ga i u 12,20. Njime se može izraziti i misao o odavanju vrlo visoke počasti ljudima, ali ga je u Jovanu prirodnije shvatiti kao odavanje božanskih počasti. Čovek je već pre bio shvatio da Isus dolazi od Boga (33. stih). Sada ide još jedan korak dalje: Isusu odaje počast koju je primereno odavati Bogu.“¹

¹ Leon Morris: *Ivan – Tumačenje Evanđelja po Ivanu*, Dobra vest, Novi Sad 1988, str. 368.

13.

„KOJI SE GOD ODRIČE SINA“

„Koji se god odriče Sina, ni Oca nema; a koji priznaje Sina, i Oca ima.” 1. Jovanova 2,23.

Vrlo ozbiljna opomena za sve one koji odbacuju Isusa Hrista, ali i pohvala za one koji Ga priznaju. S tim u vezi Justin Popović piše:

„Nema Boga sem Trojičnog Božanstva. Ko ne priznaje Hrista za Boga, taj je i neznabožac i bezbožnik. Zna Boga, zna sve, koji Hrista za Boga priznaje. A ko to priznaje, on u Trojično Božanstvo veruje, jer Gospod Hristos, kao Sin Božji, svakog sledbenika svog privodi Ocu svom nebeskom. Porekne li se Sin, poriče se u isto vreme i Otac, jer je Otac time Otac što ima Sina. A Gospod Hristos celokupnim svojim životom na zemlji najočiglednije dokazuje da je sve u Njemu božansko, da je po svima osobinama – sav od Boga Oca, i sav na Oca. Sveti Bogoslov blagovesti: 'Koji god odriče - ὁ ἀρνούμενος - Sina, ni Oca nema; a koji priznaje - ὁ ὁμολογῶν - Sina, i Oca ima.' Odnos prema Hristu određuje odnos čovekov prema Bogu. Jer nema Boga osim Hrista ni na nebu, ni na zemlji, ni pod zemljom.“¹

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evandjelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 267.268.

„ISTINITI BOG“

„*A znamo da Sin Božji dođe, i dao nam je razum da poznamo Boga istinoga, i da budemo u istinitome Sinu Njegovom Isusu Hristu. Ovo je istiniti Bog i život večni.*“
1. Jovanova 5,20.

Justin Popović smatra da je u ovom stihu sažeto celokupno Jevanđelje i da je Gospod Isus Hristos istiniti Bog:

„*A znamo da sin Božji dođe, i dao nam je razum – διόνοιαν - da poznamo Boga istinoga: i mi smo u istinitom Sinu njegovom Isusu Hristu. Ovo je istiniti Bog i život večni - ὁ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ἡ ζωὴ αἰώνιος*‘. U ovom stihu sažeto je celokupno Evanđelje svetoga Bogoslova, i celokupno njegovo bogoslovlje. *Sin Božji je došao, i dao nam je razum*, te smo u Njemu *poznali istinitog Boga*; i dao nam je i *sile*, kojom smo postali Njegovi, kojom smo se nastanili u Njemu, te smo svim bićem unutra u Njemu: *u istinitom Bogu*, i kroza Nj u večnom životu. Jer je On *istiniti Bog i život večni*. *‘Mi smo u Isusu Hristu’*, to je pravi odgovor pravih hrišćana na pitanje: gde ste, gde se nalazite? Iako živimo u svetu koji *‘sav u zlu leži’* – *‘mi smo u Isusu Hristu’*: u istinitom Bogu i večnom životu. Da nam istiniti Bog nije dao *‘razum’*, mi ne bismo poznali *pravog Boga*, zauvek bismo ostali neznabošci. Jer samo je Bogočovek Hristos – *istiniti Bog*.“¹

¹ Justin Popović: *Tumačenje Svetog Evanđelja po Jovanu, Tumačenje poslanica sv. Jovana Bogoslova*, Naslednici Oca Justina i manastir Čelije kod Valjeva, Beograd 2001, str. 310.

„I BOG POHODI NAROD SVOJ“

„*Bog pohodi narod svoj.*“ *Luka 7,16.*

Kada su se čule ove reči?

„I potom (Isus – prim. ZKP) iđāše u grad koji se zove Nain, i s njim iđāhu mnogi učenici Njegovi i mnoštvo naroda. Kad se približiše k vratima gradskim, i gle, iznošahu mrtvaca, jedinca sina matere njegove, i ona beše udovica i naroda iz grada mnogo iđāše s njom. I videvši je Gospod sažali mu se za njom, i reče joj: Ne plači. I pristupivši prihvati za sanduk; a nosioci stadoše, i reče: Momče! Tebi govorim, ustani. I sede mrtvac i stade govoriti; i dade ga materi njegovoj. A strah obuze sve, i hvaljahu Boga govoreći: Veliki prorok iziđe među nama, **i Bog pohodi narod svoj.**“ *Luka 7,11-16.*

Dakle, sve se ovo odigralo na ulazu u gradić Nain, tridesetak kilometara od Nazareta, na jednoj visoravni koja se uzdiže iznad široke jezraelske ravnice.

Italijanski pesnik, pripovedač i esejista Đovani Papini (1881-1956), ovako opisuje taj događaj:

„Kada se približavao Nainu – ‚lepom gradu‘ koji se uzdizao na jednom bregu na nekoliko milja od Nazareta – sreće on jedan sprovod. Sahranjivan je sin neke nainske udovice. Ona pre kratkog vremena beše izgubila muža; ostao joj je samo jedinac sin; sada je i njega ispraćala u grob. Isus je spazi među ženama. Išla je za kovčegom i plakala materinskim plačem od koga se čoveku krv leđi u žilama. Imala je na svetu samo njih dvojicu koji su je voleli: umro je jedan, umro je i drugi. Nestalo ih je obojice. Ostala je sama, bez ijedne muške glave u kući. Bez muža, bez sina, bez pomoći, bez oslonca, bez utehe (da

joj je ostao ma koji od njih dvojice, da mu se može izjadati, da može plakati s njim zajedno!). Nestalo je ljubavi koja ju je opominjala na mladost, nestalo je ljubavi koja bi joj bila uteha u starosti. Ugasile su se za navek obe vatrice koje su je grejale. Muž može da bude uteha ženi koja je izgubila sina; sin može da ublažava bolove matere koja je izgubila muža. Da joj je ostao bar jedan! Njeno lice neće biti poljubljeno nikada više.¹

Onaj koji je za sebe rekao da je Život nije mogao tek tako proći i ostaviti očajnu majku u beznađu:

„I videvši je Gospod sažali mu se za njom, i reče joj: Ne plači.“ Luka 7,13.

Zanimljivo je da jevanđelista Luka ne kaže da se Gospodu sažalilo za mrtvim mladićem, nego za uplakanom majkom. To je zato što je Isusa uvek duboko dirala sudbina živih i njihova nemoć u odnosu na smrt. Mrtvi se nikada nisu odupirali Njegovom pozivu. Njih je jednostavno budio iz sna.

„I pristupivši prihvati za sanduk; a nosioci stadoše, i reče: Momče! Tebi govorim, ustani.“ Luka 7,14.

Nastao je neopisiv tajac.

“Uzeo ga je iz ruku smrti, da bi ga vratio onome ko ne može živeti bez njega. Da bi jedna mati prestala da plače.”²

A onda su su začuli hvalospevi:

„A strah obuze sve, i hvaljahu Boga govoreći: Veliki prorok iziđe među nama, i **Bog pohodi narod svoj.**“
Luka 7,16.

Kako se zvao taj Bog koji je pohodio narod svoj?

Naravno, Ješua.

Isus Hristos.

¹ Dovani Papini: *Istorija o Hristu*, Zaslon, Šabac 1990, str. 165. 166.

² Ibid., str. 166.

16.

„ZNAMO DA SVE ZNAŠ“

“Jahve ispituje sva srca i zna sve misli i namjere.”
1. Dnevnika 28,9. (Ks)

Tako je svedočio car David svome sinu Solomunu.

A ovako je svedočio jevanđelista Jovan o Isusu:

„A kad beše u Jerusalimu na praznik pashe, mnogi verovaše u ime Njegovo, videći čudesa Njegova koja činjaše. Ali Isus ne poveravaše im sebe; jer ih sve znadijaše, i ne trebaše mu da ko svedoči za čoveka; **jer sâm znadijaše šta beše u čoveku.**“ Jovan 2,23-25.

A ovako su svedočili svi Isusovi učenici kad je Isus rekao da je izašao od Oca i došao na svet, i da opet ostavlja svet i ide k Ocu:

„Rekoše mu učenici njegovi: Eto sad upravo govoriš, a priče nikakve ne govoriš. **Sad znamo da sve znaš**, i ne treba ti da te ko pita. Po tome verujemo da si od Boga izišao.“ Jovan 16,28-30.

Onaj koji sve zna i koji je izašao od Boga, i sâm je Bog.

A to je Jahve.

Odnosno, Ješua.

NEZAVISAN

“Zato me Otac voli, što svoj život polažem - da bih ga opet uzeo. Niko ga ne uzima od mene, nego ga je sâm od sebe polažem. Imam vlast da ga položim i vlast da ga opet uzmem. Tu zapovest sam primio od svog Oca.” Jovan 10,17.18. (Ssp)

Ovo je deo Isusovog govora, u kojem se ponovo javlja misao o tome da će Isus položiti svoj život:

„Ovde se ona navodi kao razlog zbog kojeg Otac voli Sina. Možda bismo ovde pre mogli očekivati misao da Otac voli Sina zbog onoga što Sin jeste, te da onda to što Sin jeste vodi do krsta (up. 3,16). Međutim, smisao ovih reči je da je Isusova smrt Božja volja za Njega. A budući da je On u savršenom saglasju s Božjom voljom, On u smrt i odlazi. Prema tome, Očeva ljubav Očevo je priznanje savršenog zajedništva i sklada koji među njima postoje. A s misli o smrti usko je povezana i misao o uskrsnuću. Hristos umire da bi potom uskrsnuo. Njegova smrt ne predstavlja poraz, nego pobedu. Ta je smrt neodvojiva od uskrsnuća. (..)

Niko njegov život od Njega ne uzima. Daleko od toga. Naprotiv, On ga sâm polaže, i to čini sasvim po svojoj vlastitoj odluci i volji. On kaže da ima vlast da to učini, kao i da ga ponovo uzme. A onda – karakteristično – sve to dovodi u vezu s Ocem. Otac je zapovedio da se tako zbude, a Isus samo izvršava Njegovu volju.”¹

Isus svoj život polaže - da bi ga opet uzeo.

¹ Leon Morris: *Ivan – Tumačenje Evanđelja po Ivanu*, Dobra vest, Novi Sad 1988, str. 380.

Sasvim po svojoj vlastitoj odluci i volji.

I sili.

To sve govori o Njegovom Božanstvu.

Pa opet, u skladu s Očevom ljubavi i zapovesti.

A to sve govori o zajednici Oca i Sina.

18.

SAMOPOSTOJEĆI

“Zato me Otac voli, što svoj život polažem - da bih ga opet uzeo. Niko ga ne uzima od mene, nego ga je sâm od sebe polažem.” Jovan 10,17.18. (Ssp)

Pogledajmo još jednom ove stihove.

Isus kaže da On svoj život polaže. Ne tuđ. Svoj. Nije to samo najava Njegove smrti i vaskrsenja, jer dodaje „*da bih ga opet uzeo*“, već je to i otkrivanje jedne nove istine.

Koje?

Isus, za razliku od svih stvorenih, bića, ima svoj život. Svoj vlastiti život. Druga bića imaju darovan život. Ne pozajmljen, već darovan život. Darovan od Boga. Ona nisu vlasnici svog života i ne mogu ga dati, a još manje ponovo uzeti. Zato nijedno stvoreno biće, nijedan anđeo, nije bio u stanju da spase čoveka. Jedini je Isus mogao to da učini.

Zato je On Spasitelj.

Zato je On Bog.

JEDNAK SA BOGOM

„Koji, ako je i bio u obličju Božjemu, **nije se otimao da se isporedi s Bogom.**“ *Filibljanima 2,6.*

Pre nego što pročitamo zajednički komentar Vidrou Videna, Džeri Muna i Džona Riva, pogledajmo još dva druga prevoda ovog istog stiha:

„On, po obličju Bog, nije smatrao da biti jednak Bogu, jeste plen koji treba otimati.“ *Filibljanima 2,6. (Nsp)*

„On, koji je u Božjem obličju, nije smatrao plenom svoju jednakost sa Bogom.“ *Filibljanima 2,6. (Ssp)*

„Izrazi od ključnog značaja koji upućuju na Hristovo božanstvo su 'bio u obličju Božjem' i 'nije se otimao da se uporedi sa Bogom'.

Šta je Pavle mislio kada je rekao da je Hristos došao u 'obličju Božjem'? Grčka reč *morfe* (forma) označava 'sve suštinske karakteristike i attribute Boga... U kojoj god formi da se ta manifestacija dogodila, Hristos je posedovao tu formu i postojao kao jedno sa Bogom. Upravo to izjednačava Hrista sa Ocem' (*The Seventh-Day Adventist Commentary*, tom 7, str. 154).

Milard Erikson komentariše značenje reči *morfe* i kaže da 'ovaj termin u klasičnom grčkom jeziku, kao i u biblijskom grčkom, znači *zbir karakteristika koje čine jedno biće ili stvar onim što jeste*. Reč *morfe* označava istinsku prirodu stvari. Taj izraz je suprotan izrazu *šema*, koja se takođe prevodi uopšteno sa *forma*, ali više u smislu oblika ili površinskog izgleda negoli u smislu supstance' (Erickson, *Christian Theology*, str. 350).

Kako onda razumeti značenje fraze 'nije se otimao da se uporedi sa Bogom'? 'Pavle ovde zapravo govori da je Onaj koji je bio jednak sa Ocem bio voljan da se odrekne *statusa i privilegije koje je imao na nebu* (Grudem, str. 551). Hristos nije ukinuo svoju božansku prirodu, već u ispoljavanju svog samopožrtvovanog, otkupiteljskog stava nije smatrao *jednakost sa Bogom nečim što je trebalo da se zgrabi*, niti da tu jednakost sa Bogom *zadrži za svoju vlastitu korist* (*ibid*). To ga je navelo da uzme *obličje sluge, postavši kao i drugi ljudi i na oči nađe se kao čovek* i da stradajući doživi smrt, i to smrt na krstu!' (str. 7 i 8). Drugim rečima, nije Hristos odbio da uzme 'obličje ili suštinu božanstva, već je bio voljan da ne koristi za sebe svoj privilegovani status. Komentari Eriksena još jednom nam pomažu da bolje razumemo ovaj problem: 'Neki smatraju... da Isus nije bio jednak Bogu; suština ovog stiha je da Isus nije žudeo niti težio da bude jednak sa Bogom. Zato, *harpagmon* ('stvar koju treba zgrabiti') ne treba protumačiti kao 'stvar uz koju treba prionuti', već kao 'stvar koju valja prigrabiti'. Sasvim suprotno, međutim, stih 7 ukazuje da se On 'ispraznio'... Iako Pavle ne precizira od čega se to Isus ispraznio, očigledno je da je to bio jedan aktivan korak samoodricanja, a ne pasivnog odbijanja da se deluje. Otuda je jednakost sa Bogom nešto što je Isus prethodno posedovao. A onaj koji je jednak sa Bogom mora da bude Bog' (Erickson, *Christian Theology*, str. 350.351).

(...)

Zaista, zapanjujući smisao ovog izuzetnog odlomka jeste da Hristos nije morao da prigrabi 'jednakost sa Bogom' ili da je se čvrsto drži zbog jedne jednostavne, a ipak bitne činjenice: On je već neodvojivo posedovao esenciju ili supstancu božanske prirode ili 'forme'.¹

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 47.48.

Ovom vrlo uverljivom razmišljanju i tumačenju mogli bismo dodati i komentar Ričarda Rajsa:

„Poznati tekst iz Poslanice Filibljanima objašnjava što je utjelovljenje značilo za Kristovo božanstvo (2,5-8). Prema ovim redcima, koje neki nazivaju hvalospjevom, nekada je Isus Krist bio u Božjem obličju i jednak s Bogom. Ali uzimajući ljudsko obličje, On je ispraznio sâm sebe, ponizio se i postao poslušan do smrti, i to smrti na križu. (...)

Naglasak je u Poslanici Filibljanima na velikom odricanju i poniznosti prilikom utjelovljenja. To nam skreće pozornost više na dramatičnu promjenu u statusu i položaju koju je doživio postajući čovjekom, nego na božanska svojstva kojih se lišio. On je sišao s položaja vrhovnog Vladara u stanje potpune podređenosti; od Gospodara svega postao je sluga svemu. Umjesto da daje naredbe, On ih je primao. Pokorio je svoju volju Očevim uputama prihvaćajući čak i najsramniju smrt.

Toliko je potpuna bila ta promjena u položaju da Pavao kaže kako je On ispraznio sebe u procesu utjelovljenja. Postao je potpuno podložan Očevoj volji, tijekom cijelog svojeg života Isus je djelovao jedino prema božanskom nalogu, dosljedno odbijajući uzeti stvari u svoje ruke. Jednom prilikom je rekao: 'Ja sâm od sebe ne mogu ništa činiti.' (Iv 5,30). Naravno, Isus je nastupao s velikim autoritetom – to je bilo obilježje Njegovog naučavanja (Mt 7,29) – ali je to činio jedino uz upute svojeg Oca.“²

² Richard Rice: *Božja vladavina*, II izdanje, Adventističko teološko visoko učilište, Maruševac (Hrvatska) 2015, str. 176.

BEZGREŠNI GREŠNIK

„Njega (Isusa – prim. ZKP), koji nije učinio greh, Bog je radi nas učinio grehom, da u Njemu budemo Božja pravednost.“ 2. Korinćanima 5,21. (Ssp)

Sve do Hristove tridesete godine života na Zemlji o Njemu znamo vrlo malo, osim onoga što je vezano za Njegovo rođenje i Njegov odlazak u jerusalimski Hram kada je imao dvanaest godina. Ali sa sigurnošću možemo tvrditi da Isus ni u svojoj ranoj mladosti nije učinio nikakav greh, jer verujemo da su se ispunile reči koje je anđeo Gavriilo rekao Mariji najavljujući Njegovo rođenje:

„I odgovarajući anđeo reče joj: Duh Sveti doći će na tebe, i sila Najvišega oseniće te; zato i Ono što će se roditi biće **sveto**, i nazvaće se Sin Božij.“ Luka 1,35.

A poslednje tri i po godine Hristovog zamajskog života, tri i po godine javnog rada, osvetlili su nam i starozavetni proroci i novozavetni jevanđelisti. O ovim godinama, zaokružujući ih na tri, Đovani Papini piše:

„Ono što znamo o poslednje tri godine Njegovog života – njih su najjasnije rasvetlila Četvorica Svedoka, pošto se poslednji dani i poslednje reči svakog pokojnika pamte najbolje – ne otkriva nam ni najslabiji trag kakvog greha koji bi se mogao utisnuti između početka prepunog Nevinosti i svršetka prepunog Slave.“¹

Svedočanstvo Svetog pisma o Hristovoj bezgrešnosti je nedvosmisleno. Apostol Petar je tu izričit:

„Koji greha ne učini, niti se nađe prevara u ustima Njegovim.“ 1. Petrova 2,22.

¹ Đovani Papini: *Istorija o Hristu*, Zaslón, Šabac 1990, str. 68.

Da bismo ovo razumeli, moramo znati šta je za Hrista predstavljao greh i kakve su njegove posledice. Evo šta o tome piše Bela Hamvaš:

„Za Hrista je greh posledica u početku počinjene nevernosti prema Bogu. Greh čoveka čini moralno korumpiranim, umno degradiranim i telesno bolesnim. Čovek oslobođen greha – um, moral, zdravlje – ponovo stupa u legalan odnos s Bogom.“²

A kad apostol Pavle govori o Hristovom sveštenstvu, on bira samo atribute koji su karakteristični za Božansko Biće:

„Jer takav nama trebaše poglavar sveštenečki: svet, bezazlen, čist, odvojen od grešnika, i koji je bio više nebesa.“ Jevrejima 7,26.

Bezgrešnost, svetost i čistota Isusa Hrista i to što je bio više nebesa, sve to svedoči o Njegovom božanskom poreklu i božanskoj prirodi. Ali ipak, kako kaže apostol Pavle, *Bog (Ga) je radi nas učinio grehom. Zašto?* Pavle nam odmah daje i odgovor: *Da u Njemu budemo Božja pravednost.* “ 2. Korinćanima 5,21. (Ssp)

Kako? I, opet, zašto?

Alonzo T. Džons ima jednostavan odgovor:

„On je došao tamo gde je čovek bio, da bi čoveka odveo tamo, gde je On sâm bio i jeste.“³

² Bela Hamvaš: *Hrišćanstvo, Scientia sacra I*, Dereta, Beograd 1999, str. 90.

³ Alonzo T. Džons: *Otvoreni put do hrišćanskog savršenstva*, Grafika, Pirot 1997, str. 45.

21.

HLEB SA NEBA

“Ja sam **hleb** živi koji siđe s Neba; koji jede od ovoga **hleba** živeće vavek; i **hleb** koji ću ja dati telo je moje, koje ću dati za život sveta.” Jovan, 6,51.

Krenimo redom kroz ovaj tekst:

Najpre, ovo su Hristove reči.

Hleb živi sišao je s Neba. Ne hleb koji se uzima prilikom obreda Večere Gospodnje, nego Hleb živi. Sâm Gospod Isus Hristos.

Gde je sišao ovaj Hleb?

S Neba na Zemlju.

Gde, tačnije?

U Kuću hleba.

Gde se nalazi ta Kuća hleba?

Vitlejem je Kuća hleba, jer Vitlejem, tačnije Bet Lehem (jevrejski: בֵּית לֶחֶם), znači upravo to – *Kuća hleba*. U toj Kući se pojavio Hristos, Hleb života.

Iz kojeg razloga?

Da dâ telo svoje, koje je Hleb, za život sveta. Da dâ sebe za sve, da bi svi koji budu jeli od ovoga Hleba mogli živeti vavek.

Da zaključimo:

Ako je Hristos sišao s Neba, znači da je pre silaska živeo na Nebu.

Ako je živeo na Nebu i sišao na Zemlju da bi svima koji ga prihvate dao život večni, znači da je i On večan.

A ako je večan, naravno da je On Bog.

ZAVETODAVAC

„*A postavljam zavet svoj između sebe i tebe i semena tvojega nakon tebe od kolena do kolena, da je zavet večan, da sam Bog tebi i semenu tvojemu nakon tebe.*“ 1. Mojsijeva 17,7.

Mnogi smatraju Božji zavet sa izrailjskim narodom nekom vrstom ugovora. Međutim, da li je to tačno? Jevrejska reč za zavet je **berit**, ali ona ne označava odnos, nego obavezu koju subjekt preuzima, te ju je najbolje razumeti i shvatiti kao **samoobavezivanje**. U čemu je bila suština tog zaveta?

“I objavi vam zavet svoj, koji vam zapovedi da držite, **deset reči**, koje napisa na dve ploče kamene.“ 5. Mojsijeva 4,13.

Zanimljivo je mišljenje profesora teologije kulture na Katoličkom fakultetu u Tbingenu dr Karl-Jozefa Kušela (1948), koji o Božjem zavetu piše sledeće:

„Moramo da raščistimo šta 'zavet' ovde i ubuduće znači za Izrael i za jevrejstvo. Zavet ovde ne znači dvostrani ugovor u modernom smislu između ravnopravnih partnera, od kojih svako u svako doba može da se pozove na pravo raskida. Ono što je odlučujuće u ovom 'zavetu' jeste mnogo više: Radi se o potpuno slobodnom, milostivom **samoobavezivanju Boga na dobro naroda**. Konkretno: Bog određuje sebe, bez prethodnog učinka čoveka, za zavetnog partnera jednog konkretnog naroda: 'Ja ću biti Bog tebi i narodu tvome posle tebe.' (1. Mojsijeva 17,7 – Bakotić). Ovde se radi o *Njegovom* zavetu: 'Utvrđiću *zavet svoj* između sebe i tebe i poroda tvoga nakon tebe, od kolena do kolena.' (17,7). Sadržajno odluču-

juće je dakle teocentrična perspektiva ovog zaveta, odlučujuće, jer on upravo u kriznim i katastrofičnim vremenima za jevrejski narod sadrži životno i utešno važnu misao. I to ovu: Ma koliko da je ovaj narod grešio protiv Božjeg zaveta – pošto ustanovljenje zaveta nije zavisilo od onog što je čovek prethodno učinio, to ni raskidanje zaveta ne zavisi od čovekovih pogrešaka. Bog je sasvim slobodan u odnosu na svoj zavet, ma šta ljudi uradili sa njim. Samo On određuje da li će ovog zaveta biti ili neće.“¹

Bog je obećao da nikada neće raskinuti zavet svoj sa svojim izabranim narodom, čak ni onda kada ih zbog njihovog neverstva bude predao njihovim neprijateljima:

“A zato ni onda kad budu u zemlji neprijatelja svojih neću ih povrći (odbaciti – Ssp) niti ću tako omrznuti na njih da ih potrem (zatrem – Ssp) i raskinem zavet svoj s njima; jer sam ja Gospod Bog njihov. 3. Mojsijeva 26,44.

Dakle, Gospod Bog, Jahve, Bog njihov, neće ni pod kakvim uslovima raskinuti odnosno prekršiti zavet svoj sa narodom svojim. Na žalost, vremenom je zavetni narod popuštao u svojoj vernosti. Bog je i to predvideo i dao posebno obećanje:

“I **utvrdiću zavet svoj** s vama.“ 3. Mojsijeva 26,9.

U Knjizi proroka Danila postoji predivno proročanstvo o tome kada će se to desiti:

“I **utvrdiće zavet s mnogima** za nedelju dana...” Danilo 9,27.

Ali da najpre objasnimo o kakvoj se to nedelji radi, jer je ona deo jednog mnogo šireg konteksta:

„Sedamdeset je nedelja određeno tvome narodu i tvome gradu svetom da se svrši prestup i da nestane greha

¹ Karl-Josef Kuschel: *Streit um Abraham*, Patmos Verlag, Düsseldorf, 3. Auflage, str. 50.

i da se očisti bezakonje i da se dovede večna pravda i da se zapečati utvara i proroštvo, i da se pomaže sveti nad svetima.“ Danilo 9,24.

A početak razdoblja od 70 proročkih nedelja, odnosno 490 kalendarskih godina, jeste trenutak „otkad iziđe reč da se Jerusolim opet sazida“ (Danilo 9,29), a to znači, prema potvrđenim istorijskim podacima, onda kad je stupio na snagu dekret persijskog cara Artakserksa I Longimana u jesen 457. godine pre Hrista da se Jevrejima za povratak iz Vavilona obezbede zaštita i sredstva (vidi Jezdra 7,11-15).

Francuski teolog Žak B. Dukan u tom smislu nedvosmisleno kaže:

„Sedamdeset sedmica nisu 'određene' *protiv* Jevreja, da označe njihovu sudbinu ili nagoveste odbacivanje Izrailja. Svrha tih 70 sedmica je, naprotiv, radosna vest o spasenju Jevreja i sveta kroz delo novog Prvosveštenika. Taj događaj koji se zbio 31. godine n. e. kako to izveštava apostol Petar, opisuje Isusa kako sedi s desne strane Oca posle svog vaznesenja (1. Petrova 3,22). Taj događaj je potvrdio 34. godine posle Hrista, tačno na kraju 70 sedmica, Stefan koji je u tom trenutku video 'nebesa otvorena i Sina Čovečijega gde stoji s desne strane Bogu“. (Dela apostolska 7,56)²

Više prostora ovim stihovima i ovom proročanstvu Dukan posvećuje u svojoj knjizi *Tajna knjige proroka Danila*, u kojoj kaže:

„Pažnje je vredno što prorok Danilo ne opisuje delo Mesije kao sklapanje 'novog zaveta', već umesto toga jačanje prvobitnog zaveta. Tekst se služi rečju 'potvrđice' ili 'ojačaće' (*'higbir'* iz korena *'gbr'* i označava 'snagu').

² Jacques B. Doukhan: *The Mystery of Israel*, Review and Herald Pub. Assn., Hagerstown, 2004, str. 27.

Susret s Mesijom nije bio određen da iznese 'novi zavet' izvan Izrailja, već sasvim suprotno tome, trebalo je da ojača njegove korene i njegov zavet s Bogom Izrailja. (...)

Proročanstvo nas onda vodi na kraj te poslednje sedmice u ciklusu od sedamdeset sedmica (34. posle Hrista). Treba primetiti da datum obeležava događaj koji je imao znatan uticaj na civilizaciju, osim što je poslužio kao ključni događaj spasenja ljudskog roda. Bila je to godina kada je poruka o Bogu Izrailja eksplozivno prešla granice Palestine i dosegla neznabošce, 'mnoge' koji su upravo spomenuti (Dela apostolska 8). To je, osim toga, godina obraćenja apostola Pavla i naloga koji je dobio od Hrista (Dela apostolska 9). To je i godina kada je Bog izlio svojega Svetoga Duha na neznabošce i Petar primio svoje čudno viđenje koje ga je pozvalo da jevanđelje propoveda neznabošcima.³

Da zaključimo:

Gospod Bog, Jahve, dao je zavet, obećao da ga neće ni pod kakvim uslovima raskinuti, ali da će ga, po potrebi, utvrđivati. Na osnovu Knjige proroka Danila vidimo da je delo utvrđivanja zaveta bilo delo Mesije.

Ako je delo utvrđivanja zaveta bilo delo Mesije, onda je lako razumeti da je zapravo sâm Mesija dao zavet i da ga je sâm utvrđivao, odnosno da je Mesija niko drugi do sâm Jahve, jer zavet može utvrđivati samo Onaj koji ga je dao.

Jevrejska reč Mesija znači Pomazanik, a grčka reč Hristos ima isto značenje.

Ne treba mnogo mudrosti da se shvati da je Jahve = Mesija, a Mesija = Hristos.

Hristos Isus. Ješua.

³ Žak B. Dukan: *Tajna knjige proroka Danila*, Preporod, Beograd 2010, str. 151.

„JA TE DANAS RODIH“

„Jer kome od anđela reče kad: Sin moj ti si, **ja te danas rodih**? I opet: Ja ću mu biti Otac, i On će mi biti Sin.“ Jevrejima 1,5.

Taj Gibson nam pruža sledeće objašnjenje ovog stiha:

„U Jevrejima 1,5 Otac se obraća Isusu: 'Sin Moj Ti si' na osnovu činjenice: 'Ja Te *danas* rodih.'"

Ponovo se javlja ta reč 'jedinorodni (prvorodni)', koju susrećemo u Jovan 3,16. Zapazite da Jevrejima poslanica upravo hoće da nam kaže da se to rođenje desilo. Bog kaže Isusu: 'Sin Moj Ti si, Ja Te danas rodih.'

Danas?

To jest, kada, tačno?

Odgovor u tekstu je sasvim jasan: 'Uvodeći prvorodnoga u svijet' (stih 6).

Isus je postao Božji 'rođeni' i 'prvorodeni' Sin u trenutku kad se rodio u našem svetu. Tako Otac kaže: '*Biću* Mu Otac, a On *će biti* Moj Sin', a ne: '*Ja sam* Mu Otac, a On *je* Moj Sin.' Oni sada preuzimaju uloge u pogledu jedan drugog.

Oni, ko to?

Autor Poslanice Jevrejima nastavlja dalje i kaže nam ko su oni bili jedan drugom pre nego što su postali Otac i Sin:

'Prijestol je Tvoj, Bože, va vijek vijeka; palica je pravde palica carstva Tvoga. Omiljela Ti je pravda, i omrzao si na bezakonje: toga radi pomaza Te, Bože, Bog tvoj uljem radosti većma od drugova Tvojijeh... Ti si,

Gospode, u početku osnovao zemlju, i nebesa su djela ruku Tvojijeh. (Jevrejima 1,8-10).

Zapanjujuće!

Ne ostavljajući nikakvu zabunu što se tiče Hristovog urođenog identiteta, Otac se obraća Sinu kao 'Bogu' i naziva ga 'Gospodom'. A onda mu Otac kaže: Ja sam 'Tvoj Bog'. Svaki od njih je Bog jedan drugom, zato što je, zapravo, svako od njih Bog.¹

Vidrou Viden, Džeri Mun i Džon Riv dodaju još:

„I da ne budemo u zabludi povodom gramatike u Jevrejima 1,8: izraz 'O, Bože' jasno je određen grčkim padežom za direktno obraćanje (vokativ). Da se izrazimo jednostavnim jezikom, autori Biblije jasno pripisuju Sinu Božjem titulu Boga.“²

Dakle, jasno je:

„*Ja ću mu biti Otac, i On će mi biti Sin.*“ Jevrejima 1,5.

Drugim rečima, dve Božanske Ličnosti priznaju da suštinski nisu jedna drugoj Otac i Sin, nego da u određenom trenutku to postaju da bi se ostvario plan spasenja.

¹ Taj Gibson: *Sinovstvo Hristovo*, Preporod, Beograd 2020, str. 98. 99.

² Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 29.

OBOŽAVAN OD ANĐELA

„Jer kome od anđela reče kad: Sin moj ti si, ja te danas rodih? I opet: Ja ću mu biti Otac, i On će mi biti Sin. I opet uvodeći Prvorodnoga u svet govori: **I da mu se poklone svi anđeli Božji.**“ *Jevrejima 1,5.6.*

Autori knjige *Trojstvo*, Vidrou Viden, Džeri Mun i Džon Riv, ovako dolaze do zaključka da je Isus Bog:

„U stihovima 5 i 6 autor pita svoje čitaoce da li je nekada bilo koji anđeo postavljen da bude predmet obožavanja. Da li je Otac, koji je 'uvodeći Prvorodnoga u svet', ikada rekao nekom od anđela 'da mu se poklone svi anđeli Božji'? Očigledni odgovor je ne, nikada! Iz ovoga jasno proizlazi da Isus, 'rođen' i 'prvorođeni' Sin Božji, prima obožavanje od 'anđela Božjih'.

Šta ovo što je navedeno govori o Isusu? Neizbežan zaključak je, kako se čini, da je 'Sin' (Isus Hristos) Bog, jer je samo Bog u monoteističkom Starom zavetu dostojan obožavanja i služenja od strane stvorenih bića (vidi 2. Mojs. 20,2-4; uporedi sa Otkr. 19,9 i 22,8.9).“¹

Bog Jahve u Starom zavetu.

Bog Hristos u Novom zavetu.

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 28.29.

„U NARUČJU OČEVOM“

„Boga niko nije video nikad: jedinorodni Sin koji je u naručju Očevom, On ga javi.“ Jovan 1,18.

Bibliji nije stran metaforični jezik. Naprotiv. Tako je i u ovom stihu. Smatram da je naručje Očevo na najbolji način izložio i objasnio Jovan Zlatousti:

„Koji je u naručju Oca. Nezgrapna je to rečenica, ali ona dovoljno pokazuje ispravnost, ako je bogodolično prihvatimo. Jer kao što kada čuješ *presto*, ili *sedenje* sa desne strane, ne misliš na *presto*, niti na mesto i opis (položaja tela), nego iz naziva *presto* i opštosti sedjenja (misliš) na ravenstvo i jednakost časti, isto tako kada čuješ *naručje*, nemoj misliti da je to naručje, niti mesto, nego iz izraza *naručje* izvuci bliskost i slobodu prema roditelju. Jer boravak u naručju (Oca) mngo nam jasnije od sedjenja s desne strane (Oca) otkriva i predočava bliskost prema Roditelju. Niti bi, naime, Otac pustio Sina u naručje da (Sin) nije iste Suštine sa Njim, niti bi Sin, da je slabije prirode od Oca, podneo boravak u naručju Očevu. Dakle, Sin Jedinorodan budući, i boraveći u naručju Očevom, sve Očevo tačno poznaje, zbog toga je Evanđelista i upotrebio te reči, da bi predstavio tačno znanje Sinovljevo, znanje o Ocu. Reč je, naime, bila o znanju; a ako nije tako, zbog čega je uzeta (reč) *naručje*? Jer ako Bog nije telo – kao što i nije – i ako (ta reč) ne objavljuje ni istorodnost, ni bliskost, onda se taj izraz nabacuje tek tako i zalud – što ne bilo! – jer Duh (Sveti) ništa ne priča zalud, nego (taj izraz) objavljuje bliskost Sina sa Ocem.
(..)

Ja bih kazao da je to podsticaj na (razmišljanje) o večnosti. Jer kao što iz one izreke koja je bila kazana Mojsiju: *Ja sam Sušti* (2. Mojsijeva 3,14) naslućujemo večnost (Boga), tako isto je iz ove izreke koja kaže: *Koji je u naručju Oca* moguće naslutiti da je On večno u naručju Oca. Posredstvom svih ovih stvari nam je, naime, dokazano da je Suština Božija nepojamna svoj tvorevini, dakle, preostaje dokazati i ono što je ostalo – to da Njega jedino Sin i Duh Sveti poznaju sa svom tačnošću.¹

Dakle, reč *naručje* nam otkriva bliskost, prisnost i slobodu Hristovu prema Bogu Ocu. A iz te bliskosti, prisnosti i slobode zaključujemo da je Sin iste suštine sa Ocem, iste prirode i istih karakteristika – večan, sveznajuć, svemoguć.

Jednom reči – Bog.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 193. 194.

JEDAN GOSPOD

„Ali mi imamo samo jednoga Boga Oca, od kojega je sve, i mi u Njemu, i **jednoga Gospoda Isusa Hrista**, kroz kojega je sve, i mi kroza Nj.“ 1. Korinćanima 8,6.

Pazi!

Tako počinje svoj komentar ovog stiha Jovan Zlatousti:

„Pazi: *Jedan je, veli, Otac od kojega je sve, i jedan je Gospod Isus Hristos, kroz kojega je sve* (1. Korinćanima 8,6). Jer ako govoriti *jedan* za Boga Oca izbacuje Sina iz Božanstva, onda govoriti *jedan* za Gospoda (Isusa Hrista) Sina (Božijega), izbacuje Oca iz Gospodstva; ali govoriti ono: *Jedan je Gospod Isus Hristos*, nikako ne lišava Oca Gospodstva, niti govoriti: *Jedan je Bog Otac*, izbacuje Sina iz Božanstva.“¹

Prema tome, šta ostaje?

Ostaje da je Isus i Gospod i Bog.

¹ Jovan Zlatousti: *DELA*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 201.

JEDAN BOG

„*Ali mi imamo samo jednoga Boga Oca, od kojega je sve, i mi u Njemu, i jednoga Gospoda Isusa Hrista, kroz kojega je sve, i mi kroza Nj.*“ 1. Korinćanima 8,6.

O jednome Bogu Jovan Zlatousti ovako besedi:

„*Jedan je Bog*, ne izbacuje Sina iz istinskog, pravog i nepomešanog Božanstva, niti se pokazuje samo kod jedinoga Oca. A da je Sin Bog, i to isti takav Bog kao i Otac, ostajući ipak Sin, to je očigledno iz samog onog dodatka. Jer ako bi ime *Bog* bilo ime jedino Oca, i ne bi moglo da nam objavi i neku drugu Ipostasi, nego jedino onu Nerođenu i Prvu, kao njeno vlastito i prepoznatljivo (ime), dodatak *Otac* bio bi suvišan, naime, dovoljno bi bilo kazati *Jedan je Bog*, i mi bismo prepoznali ko je taj o kome se govori; no budući da je ime *Bog* zajedničko Ocu i Sinu, kada je Pavle kazao: *jedan je Bog*, nije bilo jasno o kome to veli, zbog toga je imao potrebu za dodatkom *Otac*, kako bi objavio da govori o prvoj i Nerođenoj Ipostasi, jer naziv *Bog* nije dovoljan da ukaže na Nju, budući da je on Pavlu zajednički i za Sina. Jer od imena, jedna su zajednička, a druga vlastita, zajednička (služe za to) da se pokaže jednakost Suštine, a vlastita da se okarakteriše osobitost (svake) Ipostasi.

Dakle (imena) Otac i Sin jesu vlastita za svaku (pojedinu) od Ipostasi, a (imena) Bog i Gospod – zajednička.“¹

Prema tome, kao što je Otac Bog i Gospod, tako je i Isus Bog i Gospod.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 201.202.

GOSPOD I GOSPOD

„Reče **Gospod Gospodu** mojemu: *Sedi meni s desne strane, dok položim neprijatelje tvoje za podnožje nogama tvojima*“ *Psalam 110,1.*

Koji se to Gospod obraća Davidovom Gospodu?

Na ovu prividnu zagonetku u obraćanju Gospoda Gospodu, Jovan Zlatousti nas podseća navodeći stihove iz Jevanđelja po Mateju:

„Razgovarajući jednom sa Judejima Hristos kaže: *Šta mislite za Hrista, čiji je sin? Rekoše mu: Davidov. Reče im: Kako, dakle, David njega u Duhu naziva Gospodom govoreći: Reče Gospod Gospodu mojemu: Sedi meni s desne strane* (Mt 22,42-44). Gle: *Gospod i Gospod.*“¹

Da, Gospod i Gospod.

Šta u tome vidimo?

Vidimo jednakost suštine Oca i Sina. Jednakost dva božanska bića.

A što se tiče izraza *Sedi meni s desne strane*, Jovan Damaskin to objašnjava ovako:

„Velimo da je Hristos telesno seo sa desne strane Boga i Oca, ali ne kažemo da je to prostorno desno od Oca. Jer kako će Onaj koji je neograničen imati prostornu desnu stranu? Jer desno i levo pripadaju onome što je ograničeno. Desnom stranom (desnicom) Oca, međutim, nazivamo slavu i čast božanstva u kojoj Hristos, bivajući pre vekova Sin Božji, kao onaj koji je jednosušan sa Bogom i sa Ocem, ovaplotivši se u poslednja vremena, i

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 203.

telesno sedi, čime je sapsroslavljeno i Njegovo telo; jer celokupna tvorevina se jednim klanjanjem klanja i Njemu i Njegovom telu.“²

² Jovan Damaskin: *Tačno izloženje pravoslavne vere*, Luča, Nikšić 1985, str. 144.

BOG I BOG

„*Presto je tvoj, Bože, večan i nepokolebljiv; skiptar je carstva tvojega skiptar pravice. Ljubiš pravdu i mrziš na bezakonje; toga radi pomaza te, **Bože, Bog tvoj** uljem radosti više nego drugove tvoje.*” Psalam 45,6.7.

Jovan Zlatousti o Ocu Bogu i Sinu Bogu:

„*Želiš li da saznaš gde to Pismo naziva Oca Bog i Sina Bog, metnuvši (oba imena) zajedno? Čuj od proroka Davida i Apostola Pavla koji nam isto to objavljuju: *Presto je tvoj, Bože, u vek veka, skiptar je pravde skiptar Carstva Tvoga. Zavoleo si pravdu i omrznuo bezakonje; toga radi pomaza te, Bože, Bog Tvoj uljem radosti većma od zajedničara Tvojih* (Ps 45,6.7). I Pavle je, opet, naveo takvo svedočanstvo, govoreći: *A za anđele svoje veli: Koji čini anđele svoje duhovima; a za Sina: Presto je Tvoj, Bože, u vekove vekova* (up. Jevr 1,7-8).“¹*

Bog i Bog.

Dva božanska bića.

Pa ipak Jedno. U svemu.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 203.

OTAC I SIN

“...I niko ne zna Sina do **Otac**; niti Oca ko zna do **Sin** i ako kome Sin hoće kazati.“ Matej 11,27.

Vrlo mudro i razložno komentariše ovaj stih Jovan Zlatousti i izvodi zaključak o istoj suštini Oca i Sina:

„Naime, zajedno sa tim da Ga zna sa tačnošću, On je postavio i uzrok zbog koga Ga zna. Koji je to uzrok? Taj što je od Njega, a dokaz da je od Njega je opet taj što Ga poznaje sa tačnošću. On Ga, naime, jasno zna budući da je od Njega, a znak toga da je od Njega jeste što Ga jasno zna. Jer (jedna) suština ne bi mogla da zna (drugu) suštinu koja je nadilazi, makar razlika bila mala. Čuj, naime, šta Prorok kaže o anđelima i ljudskoj prirodi, da je ta razlika manja od one. Kazavši, naime: *Šta je čovek da ga se sećaš, ili sin čovečiji da misliš na njega*, pridodao je: *Umanjio si ga nešto malo od anđela* (up. Ps 8,5-6). A ipak, ako ta razlika i jeste mala, budući da svakako jeste razlika, mi ne znamo sa tačnošću anđelsku suštinu, i makar koliko filosofirali, otkriti je ne možemo.“¹

U pravu je Jovan Zlatousti – mi ne znamo anđelsku suštinu, iako smo stvoreni malo manji od anđela.

A kako ćemo tek znati suštinu Boga?!

Samo Sina zna Otac i samo Oca zna Sin.

Drugim rečima, Boga Sina zna Bog Otac, a Boga Oca zna Bog Sin.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhijski upravni odbor Eparhije niške, Niš 2014, str. 205.

SLAVA U OCU

*„Ja Tebe proslavih na zemlji: posao svrših koji si mi dao da radim. I sad proslavi Ti mene, Oče, u Tebe samoga **slavom koju imadoh u Tebe pre nego svet postade**. Ja javih ime Tvoje ljudima koje si mi dao od sveta; Tvoji bejahu pa si ih meni dao, i Tvoju reč održaše. Sad razumeše da je sve što si mi dao od Tebe. Jer reči koje si dao meni dadoh im; i oni primiše, i poznadoše istinito da od Tebe iziđoh, i verovaše da si me Ti poslao.“ Jovan 17,4-8.*

Ovo je samo deo Isusove molitve, u kojoj vidimo povezanost Oca i Sina, njihovo neraskidivo jedinstvo u slavi na Nebu i u delovanju na Zemlji.

Iz tog jedinstva Vladimir Solovjov izvlači sledeći zaključak:

„Mi kad govorimo o Bogu, ne možemo imati u vidu formu vremena, jer sve što se iskazuje o Bogu pretpostavlja večnost, onda i postojanje tog drugog, u odnosu na koga se Bog manifestuje, mora da bude obavezno priznato kao večno.“¹

Ako se Otac manifestovao kroz Sina sa svim svojim božanskim atributima, a jeste u svemu, od reči do dela, onda i postojanje Sina moramo priznati kao večno, uključujući i vreme dok je bio u ljudskom telu, što je samo mali, nezatni deo večnosti.

Prema tome, kao što je Otac božanska Ličnost, tako je i Sin!

¹ Vladimir Solovjov: *Predavanja o Bogočovečanstvu*, Logos, Beograd 1996, str. 116.

BOG ZAKONODAVAC

„Jedan je zakonodavac i sudija, koji može spasti i pogubiti; a ti ko si što drugoga osuđuješ?“ Jakov 4,12.

Jovan Zlatousti i u Isusu Zakonodavcu vidi dokaz Njegove božanske prirode i istovetnosti Suštine sa Ocem:

„A i postavljati zakone, to nije stvar potčinjenih nego onih koji caruju, pa i to sama priroda stvari vapi, jer postaviti zakone je stvar jedino onoga koji caruje; pokazuje to i Apostol, ovako govoreći: *A za devojke nemam zapovest Gospodnju, nego dajem savet kao onaj koji je stekao milost od Gospoda da je verodostojan* (1. Kor 7,25). Budući da je, naime, bio sluga i služitelj, nije se usudio da išta pridoda u davnini postavljenim zakonima. A Hristos ne (čini) tako, nego stare zakone čita sa samostalnošću mnogom, a opet uvodi i Njegove. Pa ako je naprosto postaviti zakone stvar jedino carske vlasti, kada Njega nađemo kako ne samo da je uveo zakone nego i ispravio stare, koji razlog preostaje besramnicima? Iz ovoga je, naime, očigledno da je (Sin) iste Suštine sa Roditeljem.“¹

Na drugom mestu Jovan Zlatousti piše i ovo, posebno onima koji su govorili da postoje dva Zakonodavca, jedan Staroga zaveta, a drugi Novoga zaveta:

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhijski upravni odbor Eparhije niške, Niš 2014, str. 269. 270.

„A da bismo silnije zatvorili usta njihova, hajde da navedemo i same izreke, i Proroke, i Apostole koji uzvi-
kuju da je Zakonodavac Novoga i Staroga (Zaveta)
jedan. Neka stupi na sredu od same utrobe (materine)
osveštani Jeremija, i neka isto to jasno pokaže: da je jedan
i isti Bog oba Zaveta. Šta, dakle, on veli propovedajući
od lica Zakonodavca? *Odrediću vam zavet nov, ne prema*

zavetu koji dadoh ocima vašim (Jeremija 31,31.32). Tako da je Bog koji im je odredio Novi (Zavet), isti Onaj koji je dao i Stari. Ovim je u dovoljnoj meri zatvorio usta i onima oko Pavla Samosatskoga*, koji poriču predvečno postojanje Jedinorodnoga, jer ako On nije bio i pre rođenja od Marije, niti je postojao pre nego što se ovaplotio, kako je onda On, nepostojeći, uvodio zakone? I kako je govorio: *Odrediću vam zavet nov, ne prema zavetu koji dadoh ocima vašim?* Kako je odredio (Zavet) ocima njihovim ako nije postojao, niti po rečima njihovim bitovao?²

Božanske zakone može postavljati samo Božanska Ličnost.

Zakonodavac Staroga i Novog zaveta.

Jedan i isti Bog oba Zaveta.

Jahve, odnosno Ješua.

* Pavle Samosatski (200-275 g.), episkop antiohijski, kao jeretik osuđen na Antiohijskom saboru 268. g.

² Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 388.

„VLAST NA RAMENU“

„Jer nam se rodi dete, Sin nam se daje, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: Divni, Savetnik, Bog silni, Otac večni, Knez mirni.“ Isaija 9,6.

Gde se može videti vlast na ramenu? Svakako, kod onih koji nose uniforme. Iako Isus nikada nije nosio nikakvu uniformu, ipak je prorok Isaija video znak vlasti na Njegovom ramenu. Koji je to trenutak mogao biti kad je Isus dobio vlast i od koga je to dobio vlast?

Po mom mišljenju to je mogao biti samo trenutak Njegovog krštenja. Evo svedočanstava jevanđelistâ:

„I krstivši se Isus iziđe odmah iz vode; i gle, otvoriše mu se nebesa, i vide Duha Božjega gde silazi kao golub i dođe na Njega.“ Matej 3,16.

„I odmah izlazeći iz vode vide nebo gde se otvori, i Duh kao golub siđe na Nj.“ Marko 1,10.

„I siđe na Nj Duh Sveti u telesnome obliku kao golub, i ču se glas s neba govoreći: Ti si sin moj ljubazni, ti si po mojoj volji.“ Luka 3,22.

„I svedoči Jovan (Krstitelj) govoreći: Videh Duha gde silazi s neba kao golub i stade na njemu.“ Jovan 1,32.

Pre nego što je došao na naš svet, Isus se odrekao i slave i vlasti. Rodio se kao i svako drugo ljudsko biće, slabo i nemoćno. Ali da bi mogao da ostvari svoju misiju, morao je da primi izvesnu meru Duha Svetoga. Zato je Duh sišao na Njega, na Njegovo rame. To je video prorok Isaija, čak osam vekova unapred, ali to su uživo videli i svi oni koji su onoga dana bili na Jordanu, kad se Isus krstio.

Isus je, dakle, dobio vlast. Kakvu vlast? Sledeći stihovi nam to otkrivaju:

„A koji ga primiše dade im **vlast** da budu sinovi Božji, koji veruju u ime Njegovo.“ Jovan 1,12.

„I postavi dvanaesticu da budu s Njim, i da ih pošalje da propovedaju, i **da imaju vlast da isceljuju od bolesti, i da izgone đavole.**“ Marko 3,14.15.

„Sazvavši pak dvanaesticu dade im **silu i vlast** nad svim đavolima, i da isceljuju od bolesti.“ Luka 9,1.

I sâm je rekao: „Evo vam dajem **vlast** da stojete na zmije i na skorpije i na svaku silu neprijateljsku, i ništa vam neće nauditi.“ Luka 10,19.

Imao je vlast i nad svojim životom:

“Zato me Otac voli, što svoj život polažem - da bih ga opet uzeo. Niko ga ne uzima od mene, nego ga je sâm od sebe polažem. Imam **vlast** da ga položim i **vlast** da ga opet uzmem. Tu zapovest sam primio od svog Oca.“ Jovan 10,17.18. (Ssp)

Imao je vlast i da daje večni život:

„Ovo govori Isus, pa podiže oči svoje na nebo i reče: Oče! Dođe čas, proslavi Sina svojega, da i Sin tvoj proslavi Tebe; kao što si mu dao **vlast** nad svakim telom da svemu što si mu dao dâ život večni. A ovo je život večni da poznaju Tebe jedinoga istinoga Boga, i koga si poslao Isusa Hrista.“ Jovan 17,1-3.

Sve je ovo bila mera vlasti koju je dobio silaskom Svetoga Duha onda kada je izlazio iz vode.

Šta je zajedničko svim ovim oblicima vlasti?

Svi su oni bili usmereni za dobro čoveka. Za večno dobro čoveka.

Daleko više vlasti Isus je dobio posle svog vaskrsenja, što vidimo na osnovu onoga što je rekao svojim učenicima posle povratka od svog Oca:

„Dade mi se **svaka vlast** i na nebu i na zemlji.“
Matej 28,18.

Ali konačno će Mu se sve vratiti kad se ostvari vizija koju je video prorok Danilo:

„Gledah dokle se postaviše prestoli, i Starac sede, na kom beše odelo belo kao sneg, i kosa na glavi kao čista vuna, presto mu beše kao plamen ognjeni, točkovi mu kao oganj razgoreo. Reka ognjena izlažaše i tecijaše ispred njega, tisuća tisuća služaše mu, i deset tisuća po deset tisuća stajahu pred Njim; sud sede, i knjige se otvoriše. Tada gledah radi glasa velikih reči koje govoraše onaj rog; i gledah dokle ne bi ubijena zver i telo joj se raščini i dade se da izgori ognjem. I ostalim zverima uze se vlast, jer dužina životu beše im određena do vremena i do roka. Videh u utvarama noćnim, i gle, kao Sin čovečji iđaše s oblacima nebeskim, i dođe do Starca i stade pred njim. I dade Mu se **vlast i slava i carstvo** da mu služe svi narodi i plemena i jezici; **vlast je Njegova vlast večna, koja neće proći, i carstvo se Njegovo neće rasuti.**” Danilo 7,9-14.

Vlast, slava i carstvo. Sve je to Isus imao pre utelovljenja. Kao Bog.

I sve će to dobiti opet nazad. Jer je Bog.

„BOG SILNI“

„Jer nam se rodi dete, Sin nam se daje, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: Divni, Savetnik, **Bog silni**, Otac večni, Knez mirni.“ Isaija 9,6.

Verujem da ćemo se složiti sa sledećom tvrdnjom američkog teologa Eleta Džozefa Vagonera (Ellet Josef Waggoner, 1855-1916):

„Ovo nisu jednostavno reči proroka Isaije, nego reči Duha Božjeg. Kada se Bog direktno obratio svome Sinu, dao mu je istu titulu. U Psalmu 45,7 čitamo: 'Presto je tvoj, Bože, večan i nepokolebljiv; skiptar je carstva tvoje-ga skiptar pravice.' Kad se ove reči čitaju površno, može se poverovati da David ovde slavi Oca. Međutim, u Novom zavetu nalazimo da je Bog Otac taj koji govori, koji se obraća svome Sinu i naziva ga 'Bogom'. Vidi Jevrejima 1,1-8.“¹

Evo i kratke misli Jovana Zlatoustog:

„A da to čovek nikada ne bi kazao o običnom čoveku jasno je i onima koji veoma vole da se raspravljaju. Naime, ni za jednog čoveka od kad je veka nije se govorilo Bog silni, niti Knez mira.“²

Osim za Onoga koga je prorok Isaija najavio da će doći.

A taj Čovek već je došao.

Zvao se Isus.

Bog silni. Otac večni. Knez mira.

Ješua.

¹ E. Dž. Vagoner: *Hristos i Njegova pravednost*, Punta, Niš 2001, str. 11.

² Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 305.

„OTAC VEČNI“

„Jer nam se rodi dete, Sin nam se daje, kojemu je vlast na ramenu, i ime će mu biti: Divni, Savetnik, Bog silni, **Otac večni**, Knez mirni.“ *Isaija 9,6.*

Zanimljivo je kako nas ovaj tekst upozna sa Deteom koje će se roditi. Ono će biti Sin, s obzirom da je dete (kao i svako drugo dete koje se rađa na ovoj Zemlji), ali će poneti sva pomenuta imena koja, zapravo, otkrivaju Njegovu pravu prirodu i pravo poreklo. Između ostalog, Njegovo je i ime **Otac večni**.

Ako to Dete može da ponese takvo ime, to znači da je Ono bilo i pre nego što će se roditi. Bilo je od večnosti i večno će biti. Dalje, ako je to Dete Otac večni, Njegova se večnost ne može ograničavati niti kakvim početkom i niti kakvim krajem.

To Dete, taj Sin koji nam je dat, taj Otac večni - jeste Bog. Uostalom, i to stoji u pomenutom stihu – On je *Bog silni*.

Nema drugog Deteta, nema drugog Sina koji nam je dat, osim Isusa Hrista. I nema „drugoga imena pod nebom danoga ljudima kojim bismo se mi mogli spasti.“ Dela apostolska 4,12.

Prema tome, Isus je *Otac večni*.

On je Jahve.

On je Ješua.

„OD VEČNIH VREMENA“

„A ti, Vitlejeme Efrato, ako i jesi najmanji među tisućama Judinim, iz tebe će mi izaći koji će biti Gospodar u Izrailju, kojemu su izlasci od početka, **od večnih vremena.**“ Mihej 5,2.

Na šta nam ukazuje ovaj stih?

Jovan Zlatousti, oslanjajući se na malo drugačiji prevod, daje nam sledeće tumačenje:

„Ukazuje i na Božanstvo i na čoveštvo (Hristovo), jer kazavši: *a izlasci su mu od početka, iz dana večnosti* objavio je (Njegovo) predvečno postojanje, a kazavši: *Izaći će vođa koji će napasati narod moj Izrailj,* (objavio je Njegovo) rođenje po ploti.“¹

Predvečno postojanje Hristovo.

Božansko postojanje Hristovo u večnosti.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 306. 307.

„S NAMA BOG“

*„Zato će vam sam Gospod dati znak: Eto devojka će zatrudneti i rodiće Sina, i nadenuće mu ime Emanuilo, koje će reći: **S nama Bog.**“ Isaija 7,14.*

Tako je zapisao prorok.

A ovako je potvrdio jevanđelista:

„A rođenje Isusa Hrista bilo je ovako: kad je Marija, mati Njegova, bila isprošena za Josifa, a još dok se nisu bili sastali, nađe se da je ona trudna od Duha Svetoga. A Josif muž njezin, budući pobožan, i ne hoteći je javno sramotiti, namisli je tajno pustiti. **No kad on tako pomisli, a to mu se javi u snu anđeo Gospodnji govoreći: Josife, sine Davidov! Ne boj se uzeti Marije žene svoje; jer ono što se u njoj začelo od Duha je Svetoga.** Pa će roditi Sina, i nadeni mu ime Isus; jer će On izbaviti svoj narod od greha njihovih. A ovo je sve bilo da se izvrši što je Gospod kazao preko proroka koji govori: Eto, devojka će zatrudneti, i rodiće Sina, i nadenuće mu ime Emanuilo, koje će reći: **S nama Bog.**” Matej 1,18-23.

Nemački teolog Tobias Niklas (Tobias Nicklas, 1967) osvrćući se na ovo proročanstvo piše sledeće:

„Isus Matejevog jevanđelja (kao Sin Božji) je 'Bog s nama' (Emanuil). U ovom Isusovom 'imenu' istovremeno leži trag koji čitaoca jevanđelja prati sve vreme. Svojim delom i propovedanjem Isus pokazuje da 'Bog jeste s nama' i na koji način je On s nama. Takođe, u Markovom jevanđelju uviđamo istu intenciju, ali u njemu je korišćena sintagma 'Carstvo Božje', a ovde sintagma 'Carstvo nebesko'. Doživljaj da je 'Bog s nama' u Isusu

ne završava se Njegovom smrću, već se na kraju jevanđelja jasno nastavlja: 'Budite sigurni: *Ja sam s vama* svih dana do svršetka sveta. (Matej 28,20).'¹

Alonzo Džons (1850-1923), lucidni tumač Biblije, ovako tumači ovo proročanstvo i ovaj događaj:

„U činjenici da je Bog poslao svoga Sina u obličju tela grehovnoga na Zemlju, da je uzeo našu prirodu u njejoj grešnosti i izopačenosti i da Bog uprkos ovoj prirodi stalno boravi kod njega i u njemu, On je za sva vremena dao čvrst dokaz da nema nijednog čoveka na Zemlji koji je toliko opterećen grehom i izgubljen, u kome Bog ne bi rado boravio, spasio ga i doveo na put božanske pravednosti.

To je razlog za Njegovo ime Emanuilo – *S nama Bog*.²

Na ovo se mogu nadovezati i reči Elen G. Vajt:

„Otkako je Isus došao da prebiva među nama, znamo da Bog poznaje naša iskušenja i saoseća sa nama u našim žalostima. Svaki Adamov sin i kćer može shvatiti da je naš Tvorac prijatelj grešnicima. Jer, u svakoj nauci o milosti, u svakom obećanju radosti, u svakom delu ljubavi, u svakoj božanskoj privlačnoj sili koja se ispoljila u Spasiteljevom životu na Zemlji, mi vidimo da je 'S nama Bog'.³

¹ Tobijas Niklas: *Pamćeni i svedočeni Isus Hristos Novog zaveta*, Pravoslavni bogoslovski fakultet: Biblijski institut, Beograd 2018, str. 127. 128.

² Alonzo T. Džons: *Otvoreni put do hrišćanskog savršenstva*, Grafika, Pirot 1997, str. 43.

³ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 9.

„GOSPOD S NEBA“

„Prvi je čovek od zemlje, zemljan; drugi je čovek **Gospod s neba**. Kakav je zemljani takvi su i zemljani; i kakav je nebeski takvi su i nebeski. I kako nosimo obličje zemljanoga tako ćemo nositi i obličje nebeskoga.” 1. Korinćanima 15,47-49.

Komentar američkog teologa Taja Gibsona (1963), jednostavan je i precizan:

„Otvorena narativna logika Novog zaveta dostiže ovde svoj vrhunac. 'Drugi je Čovek Gospod s neba' (stih 47). Bog je postao ljudsko biće kako bi čovečanstvo ponovo ugradio u sinovsku ulogu koja nam je bila namenjena. 'Gospod s neba' ostvario je to tako što je postao naš novi glavni predstavnik, naš poslednji Adam. Božji pravi Sin, koji je najpre nosio, a potom reprodukovao Božje obličje, kako je bilo planirano od samog početka. Dakle, baš kao što 'nosimo obličje zemljanoga', ukoliko izaberemo Hrista kao svoj novi početak, 'tako ćemo nositi i obličje nebeskoga' (stih 49). Pre svoga pada, Adam je nosio 'obličje Božje' (1. Mojsijeva 1,27). Kao poslednji Adam, Isus je nosio 'obličje Boga što se ne vidi' (Kološanima 1,15). To je velika poenta kad je reč o Njegovoj sinovskoj ulozi. Pavle ne govori da je Sin uvek bio Sin Božji, već pre da je 'Gospod s neba' *postao* Sin Božji kako bi obnovio 'lik' Božji u čovečanstvu. A obnobljenje tog lika, prema Pavlu, konačno podrazumeva ukidanje celokupne zlostavljачke dinamike vlasti i autoritarnih struktura.“¹

Gospod s neba.

Jahve. Ješua.

¹ Taj Gibson: *Sinovstvo Hristovo*, Preporod, Beograd 2020, str. 131.

„BOG U TELU“

„I, kao što je priznato, velika je tajna pobožnosti: Bog se javi u telu, opravda se u Duhu, pokaza se anđelima, propovedi se neznabošcima, verova se na svetu, uznese se u slavi.“ 1. Timotiju 3,16.

Bog u telu.

Koji je to Bog u telu?

I u čijem telu?

„To što je Hristos postavši čovek umro – to je bio sled stvari; jer iako nije učinio greh, uzeo je smrtno telo; pa i to beše čudesno, to što je On, Bog budući, izvoleo da postane čovek i pristao da se unizi toliko koliko razum nije u stanju da prihvati – to je nešto najstrašnije i (delo) puno strahopoštovanja. Što je i Pavle, diveći se, govorio: *I zaista, velika je tajna pobožnosti. Koja je to velika (tajna)? Bog se javi u telu (1. Tim 3,16). I opet na drugom mestu: Jer se Bog ne prisajedini anđelima, nego se prisajedini semenu Avramovu, stoga je trebalo da bude u svemu podoban braći (Jevr 2,16-17).*“¹

Sa nebeskih visina Bog Sin javio se u telu.

„On je postao telo, kao što smo i mi. On je bio gladan, žedan i umoran. Svoj život održavao je hranom i osvežavao snom. Delio je čovekovu sudbinu, iako je bio bezgrešni Božji Sin. Bio je Bog u telu.“²

To je bio početak Njegovog puta spasenja čoveka.

A onda? - Opravdao se u Duhu.

Dalje? - Pokazao se anđelima.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 222.

² Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 256. 257.

Zatim? - Propovedao se neznabošcima.
Potom? - Verovao se na svetu.
I tada? - Kao Pobjednik uzneo se u slavi.
Jahve → Ješua → Jahve.

RAVNOČAŠĆE OCA I SINA

„*A Sinu: Presto je tvoj, Bože, va vek veka; palica je pravde palica carstva tvoga. (...) A kome od anđela reče kad: Sedi meni s desne strane dok položim neprijatelje tvoje podnožje nogama tvojima?*“ *Jevrejima 1,8.13.*

Ovu poruku upućuje Bog Otac svome Sinu.

Ali zašto ga naziva Bogom?

O tome piše Elet Dž. Vagoner:

„Da je Njemu nedostajala makar i najmanja sitnica u jednakosti sa Bogom, ne bi mogao da nas dovede Bogu. Božanstvo znači imati osobine Boga. Da Hristos nije Bog, onda bismo imali samo ljudsku žrtvu. Čak i kad bi se prihvatilo da je Hristos najuzvišenije od svih stvorenih bića u svemiru, ne bi nam se time ništa pomoglo, jer u tom slučaju On bi bio samo jedan podanik, koji duguje vernost i poslušnost Zakonu, bez ikakve mogućnosti da učini nešto više od svoje dužnosti. On tada ne bi imao pravednost koju bi mogao dati drugima. Postoji beskrajna razlika između najvišeg anđela, koji je ikad stvoren, i Boga; nijedan anđeo ne bi mogao da podigne čoveka i učini ga učesnikom božanske prirode. Anđeli mogu da služe, ali samo Bog može da spase. Hvala Bogu što smo spaseni spasenjem koje je u Hristu Isusu, u kome obitava sva punina Božanstva telesno, i koji na taj način može sasvim da spase one koji Njegovim posredstvom dolaze Bogu. Kološanima 2,9; Jevrejima 7,25.“¹

¹ E. Dž. Vagoner: *Hristos i Njegova pravednost*, Punta, Niš 2001, str. 34.

A Jovan Zlatousti kaže:

„...Nema neke dve nejednake slike, nego jedna, ista i jednaka slika Sina i Oca. Zbog toga se i govori da Mu sedi s desne strane, kako bi poznao i ono neizmenivo ravnočašće vlasti, jer pomoćnik ne sedi pored, nego stoji uz. A da je *sedeti pored* stvar ravnočašća i neizmenivosti vlasti Gospodnje, a *stajati* svojstvo sluge i podređenoga, čuj šta veli Danilo: *Gledah dok se postaviše prestoli, i Starac danâ zasede. Mirijade mirijada mu služaše, i hiljade hiljada stajahu oko Njega* (up. Dan 7,9-10). A Isaija, opet: *Videh Gospoda gde sedi na prestolu visokom i uzdignutom, a Serafimi stajahu oko Njega* (up. Is 6,1-2). A i Mihej: *Videh Gospoda Boga Izrailjevog gde sedi na prestolu svome, i sva vojska nebeska stoji s desne i s leve strane Njemu* (1. Car 22,19). Vidiš kako svuda višnje Sile stoje, a On sedi. Dakle, kada vidiš i Sina da ima presto s desne strane (Oca), nemoj misliti da je On dostojanstva sluge i pomoćnika, nego Gospodskog, koje sa sobom nosi samostalnost. Zbog toga Pavle, videvši i jedno i drugo, naime da je stajati svojstveno služiteljima a sedeti naredbodavcima, vidi kako on te dve stvari razdvaja, ovako govoreći: *A za anđele veli: Koji čini anđele svoje duhovima, i služitelje svoje plamenom ognjenim, za Sina pak: Presto je tvoj Bože, u vekove vekova* (Jevr 1,7-8), preko prestola carskoga objavljujući nam vlast.“²

Ravnočašće.

Oca i Sina.

Boga i Boga.

² Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 285.

GOSPOD I HRISTOS

„Tvrdo dakle neka zna sav dom Izrailjev da je i **Gospodom i Hristom** Bog učinio ovoga Isusa koga vi raspeste. A kad čuše, ražali im se u srcu, i rekoše Petru i ostalim apostolima: Šta ćemo činiti, ljudi braćo? A Petar im reče: Pokajte se, i da se krstite svaki od vas u ime Isusa Hrista za oprostjenje greha; i primićete dar Svetoga Duha; jer je za vas obećanje i za decu vašu, i za sve daljne koje će god dozvati Gospod Bog naš.” *Dela apostolska* 2,36-39.

Frederik Lenoar (1962), francuski sociolog i književnik, objašnjava kako je ime Jahve preko grčkog prevoda Biblije, Septuaginte, došlo do naše reči Gospod:

„’Gospodom i Hristom učinio (je) Bog njega, ovoga Isusa koga vi raspeste’, svečano izjavljuje Petar (*Dela apostolska* 2,36). ’Zaista ustade Gospod, i javi se Simonu’, uzbuđeni su Isusovi učenici pošto su videli učitelja (*Luka* 24,34). Isus se poistovećuje s Gospodom? I ovaj izraz je provokativan zato što je i to jedan od naziva za Boga u Starom zavetu – uostalom, rečju *Kyrios*, Gospod, zamenjeno je Jahveovo neizgovorivo ime u Septuaginti, grčkom prevodu Biblije iz III veka pre naše ere.“¹

Jahve = Kirios = Gospod = Ješua.

Isus = Gospod i Hristos.

¹ Frederik Lenoar: *Kako je Isus postao Bog*, Laguna, Beograd 2011, str. 75.

„SVETLOST I SPASENJE“

„*Jahve mi je svetlost i spasenje.*“ *Psalam 27,1. (Ks)*

Ko je spasenje?

Jahve je spasenje.

Sličnu misao nalazimo i u knjizi proroka Osije, gde sâm Bog kaže:

„A ja sam Jahve, Bog tvoj sve od zemlje egipatske: drugog Boga osim mene ne ljubi! Osim mene nema spasitelja.“ Osija 13,4.

Evo primera kako se na spasenje i Spasitelja gleda sa aspekta Novog zaveta:

„A kad oni (Petar i Jovan – prim. ZKP) govorahu narodu, naiđoše na njih sveštenici i vojvoda crkveni i sadukeji; i rasrdiše se, što oni uče ljude i javljaju u Isusu vaskrsenje iz mrtvih. I digoše na njih ruke, i metnuše ih u zatvor do ujutru: jer već beše večer. A od onih koji slušahu reč mnogi verovalaše, i postade broj ljudi oko pet hiljada. A kad bi ujutru, skupiše se knezovi njihovi i starešine i književnici u Jerusolim, i Ana poglavar sveštenečki i Kajafa i Jovan i Aleksandar i koliko ih god beše od roda sveštenečkoga; i metnuvši ih na sredu pitahu: Kakom silom ili u čije ime učiniste vi ovo? Tada Petar napunivši se Duha Svetoga reče im: Knezovi narodni i starešine Izrailjeve! Ako nas danas pitate za dobro delo koje učinismo bolesnu čoveku te on ozdravi: Da je na znanje svima vama i svemu narodu Izrailjevu da u ime Isusa Hrista Nazarećanina, kojega vi raspeste, kojega Bog podiže iz mrtvih, stoji ovaj pred vama zdrav. Ovo je kamen koji vi zidari odbaciste, a postade glava od ugla: **i nema ni u jednome drugom spasenja**; jer nema drugoga imena

pod nebom danoga ljudima kojim bismo se mi mogli spasti.“ Dela apostolska 4,1-12.

Da ponovimo:

Jahve je spasenje.

O kome govore apostoli Petar i Jovan kad kažu da *nema ni u jednome drugom spasenja* i da *nema drugoga imena pod nebom danoga ljudima kojim bismo se mi mogli spasti?*

O Isusu Hristu Nazarećaninu.

Da li se i apostol Pavle slaže sa ovom tvrdnjom? I on jasno kaže:

„Bog koji ne laže obećao je ovaj život pre početka vremena, a u svoje vreme objavio svoju reč kroz službu propovedanja koja mi je poverena naredbom našeg **Spasitelja, Boga.**“ Titu 1,2.3.(Nsp)

Dakle, ko je zapravo *Jahve, Spasitelj?*

Niko drugi do Isus Hristos Nazarećanin.

Isus, tj. Ješua.

KUŠANJE NA PUTU ZA HANAN

„*A Gospod pusti na narod zmije vatrene, koje ih ujedahu, te pomre mnogo naroda u Izrailju.*“ 4. Mojsijeva 21,6.

Razmišljajući o ovom događaju, koji se zbio u jevrejskom narodu dok su išli iz Egipta prema Obećanoj zemlji, Hananu, apostol Pavle je naveo nekoliko razloga zašto je Gospod tako postupio. Ne zaboravimo, i u pomenutom stihu za reč Gospod u originalu stoji Jahve: „Onda Jahve pošalje na narod ljute zmije; ujedale ih one te tako pomrije mnogo naroda u Izraelu.“ 4. Mojsijeva 21,6. (Ks). Ujedno nam Pavle otkriva na koga je mislio kad je rekao *Gospod*:

„Ali mnogi od njih ne bejahu po Božijoj volji, jer biše pobijeni u pustinji. A ovo biše ugledi nama, da mi ne želimo zala, kao i oni što željaše. Niti bivajte idolopoklonici, kao neki od njih, kao što stoji napisano: Sedošeljudi da jedu i da piju, i ustaše da igraju. Niti da se kurvamo, kao neki od njih što se kurvaše, i pade ih u jedan dan dvadeset i tri hiljade. **Niti da kušamo Hrista, kao što neki od njih kušaše, i od zmija izgiboše.**“ 1. Korinćanima 10,5-9.

Kao što vidimo, Mojsije kaže da su kušali Jahvea.

A Pavle kaže da su kušali Hrista.

Šta bi bio zaključak, osim da je Jahve bio Isus?!

Odnosno, Ješua.

(NE)POZNATI BOG

„A pratioci dovedoše Pavla do Atine; i primivši zapovest na Silu i Timotija da dođu k njemu što brže, vratiše se. A kad ih Pavle čekaše u Atini, razdraži se duh njegov u njemu gledajući grad pun idola; i prepiraše se s Jevrejima i bogobožaznima u zbornici, i na pazaru svaki dan s onima s kojima se udešavaše (susretaše – prim. ZKP). A neki od epikurovaca i od stoičkih mudraca prepirahu se s njim; i jedni govorahu: Šta hoće ovaj bespolicaj? A drugi: Vidi se kao da hoće nove bogove da propoveda. Jer im propovedaše jevanđelje o Isusu i o vaskrsenju. Pa ga uzeše i odvedoše na Areopag govoreći: Možemo li razumeti kakva je ta nova nauka što ti kazuješ? Jer nešto novo mećeš u naše uši; hoćemo, dakle, da vidimo šta će to biti. A Atinjani svi i putnici iz drugih zemalja ne bejahu ni za što drugo nego da što novo kazuju ili slušaju. A Pavle stavši nasred Areopaga reče: Ljudi Atinjani! Po svemu vas vidim da ste vrlo pobožni; jer prolazeći i motreći vaše svetinje nađoh i oltar na kome beše napisano: **Bogu nepoznatome**. Kojega dakle ne znajući poštuje onoga vam ja propovedam. “ *Dela apostolska 17,15-23.*

ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ.

NEPOZNATOM BOGU.

O tom *Bogu nepoznatome* Jovan Zlatousti piše sledeće:

„Neophodno je najpre kazati zbog čega su Atinjani napisali: *Nepoznatom Bogu*. Zbog čega su, dakle, napisali? Oni su imali mnoge bogove, ili bolje (reći), mnoge demone. Jer su svi bogovi neznačajni demoni (Psalam

96,5). Imali su one domaće i one strane. Vidite li koliko je to smešno. Jer ako je Bog, nije stranac. On je, naime, gospodar sve ikumene. One prve primili su od otaca, a ove druge od obližnjih naroda, na primer od Skitâ, Tračana, Egipćana (...). Budući, dakle, da ih nisu sve od početka prihvatili, nego su im malo-po-malo uvođeni, jedni od otaca, drugi u njihovom pokolenju, sabravši se kazali su jedni drugima: 'Kao što ove', vele, 'nismo znali, a onda smo ih kasnije prihvatili i poznali, tako će se desiti da postoji i drugi neki nepoznati, koji jeste Bog, a kojega ne poznajemo, i zbog toga će biti zanemaren i (ostavljen) bez služenja'. I šta se desilo? Podigli su žrtvenik i napisali: *Nepoznatome Bogu*, natpisom govoreći isto ono: 'Ako i postoji drugi bog, nama još nepoznat, i njega ćemo služiti'. Gle obilja bogobojažljivosti. Zbog toga je Pavle započinjući (besedu) kazao: *Po svemu vas vidim da ste vrlo pobožni* (Dela 17,22), jer ne služite samo poznatim vam demonima, nego i onima koji vam još nisu poznati. Oni su, dakle, zbog toga napisali: *Nepoznatom Bogu*, a Pavle je (drugačije) protumačio. Jer oni su govorili o drugim (bićima), a on je to preneo na Hrista (...). *Onoga kojega ne znajući poštujete, toga vam, veli, ja propovedam* (Dela 17,23), jer taj *Nepoznati* nije niko drugi nego Hristos.¹

Kao što vidimo, Hristos je za apostola Pavla - Poznati Bog.

Ali da pogledamo priču o tome otkuda u Atini žrtvenik *Nepoznatome bogu* iz malo drugačijeg ugla. Evo šta o tome piše Dejan J. Lučić, prevodilac i priređivač dela Jovana Zlatoustog:

„Apostol Pavle je, kada je stigao brodom iz Verije u Atinu, žrtvenik *Nepoznatome Bogu* mogao videti naj-

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 79. 80.

verovatnije u Pireju. Mi danas znamo da to nije bio jedini žrtvenik sa takvim natpisom na području Atike. Bilo ih je više. A kako saznajemo od Diogena Laertijea, podignuti su nakon što su Atinjani 46. Olimpijade (596-592. pre Hrista) pozvali Epimenida Kričanina, jednoga od 'sedmorice mudraca' (kojih je, kao što se zna, bilo najmanje jedanaest), pesnika, tvorca logičkih paradoksa, vidovnjaka i graditelja hramova da očisti Atinu od kuge, za koju su svi složno mislili da je kazna Božja za krv koju su Atinjani prolili ubivši ljude koji su potražili zaštitu kod žrtvenika boginje Atine.

Odmah po dolasku u Atinu Epimenid je zapovedio da mu dovedu stado ovaca, da jedne budu bele a druge crne. Kad su mu doveli ovce kakve je tražio, Epimenid potera stado na brežuljak koji se nalazio prekoputa Akropolja, a koji je još od starine bio posvećen Bogu Aresu. Atinjani su ga nazvali *Areopag*, što doslovno znači *Aresov breg*. Na tom bregu, dakle, Epimenid pusti ovce da idu kud hoće, a Atinjanima zapovedi da ih prate i obeleže svako mesto gde bi koja ovca zaleгла. Zapovedi im još da na tim mestima gde ovce zalegnu prinesu žrtve božanstvu kome je taj kraj posvećen.

Međutim, kako su ovce zalegle i u krajevima koji nisu pripadali nijednom od mnoštva jelinskih božanstava, Atinjani na tim mestima prineše žrtve Nepoznatome Bogu. I ne samo da prineše žrtve, nego na tim mestima docnije podigoše žrtvenike na kojima je pisalo ΑΓΝΩΣΤΩ ΘΕΩ, tj. NEPOZNATOME BOGU. Kuga je posle toga prestala, a Atina je bila očišćena. To je ono što mi možemo doznati o 'Žrtveniku Nepoznatome Bogu' iz starih izvora.

Natpis 'Nepoznatome Bogu' kod Pavla je mogao samo da izazove čuđenje. Utoliko pre ako ih je video više. Ali upravo njega se prisetio kada su ga neki Atinjani

(Apostol Luka kaže da su bili filosofi) prijavili i 'izveli na Areopag', što je u ondašnjem atinskom argou značilo: 'tužiti', izvesti pred sud. Dakle Sveti Pavle je svoju čuvenu Besedu održao na istom mestu na kome je Epimenid pustio ovce da idu kud hoće. Njegova Beseda je izvorno bila sudska, tačnije kazana u vlastitu odbranu. Ona, međutim, nikako nije bila samo to, nego još i više paradigma vrhunskog erminevtičkog umenja.²

Umenja, da na svakom mestu i u svako vreme nađe načina da i paganima objavi da je Isus Bog.

Hrišćani koji se neće složiti sa ovom istinom trebalo bi da se zapitaju da li ih njihovo „mudrovanje“ nije možda već odvelo u pagane.

² Dejan J. Lučić: *Od retorike ka erminevtici*, pogovor u: Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 535. 536.

GOSPOD KOJI POSVEĆUJE

„I tebi neka je svaki svet, jer prinosi hleb Boga tvojega; svet neka ti je, **jer sam ja svet, Gospod, koji vas posvećujem.**“ 3. Mojsijeva 21,8.

Ovim rečima je Gospod (Jahve) savetovao Mojsija kakvi treba sveštenici da budu. Jahve je taj koji je svet i koji posvećuje.

Frederik Lenoar s ovim u vezi nalazi paralelu između Jahvea i Ješue, između Gospoda i Isusa:

„Mada je Isus potčinjen Očevoj vlasti, Njega u Novom zavetu ipak nazivaju imenima obično namenjenim samom Bogu; to umnogome govori o tome šta on predstavlja za vernike... To je slučaj s pridevom *sveti*, koji se u Starom zavetu odnosi prvenstveno na Boga: 'Budite dakle sveti, jer sam ja svet', kaže Jahve (Knjiga levitska 11,45). A Pavle se u Prvoj poslanici Korinćanima obraća 'osvećenima u Hristu Isusu, pozvanima svetima' (1,2).“¹

U kome su, dakle, vernici u Korintu osvećeni i na taj način postali sveti?

U Hristu, kaže apostol Pavle.

Da li Pavle greši kad to kaže?

Ne, nikako.

Ko je onda Onaj koji je savetovao Mojsija?

Odgovor je samo jedan:

Ješua. Isus.

¹ Frederik Lenoar: *Kako je Isus postao Bog*, Laguna, Beograd 2011, str. 74.

„ŽENIK“

„Tada pristupiše k njemu učenici Jovanovi govoreći: Zašto mi i fariseji postimo mnogo, a učenici tvoji ne poste? A Isus reče im: Eda li mogu svatovi plakati dok je s njima **Ženik**? Nego će doći vreme kad će se oteti od njih **Ženik**, i onda će postiti.“ Matej 9,14.15.

„Isus sebe naziva i ženikom (Matej 9,14.15). To je, međutim, jedan od naziva koji se daju Jahveu (Isaija 54,5.6) da bi se ukazalo na njegov savez sa Izraelom.“¹

Pogledajmo i te stihove iz Starog zaveta:

„Jer suprug ti je tvoj Stvoritelj, ime mu je Jahve nad vojskama; tvoj je otkupitelj Svetac Izraelov, Bog zemlje svekolike on se zove. Jest, k'o ženu ostavljenu, u duži uciviljenu, Jahve te pozvao. Zar se smije otpustiti žena svoje mladosti, pita Bog tvoj.“ Isaija 54,5.6. (Ks)

Dakle:

Jahve je Ženik.

Isus je Ženik.

Prema tome, Jahve je Isus.

Stvoritelj. Otkupitelj. Svetac Izraelov.

Bog zemlje svekolike.

¹ Frederik Lenoar: *Kako je Isus postao Bog*, Laguna, Beograd 2011, str. 74.

„GOSPOD MOJ I BOG MOJ“

„I posle osam dana opet bejahu učenici njegovi unutra, i Toma s njima. Dođe Isus kad bejahu vrata zatvorena, i stade među njima i reče: Mir vam. Potom reče Tomi: Pruži prst svoj amo i viđi ruke moje; i pruži ruku svoju i metni u rebra moja, i ne budi neveran nego veran. I odgovori Toma i reče mu: **Gospod moj i Bog moj.**“ Jovan 20,26-28.

Nazivajući Isusa Galilejcem, Frederik Lenoar piše:

“Jevanđelje po Jovanu je (...) važan zaokret u razumevanju Isusa. U njemu se prvi put više ne dokazuju Galilejčeva mesijanska priroda ili božansko poreklo, već njegova sopstvena božanska priroda, koju deli sa Ocem. Jovan otvoreno tvrdi ono što nije moglo da se kaže u sinoptičkim jevanđeljima. Poslednje jevanđelje završava se usklikom nevernog Tome, koji zaranja prste u Isusove rane; ‘Gospod moj i Bog moj!’ (Jovan 20,28). Krug je zatvoren.”¹

Već prvi deo sledećeg stiha u Jevanđelju, koji navodi Hristove reči, pokazuje nam da se ne može zaključiti da je Toma dodirnuo Hristove rane, a kamoli da je u njihov zaronio svoje prste:

„Isus mu reče: Pošto me vide verovao si.“ Jovan 20,29.

Čim je, dakle, Toma ugledao vaskrslog Hrista, to je bilo dovoljno da uzvikne: *Gospod moj i Bog moj!*

¹ Frederik Lenoar: *Kako je Isus postao Bog*, Laguna, Beograd 2011, str. 127. 128.

Drugi deo pomenutog stiha svakako se odnosi na sve one koji tu priliku da vide Isusa nisu imali, pa i na nas: „Blago onima koji ne videše i verovaše.“ Jovan 20,29.

Šta *verovaše*?

Da je Isus Gospod naš i Bog naš.

„NAD SVIMA BOG“

„Istinu govorim tako mi Hrista, ne lažem, to mi sve-
doči savest moja Duhom Svetim: Da mi je vrlo žao i srce
me moje boli bez prestanka; jer bih želeo da ja sâm bu-
dem odlučan od Hrista za braću svoju koja su mi rod po
telu, koja su Izrailjci, kojih je posinaštvo i slava, i zavet i
zakon, i bogomoljstvo, i obećanja; kojih su i oci, i od
kojih je **Hristos po telu, koji je nad svima Bog** blagoslo-
ven vavek. Amin.” Rimljanima 9,5.

Autori knjige *Trojstvo*, Vidrou Viden, Džeri Mun i
Džon Riv, ovako komentarišu reči apostola Pavla:

„Kada govori o svom velikom teretu koji nosi za
spasenje Jevreja, svoje 'braće' i 'koja su mi rod po telu'
(Rimljanima 9,3), on (Pavle – prim. ZKP) nastavlja da
objavljuje da je 'Hristos', Jevrejin 'po telu', 'nad svima
Bog blagosloven va vek'.

Može li taj izraz biti jasniji? Pavle ovde jasno izja-
vljuje da Hristos nije samo došao kao Jevrejin, već i kao
'Bog'! Međutim, veliki apostol se ovde ne zaustavlja;
oseća se obaveznim da definiše Hrista kao 'Bog blago-
sloven va vek'. Ta izjava je jednostavno ali moćno sve-
dočanstvo ne samo o božanstvu Isusa Hrista, već i svedo-
čanstvo da je On po svojoj prirodi večni i oduvek postoje-
ći 'Bog' (uporedi sa Isaija 9,6).“¹

Bog Starog zaveta = Jahve.

I Bog Novog zaveta = Ješua.

Isus.

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd
2015, str. 44.

VELIKI BOG I SPAS

*„Jer se pokaza blagodat Božija koja spasava sve ljude, učeći nas da se odrečemo bezbožnosti i želja ovoga sveta, i da pošteno i pravedno i pobožno uživimo na ovome svetu, čekajući blažena nada i javljenja slave **velikoga Boga i Spasa našega Isusa Hrista.**” Titu 2,11-13.*

Šta je ovde osnovno pitanje? O tome razmišljaju i autori knjige *Trojstvo* Vidrou Viden, Džeri Mun i Džon Riv:

“Osnovno pitanje koje se ovde nameće glasi: da li se izraz ‘veliki Bog’ odnosi na Hrista ili na Boga Oca?

Možemo odgovoriti na naše pitanje objašnjavajući gramatiku koju korisiti apostol Pavle. Na originalnom jeziku Novog zaveta izraz ‘velikog Boga’ ima određeni član, a izraz ‘Spasa našeg Isusa Hrista’ nema određeni član. Dakle, čitalac bi mogao da se upita: Šta je to tako važno u vezi sa određenim članom? Odgovor na ovo pitanje dosta kazuje.

Gramatika grčkog jezika ima jedno veoma poznato pravilo koje je definisao Grenvil Šarp (Granville Sharp) još daleke 1798. Pravilo jednostavno tvrdi da se u slučaju kada jedan veznik kao što je ‘i’ (*kai* u grčkom) spaja dve imenice u istom padežu (u ovom slučaju se obe nalaze u genitivu, upućujući na pripadnost) i određeni ‘član koji stoji ispred prve imenice i ne ponavlja se ispred druge imenice, poslednja imenica (druga imenica) uvek odnosi na istu ličnost opisanu prvom imenicom (Metzger, str. 79).

Stoga, izraz ‘Spasa našeg Isusa Hrista’ odnosi se takođe na ‘velikoga Boga’. Da se jasnije izrazimo, Spasitelj Isus Hristos je taj veliki Bog.”¹

Da ponovimo:

Spasitelj Isus Hristos je taj veliki Bog!

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 43.

U PRAVDI BOGA I SPASA

„*Od Simona Petra, sluge i apostola Isusa Hrista, onima što su primili s nama jednu časnu veru u pravdi Boga našega i Spasa Isusa Hrista.*“ 2. Petrova 1,1.

„Ovakve misli mora da su bile snažno otkrivenje za rane jevrejske vernike: da su mogli da se obrate Isusu kao Bogu! Ipak, ne pojavljuje se nijedan delić dokaza u Novom zavetu da je bilo ko, od jevrejskih ili paganskih obraćenika, protestovao zbog ovakvog šokantnog zaključka.“¹

Šokantan zaključak?

Ne, već prelep.

Bog naš i Spas naš – Isus Hristos!

Rečeno jezikom Starog zaveta – Jahve naš.

Rečeno jezikom Novog zaveta – Ješua naš.

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 29.

GOSPOD ISUS – BOG JAHVE

„Davno si postavio zemlju, i nebesa su delo ruku tvojih. To će proći, a ti ćeš ostati; sve će to kao haljina ovetšati, kao haljinu promenićeš ih i promeniće se. Ali ti si taj isti i godine tvoje neće isteći.” Psalam 102,25-27.
“Ti si, Gospode, u početku osnovao zemlju, i nebesa su dela ruku tvojih: ona će proći, a ti ostaješ: i sva će ostarjeti kao haljina, i savićeš ih kao haljinu, i izmeniće se: a ti si onaj isti, i tvojih godina neće nestati.” Jevrejima 1,10-12.

Jednostavnim poređenjem ova dva citata zaključujemo sledeće:

Prvi citat uzet je iz Psalma 102, ima formu molitve i počinje rečima: *“Jahve, usliši molitvu moju.” Psalam 102.1. (Ks)*

Drugi citat je iz Poslanice Jevrejima apostola Pavla i istovetan je sa prvim citatom.

Tri autora knjige *Trojstvo*, Vidrou Viden, Džeri Mun i Džon Riv, pozivaju nas da obratimo pažnju na pomenute stihove u Poslanici Jevrejima:

“Usmerimo sada svoju pažnju na stihove 10 do 12. Dobro zapazite da biblijski pisac nastavlja da uzdiže Sina iznad privilegovanog statusa anđela. On to čini primenjivanjem starozavetnih tekstova na Sina, koji jasno uzvisuju Sinovljev božanski status. (...)

Šta da činimo sa piščevom upotrebom Psalma 102? (...)

Razmislimo o ovome na trenutak: taj Gospod je niko drugi do Bog Jahve Starog zaveta. Kada god vidite reč ‚Gospod‘ koja počinje velikim slovom u prevodima

Biblije, uvek možete znati da je to prevod najsvetije reči u jevrejskom jeziku za Boga – *tetragramaton*, čija je transliteracija sa jevrejskog JHVH. (...)

Zapanjujuće je u ovom kontekstu da autor Jevrejima poslanice u 1,10-12 uzima jednu starozavetnu molitvu koja je upućena Gospodu (Bogu Jahveu) i primenjuje je ni manje ni više nego na Isusa Hrista! Stvar izgleda prilično jasna: pisac ove izraženo jevrejske poslanice snažno ukazuje na to da je Bog Jahve Starog zaveta niko drugi do Isus iz Novog zaveta!¹

Engleski teolog i pisac Tom Rajt (Tom Wright, 1948) približava nam značenje imena Jahve:

„Kao većina starih imena i ime YHWH imalo je svoje značenje: ‘Ja sam onaj koji jeste’, ukazivalo je na to da Bog ne može da se definiše pomoću nečega ili nekoga. On nije samo još jedan primer u okviru kategorije božanstva. On je Onaj koji jeste. On predstavlja jedinstvenu kategoriju, a ne deo neke veće celine. Zato ne možemo očekivati da lestvama pređemo iz našeg sveta u Njegov i Boga načinimo predmetom svojih istraživanja, kao što ne možemo da se popnemo moralnim lestvicama i sopstvenim snagama učinimo sebe dostojnim da prebivamo u Božjoj prisutnosti.”²

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 29-31.

² Tom Rajt: *Jednostavno hrišćanstvo*, Preporod, Beograd 2011, str. 55.

„PRVI I POSLEDNJI“

*“Ovako govori kralj Izraelov i otkupitelj njegov, Jahve nad vojskama: **’Ja sam prvi i ja sam posljednji: osim mene Boga nema.**“* Isaija 44,6-8 (Ks)

Tako se predstavio Jahve u knjizi proroka Isaije. A sada pogledajmo kakvo je bilo iskustvo apostola Jovana na ostrvu Patmosu:

„I obazreh se da vidim glas koji govoraše sa mnom; i obazrevši se videh sedam svećnjaka zlatnih, i usred sedam svećnjaka kao Sina čovečjega, obučena u dugačku haljinu, i opasana po prsima pojasom zlatnim. A glava Njegova i kosa bejaše bela kao bela vuna, kao sneg; i oči Njegove kao plamen ognjeni; i noge Njegove kao mèd (bronzna – Nsp) kad se rastopi u peći; i glas Njegov kao huka voda mnogih. I držaše u svojoj desnoj ruci sedam zvezda, i iz usta Njegovih izlažaše mač oštar s obe strane, i lice Njegovo bejaše kao što sunce sija u sili svojoj. I kad Ga videh, padoh k nogama Njegovim kao mrtav, i metnu desnicu svoju na me govoreći mi: Ne boj se, **ja sam prvi i poslednji.**” Otkrivenje 1,12-17.

Šta nam nudi Otkrivenje?

“Ova knjiga takođe nudi dokaze u prilog Hristovom potpunom božanstvu, slične onima koji se nalaze u Jevrejima 1,8-12. U Otkrivenju 1,12-17 nalazimo viziju Isusa kao proslavljenog prvosveštenika u nebeskoj svetinji. Čitalac treba posebno da zapazi stih 17 u kome Isus kaže uplašenom i potresenom proroku: ‘Ne boj se: **Ja sam Prvi i Poslednji**’.

Jedan kratak pogled na margine kvalitetnog izdanja neke studijske Biblije kazaće čitaocu da se Jovan ovde

oslanja na Isaiju 41,4; 44,6 i 48,12. Isaija 44,6 izjavljuje: ‘Ovako veli Gospod, car Izrailjev, i njegov otkupitelj, Gospod nad vojskama: Ja sam prvi i ja sam posljednji; nema Boga osim mene.’ Kako da razumemo tu terminologiju za koju Jovan tvrdi da dolazi iz usta našeg proslavljenog prvosveštenika?

Zar nije očigledno da nam Jovan prilično ležerno kaže da je Hristos, naš prvosveštenik, niko drugi do Gospod (JHVH, Jahve ili Jehova) starozavetnog proroka Isaije? Zar ne možemo onda da zaključimo da je Gospod koji je ‘prvi’ i ‘poslednji’ u Isaiji 44,6 u stvari ‘Gospod Isus’ koji je centralna ličnost knjige Otkrivenje?’¹

Jevanđelista Jovan je video Onoga koga je prorok Isaija čuo.

Istu Božansku Ličnost.

Jahvea.

Odnosno, Ješuu. Hrista.

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 31.

„PUNINA BOŽANSTVA“

„Braćo! čuvajte se da vas ko ne zarobi filozofijom i praznom prevarom, po kazivanju čovečjemu, po nauci sveta, a ne po Hristu. Jer u Njemu živi svaka **punina Božanstva** telesno.“ Kološanima 2,8.9.

O punini Hristovog Božanstva telesno govori punina sledećeg komentara:

“U Poslanici Kološanima, značenje grčke reči prevedene kao ‘Božanstvo’ od ključnog je značaja, ukoliko želimo da u potpunosti razumemo božanstvo Isusa Hrista.

U Kološanima 1,19 Pavle ukazuje na Hrista kao na onog u koga ‘se useli sva punina’. Pitanje koje se odmah nameće je: ‘Sva punina’ čega? Dobijamo direktan odgovor u Kološanima 2,9: ‘Jer u njemu (jasno ukazujući na Hrista) živi sva punina Božanstva telesno’. Reč koja je prevedena kao ‘Božanstvo’ u stvari je grčka reč ‘*theotes*’. Ta reč označava samo lice Boga, njegovo određeno obličje, sâm prepis njegovog bića.

Veoma je zanimljivo i mnogo kazuje to što je Pavle imao na raspolaganju drugu, veoma sličnu grčku reč da izrazi ‘puninu’ Isusovog božanstva; on je mogao da iskoristi reč ‘*theiotes*’. Ova reč takođe označava božanske karakteristike (vidi Rimljanima 1,20 gde Pavle upotrebljava istu terminologiju). Međutim, iako su te reči slične po redosledu slova i značenju, ipak nisu iste.

Antitrinitarni leksikograf grčkog jezika Tajer (Thayer) definiše reč ‘*theotes*’ na sledeći način: ‘*Theotes* (božanstvo) se razlikuje od *theiotes* (božanstvenost) kao što se suština razlikuje od kvaliteta ili atributa’ (Thayer, str.

288). Drugim rečima, u Rimljanima 1,20 Pavle jasno ukazuje na to da su određeni ‘nevidljivi’ kvaliteti, atributi ili oznake božanstva (*theiotes*) ‘jasno vidljivi, razumljivi po onome što je stvoreno’. U Kološanima 2,9, međutim, apostol izjavljuje da u ličnosti Isusa Hrista imamo samu ‘suštinu’ prirode božanstva otkrivene ‘telesno’. (...)

Mi ponizno tvrdimo da je upotreba reči *theotes*, u kontekstu izazova sa kojima se suočavala crkva u Kolosi, jednostavno i snažno svedočanstvo o potpunom i večnom božanstvu Boga Sina.”¹

O Čoveku koji je uzeo na sebe naše grešno telo, ali u njemu nije učinio nijedan greh, te tako vođen Duhom Svetim postao savršeno obožen Čovek, pisao je i Sergej Bulgakov (1871-1944), ruski teolog i filozof:

„Takav savršeno oboženi Čovek, u kojem je obitala sva punoća Božanstva telesno, jeste Gospod Isus Hristos. Kao Bog On je imao božanski život prirodno; kao Čovek pak On je bio savršeno obožen, tako da između Njegove Božanske i čovečanske prirode, volje i energije, uza svu njihovu *prirodnu* razliku, nije bilo životne razdvojenosti ili sukoba, naprotiv, one su sjedinjene u *jedinstvenom* životu Bogočoveka.“²

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 45. 46.

² Sergej Bulgatov: *O evanđelskim čudima*, Logos, Beograd 1996, str. 53. 54.

STVORITELJ UNIVERZUMA

„Bog koji je negda mnogo puta i različnim načinom govorio očevima preko proroka, govori i nama u posledak dana ovih preko Sina, kojega postavi naslednika svemu, kroz kojega i svet stvori. Koji budući sjajnost slave i obličje bića Njegova, i noseći sve u reči sile svoje, učinivši sobom očišćenje greha naših, sede s desne strane prestola veličine na visini.” Jevrejima 1,1-3.

Stvoritelj univerzuma koji nosi sve u reči sile svoje.

“Molim vas, zapazite snažan iskaz koji objavljuje da je Isus Hristos ‘sjajnost slave i obličja bića njegovog’. Iako neki mogu da tvrde da se izraz ‘obličja bića njegovog’ odnosi samo na Božji karakter, a ne na suštinu njegove božanske prirode, ipak se kontekst jasno protivi pravljenju razlike između božanskog karaktera i božanske prirode.

Pre svega, želeo bih da podsetim čitaoca da stihovi koji slede u Jevrejima 1 (...) jasno nazivaju Isusa Bogom u stihu 8. Potom u stihovima 10-12 autor poslanice primenjuje na Isusa starozavetni psalam koji se direktno obraća Gospodu (Jahve Bog), snažno nagoveštavajući da je Isus Jahve iz Starog zaveta.

Drugo, deo 2. stiha gde se kaže da je Isus bio biće ‘kroz kojega /Bog Otac/ i svet stvori’ zaslužuje pomnu pažnju. Autor Poslanice Jevrejima ovde zapravo govori da je Isus, božanski Sin, aktivni činilac u stvaranju univerzuma. To je veoma slično tvrdnjama brojnih novozaветnih pisaca (vidi Jovan 1,3; Efescima 3,9 i Kološanima 1,16).

Ova vrsta tvrdnji predstavlja snažno svedočanstvo o potpunom božanstvu Isusa Hrista. Da li zaista možemo reći da je onaj koji je stvorio univerzum neka vrsta izvedenog ili drugorazrednog božanstva? To pitanje je izuzetno važno, kada se setimo značajnih izjava starozavetnih autora da ono što zaista obeležava istinskog Boga jeste njegova sposobnost da stvara. (...)

Novozavetno svedočanstvo da je Hristos Stvoritelj i starozavetne izjave da taj Stvoritelj nije niko drugi do Gospod Jahve jasno stavljaju do znanja da je Isus Stvoritelj niko drugi do Gospod Bog, Jahve Stvoritelj iz Starog zaveta.”¹

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 50. 51.

„SVEŠTENIK DOVEKA“

*„Jer ovaj Melhisedek beše car Salimski, sveštenik Boga najvišega, koji srete Avraama kad se vraćase s boja careva, i blagoslovi ga; kojemu i Avraam dade desetak od svega. Prvo dakle znači car pravde, potom i car Salimski, to jest car mira; bez oca, bez matere, bez roda, ne imajući ni početka danima, ni svršetka životu, a ispreden sa sinom Božjim, i ostaje **sveštenik doveka.**”*
Jevrejima 7,1-3.

Bez početka danima i svršetka životu.

„Od Jevrejima 4,14 do 8,2 autor nastavlja sa svojom temom da je Hristos ‘bolji’. Pokazavši da je Hristova služba ‘bolja’ od službe anđela i Mojsija, autor pokušava da dokaže da je Hristovo prvosveštenstvo superiorno u odnosu na Aronovo i u odnosu na levitsko sveštenstvo u Starom zavetu. Autor poslanice postiže taj efekat time što ukazuje da je Hristovo sveštenstvo prema redu Melhisedekovom, a ne prema redu levitskom. A zašto autor poslanice smatra da je Melhisedekovo sveštenstvo superiornije? Ključni odgovor se nalazi u Jevrejima 7.

Koristeći metode tumačenja karakteristične za rabinne, autor Jevrejima poslanice smatra da je Melhisedek tip Hrista iz nekoliko razloga, međutim, postoji jedan razlog koji je bitan za našu diskusiju i zasnovan je na činjenici da Pismo ne samo što naziva Melhisedeka ‘carem pravde’, a potom carem Salima, što znači ‘car mira’ (Jevrejima 7,2), već takođe tvrdi da je Melhisedek bio ‘bez oca, bez matere, bez roda, ne imajući ni početka danima, ni svršetka životu’ (stih 3). Drugim rečima, zbog toga što izveštaj o Melhisedeku iz 1. Mojsijeve ne spominje

njegovog oca, majku, rodoslov ili početak i kraj njegovog života, on postaje jedan divan tip Hrista, „sveštenika vavek po redu Melhisedekovom“ (stih 17). Ali u kom smislu je Melhisedek tip Hrista? Jasan odgovor dolazi iz stiha 3: Melhisedek je „ispoređen sa sinom Božjim“ koji „ostaje sveštenik doveka“. A kako to da Hristos može da služi „doveka“ ili neprestano? Zato što Isus, naš Gospod i prvosveštenik, kao i njegov tip Melhisedek, nema „ni početka danima, ni svršetka životu“.

Jevrejima 7,3 ukazuje na to da Isus ima večno prepostojanje koje je bez početka i bez kraja, Karakteristike večnog prepostojanja od prošlih vremena i život bez kraja u budućnosti može da poseduje samo potpuno božanska osoba.“¹

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 51. 52.

POZNANJE VEČNOGA ŽIVOTA

„Ovo govori Isus, pa podiže oči svoje na nebo i reče: Oče! Dođe čas, proslavi Sina svojega, da i Sin Tvoj proslavi Tebe; kao što si mu dao vlast nad svakim telom da svemu što si mu dao dâ život večni. A ovo je **život večni** da poznaju Tebe jedinoga istinoga Boga, i koga si poslao Isusa Hrista.” Jovan 17, 1-3.

Leon Moris nam pruža sledeće tumačenje ovih stihova:

„Ovde imamo svojevrsnu definiciju večnoga života. Istinski poznavati Boga znači više nego poznavati put u život. To *jest* život. (...) Večni život naprosto je poznavanje Boga. Isus naglašava da ima samo jedan Bog (up. 5,44), i da je on istinski Bog. Ne misli se na poznavanje nekog 'boga', nego na vrhovnog vladara svemira. A to se dovodi u vezu s poznavanjem Hrista. Bog se jedino može spoznati po objavi, a objavio se u svom Sinu.“¹

Sličan komentar daje nam i Frederik Fajvi Brus (Frederick Fyvie Bruce, 1910-1990), često navođen kao F. F. Brus, britanski biblištar:

„Večni se život, dakle, sastoji u poznanju Boga. Zapravo, poznanje Boga posredovano je kroz otkrivaatelja koga je Bog poslao i ono je zaista utelovljeno u tom otkrivaatelju, poznanje otkrivaatelja je jedno sa poznavanjem Boga koji je otkriven. Nije ovo znanje stvar samo intelektualnog shvatanja: ono uključuje lični odnos.“²

¹ Leon Morris: *Ivan – Tumačenje Evandjelja po Ivanu*, Dobra vest, Novi Sad 1988, str. 530. 531.

² F. F. Bruce: *The Gospel of John*, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan 1989, str. 329.

Kolin Dž. Kruse posebno naglašava sudbonosni odnos sa Onim koji ima život večni :

„Isus je definisao večni život: *A ovo je život večni da poznaju Tebe jedinoga istinoga Boga, i koga si poslao Isusa Hrista.* Večni život je poznavati Boga, ali, kao što stoji u Starom zavetu, ovo znanje nije puka informacija o Bogu; to je odnos sa Njim. Prema uslovima Novog zaveta sva Božja deca treba da ga poznaju lično (Jeremija 31,14). Ovaj stih jasno pokazuje da je poznavanje Boga i prema tome doživljavanje večnog života neodvojivo od poznanja Isusa Hrista koga je Bog poslao (up. 3,36; 5,39-40; 14,6; 20,31). Posmatrano s ljudske strane lični odnos sa Bogom uspostavlja se prihvatanjem i poslušnošću prema Isusovom učenju...“³

Kao što vidimo, *večni život* je uslovljen ne samo poznanjem Boga, nego i poznanjem Isusa Hrista. Ali ako je Isus Hristos stvoreno biće, kako to neki veruju, ako nije božansko biće, onda On nije večan.

I sada sledi jednostavno pitanje:

Kako može *večni život* da zavisi od poznanja onoga koji nije večan?

Nikako.

Prema tome, zaključak je jednostavan:

Isus je večan.

A čim je večan, On je onda Bog!

³ Colin G. Kruse: *John - An Introduction and Commentary*, Inter-Varsity-Press & IVP Academic, Nottingham – Illinois 2008, str. 335.

GLAS U PUSTINJI

„U ono pak doba dođe Jovan Krstitelj, i učaše u pustinji Judejskoj. I govoraše: Pokajte se, jer se približi carstvo nebesko. Jer je to onaj za koga je govorio prorok Isaija gde kaže: Glas onoga što više u pustinji: Pripravite put Gospodu, i poravnite staze njegove.” Matej 3,1-3.

Pogledajmo kako glasi ovaj stih u knjizi proroka Isaije, na koji se poziva evanđelista Matej:

“Glas više: ‘Pripravite Jahvi put kroz pustinju. Poravnajte u stepi stazu Bogu našem.’” Isaija 40,3. (Ks)
Šta vidimo?

Prorok Isaija najavljuje da će se pojaviti neko ko će glasno vikati i pozivati ljude da pripreve put Jahveu, odnosno da poravne stazu Bogu. Matej vidi ispunjenje ovog proročanstva u radu Jovana Krstitelja, preteče Isusa Hrista. Drugim rečima, Jovan Krstitelj je, pozivajući ljude na pokajanje, pripravljaio u pustinji put Jahveu i ravnao u pustoši stazu Bogu našem.

Kome?

Jahveu!

Znači, osam vekova unapred prorok Isaija je čuo da će pustinjom ovoga sveta koračati Bog u telu čoveka.

Kakav divan dokaz da je Jahve Isus, tj. Ješua!

JA SAM – PRE AVRAMA

„Isus odgovori: *Ako se ja sam slavim, slava je moja ništa: Otac je moj koji me slavi, za kojega vi govorite da je vaš Bog. I ne poznajete Ga, a ja Ga znam; i ako rečem da Ga ne znam biću laža kao vi. Nego Ga znam, i reč Njegovu držim. Avraam, otac vaš, bio je râd da vidi dan moj; i vide, i obradova se. Tada mu rekoše Jevreji: Još ti nema pedeset godina, i Avraama li si video? A Isus im reče: Zaista, zaista vam kažem: **Ja sam** pre nego što se Avraam rodio.“ Jovan 8,54-58.*

Dvajt K. Nelson (Dwight K. Nelson, 1952), američki jevanđelista, postavlja pitanje:

„A šta znače te dve kratke reči? Nije bilo nikakve nedoumice u mislima slušalaca! Gledajmo kako su reagovali! 'Tada uzeše kamenje da bace na Nj; a Isus se sakri, i iziđe iz crkve!' (Jovan 8,59)

Jovan, pisac ovog Jevandělja, ne taji zašto su Jevreji hteli da ubiju Isusa. Svoj nepogrešivi zaključak objavljuje u izveštaju o drugom sličnom događaju: 'A Jevreji opet uzeše kamenje da Ga ubiju. Isus im odgovori: Mnoga vam dobra dela javih od Oca svojega; za koje od tih dela bacate kamenje na mene? Odgovoriše mu Jevreji, govoreći: Za dobro delo ne bacamo kamenje na tebe, nego za hulu na Boga, što ti, čovek budući, gradiš se Bog!' (Jovan 10,31-33). Nema sumnje da su Jevreji dobro razumeli značenje Isusovih reči: JA SAM!¹

A Elen G. Vajt ovu Isusovu izjavu komentariše na sledeći način:

¹ Dvajt K. Nelson: *Ja sam*, Preporod, Beograd 1995, str. 40. 41.

„Sa ozbiljnom dostojanstvenošću Isus je odgovorio: 'Zaista, zaista vam kažem: JA SAM pre nego što se Avram rodio.' Veliki skup se utišao. Ovaj galilejski Učitelj tvrdio je da je Božje ime, dato Mojsiju da izrazi pojam večne prisutnosti, njegovo ime. On se proglasio za samopostojećega, za onoga koji je bio obećan Izraelu, 'kojemu su izlasci od početka, od večnih vremena'.“²

² Ellen G. White: *The Desire of Ages: The Conflict of the Ages Illustrated in the Life of Christ*, Mountain View, Calif: Pacific Press Pub. Assn. , 1898, 1940, str. 469. 470.

Kad god se čitaju ovi stihovi, odnosno ove Hristove reči, treba se utišati, kao što se utišao i veliki skup oko Isusa. Utišati se i razmisliti.

Ja sam = Jahve.

A Jahve = Ješua.

Isus je, dakle, Bog.

„KOGA TRAŽITE? - JA SAM“

*„Isus iziđe s učenicima svojim preko potoka Kedrona gde beše vrt, u koji uđe On i učenici Njegovi. A Juda izdajnik Njegov znadijaše ono mesto; jer se Isus često skupljaše onde s učenicima svojim. Onda Juda uze četvu i od glavaru sveštenečkih i fariseja momke, i dođe onamo s fenjerima i sa svećama i s oružjem. A Isus znajući sve što će biti od Njega iziđe i reče im: Koga tražite? Odgovoriše mu: Isusa Nazarećanina. Isus im reče: **Ja sam**. A s njima stajaše i Juda koji ga izdavaše. A kad im reče: **Ja sam**; izmakoše se natrag i popadaše na zemlju.“ Jovan 18,1-6.*

Evo kako ovaj događaj objašnjava Leon Moris:

“Gospodu je dobro poznato sve što će ga uskoro stići, te u svetlu te spoznaje sad izlazi da se suoči s vojnicima. Zapravo, ni do kakvog ‘hapšenja’ i ne dolazi, jer On sve konce drži u rukama; On se njima sâm predaje. Prvo ih pita koga traže. Na Njegove reči ‘Isusa Nazarećanina’, On im odgovara: ‘Ja sam’. Lako je moguće da to ne znači drugo do ‘Ja sam Isus Nazarećanin’, no Njegov je odgovor izrečen u božanskom stilu. Taj potez mora da je za vojnike bio sasvim neočekivan. Poslali su ih, tajno, da uhapsu odbe-glog seljaka. Međutim, u tami vrta odjednom su se našli suočeni sa čovekom iz koga je zračio autoritet, čovekom koji ne samo što ne pokušava da beži, nego im je, naprotiv, izašao u susret, obraćajući im se rečima primerenim bo-žanstvu. (...)

Sada dolazi do izražaja učinak Isusovog držanja. Njegova neustrašivost, mrak koji je onde vladao i stvarao atmosferu tajanstvenosti, Njegove božanski mistične reči

– sve se to slilo u trenutak užasnutosti ili možda strahopoštovanja. Vojnici su ustuknuli i popadali na zemlju.”¹

Da, kad im je rekao: *Ja sam*, uzmakli su i popadali. Zašto?

To, svakako, nije bilo bez razloga. Ove Hristove reči vraćaju nas na razgovor Mojsija sa Bogom u grmu koji je goreo, a nije sagorevao. Bog je imao plan da Mojsije izvede narod Božji iz egipatskog ropstva, ali se Mojsije kolebao. Evo kako je razgovor tekao dalje:

„Na to Mojsije reče Bogu: ‚Ako odem Izraelcima i kažem im: ‚Bog naših praotaca poslao me je k vama‘, a oni me upitaju: ‚Kako mu je ime?‘ šta da im odgovorim?‘ ‚Ja sam koji jesam‘, reče Bog Mojsiju. ‚Ovako kaži Izraelcima: ‚*Ja sam* me je poslao k vama.‘“ 2. Mojsijeva 3,13.14. (Ssp)

Ono što je Mojsije čuo od Jahvea, to isto čula je i rulja od Isusa kada je došla da ga uhapsi:

Jahve je rekao: יהוה יהוה – Eheyeh (Ja sam).

I Isus, Ješua, je rekao: יהוה יהוה – Eheyeh (Ja sam).

Time je Isus otkrio svoje Božanstvo, sa čime se slaže i Tobijas Niklas:

“Budući da je Isus ovaploćena, tj. otelovljena Reč Božja, i Onaj u kome Reč Božja obitava, On izgovara reči koje treba da podsete na Božje otkrivenje u nesagorivom grmu (2. Mojsijeva 3,14, ali i na Božje samootkrivenje u Knjizi proroka Isaije... (npr. Isaija 41,4.10; 48,12 itd). Dakle, pisac i na ovaj način želi iskazati da u Isusu i kroz Isusa govori sâm Bog.”²

¹ Leon Morris: *Ivan – Tumačenje Evandjelja po Ivanu*, Dobra vest, Novi Sad 1988, str. 546.

² Tobijas Niklas: *Pamćeni i svedočeni Isus Hristos Novog zaveta*, Pravoslavni bogoslovski fakultet: Biblijski institut, Beograd 2018, str. 156.

„JEDINORODNI SIN“

„Boga niko nije vidio nikad: **Jedinorodni Sin** koji je u naručju Očinom, On ga javi.“ Jovan 1,18.

Tamo gde u našem prevodu piše **Jedinorodni Sin**, u grčkom originalu stoji **μονογενής Θεός**.

Monogenes teos.

Prevedeno na naš jezik to znači **Jedinorodni Bog**.

Ko je, onda, jedini video i javio Boga?

Samo **Jedinorodni Bog**. Tako piše i u Savremenom srpskom prevodu:

„Boga niko nikad nije video, **jedinorođeni Bog**, koji je u Očevom krilu – On ga je objavio.“ Jovan 1,18.

Samo je Isus Hristos, jednorodni Bog, video Boga Oca.

I objavio Ga.

Kako?

Sobom. Svojom pojavom.

Setimo se šta je rekao Filipu:

„Koji vide mene, vide Oca.“ Jovan 14,9.

DUHOVNA STENA

*“Ovako govori kralj Izraelov i otkupitelj njegov, Jahve nad vojskama: 'Ja sam prvi i ja sam posljednji: osim mene Boga nema. Tko je kao ja? Nek' ustane i govori, nek' navijesti i nek' mi razloži! Tko je od vječnosti otkrio što se zbilo? Nek' nam navijesti što će još doći! Ne plašite se, ne bojte se: nisam li vam to odavna navijestio i otkrio? Vi ste mi svjedoci: **Ima li Boga osim mene? Ima li Stijene?** Ja ne znam!’“ Isaija 44,6-8 (Ks)*

Tako pita Jahve, a apostol Pavle objašnjava vernicima u Korintu ko je Jahve, koji je sebe nazvao Stenom:

„Ali neću vam zatajiti, braćo, da ocevi naši svi pod oblakom biše, i svi kroz more prođoše; i svi se u Mojsija krstiše u oblaku i moru; i svi jedno jelo duhovno jedoše; i svi jedno piće duhovno piše; jer pijahu od **duhovne stene** koja išaše za njima: a **stena beše Hristos.**“ 1. Korinćanima 10,1-4.

Jahve je Isus Hristos, Ješua.

A Ješua duhovna Stena.

„OBLIČJE BOGA“

„Zahvaljujući Bogu i Ocu, koji nas prizva u deo nasledstva svetih u videlu; koji nas izbavi od vlasti tamne, i premesti nas u carstvo Sina ljubavi svoje, u kome imamo izbavljenje krvlju Njegovom i oprostjenje greha; koji je **obličje Boga** što se ne vidi, koji je rođen pre svake tvori.“ *Kološanima 1,12-15.*

Alonzo T. Džons ovako tumači ovu misao apostola Pavla o Hristovom *obličju Boga*:

„Onaj koji je imao obličje Boga, uzeo je obličje čoveka. Onaj koji je bio jednak Bogu, postao je jednak čoveku. Tvorac i Gospod postao je stvorenje i sluga. Onaj koji je imao obličje Boga, primio je obličje čoveka. Onaj koji je bio Bog i Duh, postao je čovek i telo. Jovan 1,1.14.

To se ne odnosi samo na njegovo obličje, nego i na njegovo biće. Hristos je bio jednak Bogu u tom smislu što je imao istu prirodu, isto biće kao Bog.“¹

Posle ovih misli Alonza T. Džonsa može se reći samo jedna reč:

Amin!

¹ Alonzo T. Džons: *Otvoreni put do hrišćanskog savršenstva*, Grafika, Pirot 1997, str. 44.

„ONO JE BOG“

*„A ko je sve stvorio, **ono je Bog.**“ Jevrejima 3,4.*

Da li je teško na osnovu ove izjave apostola Pavla u Poslanici Jevrejima otkriti ko je Bog?

Ne.

Kada je reč o stvaranju, svi biblijski izveštaji pominju samo jednu Božansku Ličnost. Pogledajmo kako apostol Pavle vodi svoje čitaoce u Kolosi do te istine:

„Zahvaljujući Bogu i Ocu, koji nas prizva u deo nasledstva svetih u videlu; koji nas izbavi od vlasti tamne, i premesti nas u carstvo Sina ljubavi svoje, u kome imamo izbavljenje krvlju Njegovom i oprostjenje greha; koji je obličje Boga što se ne vidi, koji je rođen pre svake stvari. **Jer kroz Njega bi sazdano sve što je na nebu i što je na zemlji, što se vidi i što se ne vidi, bili prestoli ili gospodstva ili poglavarstva, ili vlasti: sve se kroza Nj i za Nj sazda.** I on je pre svega, i sve je u Njemu.“ Kološanima 1,12-17.

Dakle, Gospod Isus Hristos je Bog, jer je On sve stvorio.

„ŽIVOT VEČNI“

„Što beše ispočetka, što čusmo, što videsmo očima svojim, što razmotrismo i ruke naše opipaše, o **Reči života**: i **Život se javi**, i videsmo, i svedočimo, i javljamo vam **Život večni**, koji beše u Oca, i javi se nama; što videsmo i čusmo to javljamo vama da i vi s nama imate zajednicu; a naša je zajednica s Ocem i sa Sinom njegovim Isusom Hristom.” 1. Jovanova 1,1-3.

Da li je teško zaključiti koga je Jovan najpre nazvao *Rečju života*, zatim *Životom*, a odmah potom *Životom večnim*, koji je bio u Oca i javio se, kako kaže apostol, nama, odnosno onima koji su ga sledili?

Nimalo.

U pitanju je Isus.

On je *Reč života*, jer je svojom rečju sve stvorio.

On je *Život*, „jer kroz njega živimo, i mičemo se, i jesmo“ (Dela apostolska 17,28).

On je *Život večni*. To što je On i *Život* i *večan* pokazuje nam da Isus nije stvorenje, nego Stvoritelj.

Drugim rečima – On je Bog.

„BOG VIDELO“

„I ovo je obećanje koje čusmo od Njega i javljamo vama, da je **Bog videlo**, i tame u Njemu nema nikakve. 1. Jovanova 1,5.

Od koga je to apostol Jovan čuo da je Bog videlo? Kontekst nam otkriva da je to bio Isus.

Zato je Jovan na početku svog Jevandelja zapisao:

„Beše **videlo istinito** koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet. Na svetu beše, i svet kroza Nj posta, i svet ga ne pozna. K svojim dođe, i svoji ga ne primiše. A koji ga primiše dade im vlast da budu sinovi Božji, koji veruju u ime Njegovo.” Jovan 1,9-12.

Nema sumnje, Jovan nas ovde upozna je sa Isusom. Evo i Isusove izjave za maloverne:

„Isus im pak opet reče: **Ja sam videlo svetu**: Ko ide za mnom neće hoditi po tami, nego će imati videlo života.“ Jovan 8,12.

Ako je Bog videlo, *koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet*, a jeste, onda taj Bog može biti samo Isus.

U Isusovoj izjavi da je On videlo svetu Dvajt K. Nelson vidi još jednu sponu:

“Kad je objavio: ‘Ja sam Videlo svetu’, pre nego što će izlečiti slepog u subotu, Isus je otkrio neraskidivu povezanost između sedmog dana, subote, i Onog koji je Videlo svetu! U Isusu oni su postali jedno!

To bi značilo da slediti Videlo sveta znači slediti Gospodara subote!”¹

¹ Dvajt K. Nelson: *Ja sam*, Preporod, Beograd 1995, str. 65.

JAHVE TVORAC

*“Ovako govori Jahve, Otkupitelj tvoj i **Tvorac** tvoj od utrobe: ‘Ja sam Jahve koji sam sve stvorio, koji sam nebesa sâm razapeo, i učvrstio zemlju bez pomoći ičije.’”*
Isaija 44,24.(Ks)

Ovde ne treba mnogo reći da bi se pokazalo ko je Tvorac svega, odnosno ko je Jahve. Dovoljno je samo citirati početak Jovanovog jevanđelja:

„U početku beše Reč, i Reč beše u Boga, i Bog beše Reč. Ona beše u početku u Boga. **Sve je kroz Nju postalo**, i bez Nje ništa nije postalo što je postalo. (...) I Reč postade telo i useli se u nas puno blagodati i istine; i videsmo slavu Njegovu, slavu, kao Jedinorodnoga od Oca.“ Jovan 1,1-3.14.

Ova Reč je sâm Gospod Isus Hristos. Kroz Njega je sve postalo. Bez Njega ništa nije postalo što je postalo.

Ovaj isti apostol video je u viziji Hristov drugi dolazak i opet Ga nazvao Rečju:

„I videh nebo otvoreno, i gle, konj beo, i Koji seđaše na njemu zove se Veran i Istinit, i sudi po pravdi i vojuje. A oči su Mu kao plamen ognjeni, i na glavi Njegovoj krune mnoge, i imaše ime napisano, kojega niko ne zna do On sâm. I beše obučen u haljinu crvenu od krvi, i ime se Njegovo zove: **Reč Božja**. I vojske nebeske idahu za Njim na konjima belim, obučene u svilu belu i čistu. I iz usta Njegovih iziđe mač oštar, da njime pobije nezabošce; i On će ih pasti s palicom gvozdenom; i On gazi kacu vina srdnje i gnjeva Boga svedržitelja. I ima na haljini i na stegnu s vome ime napisano: Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima.” Otkrivenje 19,11-16.

Tvorac svega.
Reč Božja.
Jahve.
Odnosno Isus, Ješua.

„CAR SLAVE“

„Vrata! Uzvisite vrhove svoje, uzvisite se vrata večna! Ide Car slave. Ko je taj Car slave? Gospod krepak i silan, Gospod silan u boju. Vrata! Uzvisite vrhove svoje, uzvisite se vrata večna! Ide Car slave. Ko je taj Car slave? Gospod nad vojskama; On je Car slave.“ Psalam 24,7-10.

Pogledajmo malo direktniji prevod ovih stihova, gde izvorno ime Jahve nije prevedeno sa Gospod:

„Podignite, vrata, nadvratnike svoje, dižite se, dveri vječne, da uniđe Kralj slave!’ ’Tko je taj Kralj slave?’
 ‚Jahve silan i junačan, Jahve silan u boju!’ ‚Podignite, vrata, nadvratnike svoje, dižite se, dveri vječne, da uniđe Kralj slave!’ ‚Tko je taj Kralj slave?’ ‚Jahve nad Vojskama – on je Kralj slave!’“ Psalam 24,7-10. (Ks)

Tako je pevao psalmista, a ovako je apostol Jovan na ostrvu Patmos u viziji video Cara slave:

„I videh nebo otvoreno, i gle, konj beo, i Koji sedaše na njemu zove se Veran i Istinit, i sudi po pravdi i vojuje. A oči su Mu kao plamen ognjeni, i na glavi Njegovoj krune mnoge, i imaše ime napisano, kojega niko ne zna do On sâm. I beše obučen u haljinu crvenu od krvi, i ime se Njegovo zove: Reč Božja. I vojske nebeske idahu za Njim na konjma belim, obučene u svilu belu i čistu.” Otkrivenje 19,11-14.

I psalmista i apostol videli su istoga Cara slave.

“Ime se Njegovo zove: Reč Božija.” Otkrivenje 19,13.

Jevanđelista Jovan svedoči: “U početku beše Reč. I Reč beše u Boga, i Bog beše Reč.” Jovan 1,1.

I na kraju će biti Reč.

Jahve, odnosno Ješua, jeste “Car nad carevima i Gospodar nad gospodarima.” Otkrivenje 19,16.

BOG SPASITELJ

*„Ja, ja sam Jahve, osim mene nema **spasitelja**.“
Isaija 43,11. (Ks)*

„I bejahu pastiri u onome kraju koji čuvahu noćnu stražu kod stada svojega. I gle, anđeo Gospodnji stade među njima, i slava Gospodnja obasja ih; i uplašise se vrlo. I reče im anđeo: Ne bojte se; jer gle, javljam vam veliku radost koja će biti svemu narodu. Jer vam se danas rodi **Spas**, koji je Hristos Gospod, u gradu Davidovu. I eto vam znaka: naći ćete dete povito gde leži u jaslima. I ujedanput postade s anđelom mnoštvo vojnika nebeskih, koji hvaljahu Boga govoreći: Slava na visini Bogu, i na zemlji mir, među ljudima dobra volja. I kad anđeli otidoše od njih na nebo, pastiri govorahu jedan drugome: Hajdemo do Vitlejema, da vidimo to što se tamo dogodilo što nam kaza Gospod. I dođoše brzo, i nađoše Mariju i Josifa i dete gde leži u jaslima.” Luka 2,8-16.

Dete u jaslima.

Spasitelj Jahve.

Bog Spasitelj.

Isus Hristos.

OBOŽAVANJE JAGNJETA

„I videh, i gle, nasred prestola i četiri živa bića, i posred starešina **Jagnje** stajaše kao zaklano, i imaše sedam rogova, i sedam očiju, koje su sedam duhova Božjih poslanih po svemu svetu. I dođe i uze knjigu iz desnice Onoga što se daše na prestolu. I kad uze knjigu, četiri živa bića i dvadeset i četiri starešine **padoše pred Jagnjetom**, imajući svaki kitare, i zlatne čaše pune tamjana, koje su molitve svetih. (...) I videh, i čuh glas anđela mnogih oko prestola i živih bića i starešina, i beše broj njihov hiljada hiljada, govoreći glasom velikim: Dostojno je **Jagnje** zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov. I svako stvorenje, što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i što je na moru, i što je u njima, sve čuh gde govore: **Onome što sedi na prestolu, i Jagnjetu** blagoslov i čast i slava i država va vek veka. I četiri živa bića govorahu: Amin. I dvadeset i četiri starešine padoše i pokloniše se Onome što živi va vek veka.”
Otkrivenje 5,6-8.11-14.

Pisci knjige *Trojstvo* na osnovu ovih stihova zaključuju sledeće:

„Možemo uočiti jednakost 'Gospoda Boga svedrži-telja' iz Otkrivenja 4 i Lava / Jagnjeta iz 5. glave. Ovo za- pažanje se zasniva na činjenici da se obožavanje Gospo- da Boga Svedržiitelja od strane 24 starešine i četiri živa bića u Otkrivenju 4,8.9 i u Otkrivenju 5 proširuje i na onoga 'koji sedi na prestolu (Gospod Bog Svedržiitelj – Otac) i Jagnjetu' (stih 13).

Celokupna ideja obožavanja ili bogoslužjenja zaslu- žuje dalje objašnjenje. Knjiga Otkrivenje na mnogim

mestima povezuje čin obožavanja i služenja od strane stvorenja ('živa stvorenja' / Otkr. 4,9; 5,8), 'dvadeset i četiri starešine' / Otkr. 4,10; 5,14/ i Jovan, pisac Otkrivenja / 19,10; 22, 8.9/) sa činom klanjanja pred onima koji su obožavani. U poglavljima 4 i 5 živa bića koja služe pred Bogom klanjaju se ne samo 'Gospodu Bogu sve-držitelju' koji 'sedi na prestolu' i koji je 'sve stvorio' (Otkr. 4,8.9.11; 5,14), već i Jagnjetu' (Otkr. 5,8).

Kako da razumemo takav čin obožavanja i služenja? Zar ti prizori nisu jasan dokaz da je Isus Jagnje koje prima istu vrstu obožavanja kao i Otac? Zar ne možemo onda zaključiti da je takvo obožavanje moćan dokaz u prilog Hristovom potpunom božanstvu?¹

Samo je Bog dostojan klanjanja.

A Isus je upravo to – Bog.

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 97.

PASTIR DOBRI

„*Gospod je pastir moj.*“ *Psalam 23,1.*

U prevodu sa hebrejskog originala čitamo:

„*Jahve je pastir moj.*“ *Psalam 23,1. (Ks)*

„Sve što je potrebno za večnost sažeto je u prve četiri reči dvadeset i trećeg psalma.

Jahve – On je jedini Bog, kako to naglašava prva zapovest. On nije samo Gospodar, Vlasnik, već Gospod. Ovo ime ističe Njegovu čudesnu milost, ljubav i vernost prema nama.

Je – Ovaj glagolski oblik u sadašnjem vremenu pokazuje da Bog živi. On je isti danas kao što je bio juče.

Pastir – I to pravi pastir! On voli i brine za svoje ovce, čak umire za njih.

Moj – Bog nije nestvarna sila. On želi da bude naš lični pastir.“¹

„*Jahve je pastir moj.*“ *Psalam 23,1.*

Ovaj pesnički usklik psalmiste Davida našao je odjeka i odgovora u Novom zavetu, u kojem čitamo dobro poznate reči Gospoda Isusa Hrista:

„**Ja sam Pastir dobri**; pastir dobri dušu svoju polaže za ovce, a najamnik, koji nije pastir, kome nisu ovce svoje, vidi vuka gde ide, i ostavlja ovce, i beži: i vuk razgrabi ovce i raspudi ih; a najamnik beži, jer je najamnik i ne mari za ovce. **Ja sam Pastir dobri** i znam svoje, i moje mene znaju. Kao što mene zna Otac i ja znam Oca; i dušu svoju polažem za ovce. I druge ovce imam koje

¹ Vilijam Petersen i Rendi Petersen: *Psalmi*, Preporod, Beograd 2001, str. 52.

nisu iz ovoga tora, i one mi valja dovesti; i čuće glas moj, i biće jedno stado i **jedan Pastir**.” Jovan 10,11-16.

Ko je, dakle, Jahve, u koga se uzdao psalmista?

Niko drugi do Ješua. Isus.

O istom Pastiru govori i prorok Zaharija:

„Maču, ustani na pastira moga i na čoveka druga mojega (protiv čoveka koji mi je blizak – Ssp; srodnik - Ks), govori Gospod nad vojskama, udari **pastira**, i ovce će se razbeći, ali ću okrenuti ruku svoju k malima.” Zaharija 13,7.

Džojns Baldwin (1921-1995), engleska spisateljica i teolog ovako komentariše Zaharijino proročanstvo:

“Reči *pastira moga* upućuju na to da nije reč o običnom vođi nego o takvom koga je Gospod podario svom narodu. Reč *ro'î* drukčije vokalizovana (hebrejski je tekst, naime, izvorno bio pisan isključivo suglasnicima) značila bi ‘drug’, ‘pratilac’, no iz konteksta se vidi da ovde znači ‘pastir’. Ipak, možda je posredi igra reči, s obzirom na paralelizam s izrazom *srodnik*. Izraz ‘koji stoji do mene’ u Starom zavetu se upotrebljava još jedino u Levitskom zakoniku (npr. 6,2; 18,20), i to u značenju ‘bližnji’, ‘blizak sused’. Slično tome, ovaj Pastir je Onaj koji prebiva do samog Gospoda, koji je njemu ravan i jednak. Utoliko više čude čitaoca Gospodnje reči kad naređuje maču da udari Pastira, premda uporednu misao nalazimo i u Isaiji 53,10, gde se kaže: ‘Ali Gospodu bi volja da ga bije, i dade ga na muke.’”²

Kao što vidimo, Pastir koji prebiva do samog Gospoda, do nebeskog Oca, i koji je Njemu ravan i jednak, jeste sâm Gospod Isus Hristos.

Ješua.

² Joyce G. Baldwin: Hagaj, Zaharija, Malahija, Dobra vest, Novi Sad 1989, str. 223. 224.

„KAMEN SPOTICANJA“

„**Jahve** nad vojskama – On jedini nek' vam svet bude; jedino se Njega bojte, strah od Njega nek' vas prožme. On će vam biti zamka i **kamen spoticanja** i stijena posrtanja za obje kuće Izraelove, zamka i mreža svim Jeruzalemcima.” Isaija 8,13.14. (Ks)

Ove reči samoga Gospoda zapisao je prorok Isaija.

A evo kako ih je razumeo apostol Petar:

„Kad dođete k Njemu, kao kamenu živu, koji je, istina, od ljudi odbačen, ali od Boga izabran i pribran: I vi kao živo kamenje zidajte se u kuću duhovnu i sveštenstvo sveto, da se prinose prinosi duhovni, koji su Bogu povoljni, **kroz Isusa Hrista**. Jer u pismu stoji napisano: Evo mećem u Sionu kamen krajeugalan izbrani i skupoceni; i ko njega veruje neće se postideti. Vama dakle koji verujete čast je; a onima koji se protive kamen koji odbaciše zidari on posta glava od ugla, i **kamen spoticanja** i stena sablazni: na koji se i spotiču koji se protive reči, na što su i određeni.” 1. Petrova 2,4-8.

Šta zaključujemo na osnovu ovog i ovakvog tumačenja apostola Petra? Ko je *kamen spoticanja*?

Jahve.

Apostol Petar proročke reči Isaije primenjuje na Isusa. Po njemu je Isus, Ješua, *kamen spoticanja*.

Prema tome, ko je Isus?

Isus je Jahve.

SLAVA JAHVEA

„Rekoh: 'Jao meni, propadoh, jer čovjek sam nečistih usana, u narodu nečistih usana prebivam, a oči mi vidješe Kralja, Jahvu nad vojskama!'“ Isaija 6,5. (Ks)

Prorok Isaija je, kako sam kaže, video „Jahvu nad vojskama“ (Isaija 6,5).

A šta kaže jevanđelista Jovan govoreći o Isusu (Ješui)?

Koga je to, u stvari, video Isaija?

„Ako je i činio (Isus – prim. ZKP) tolika čudesa pred njima, opet ga ne verovahu; da se zbude reč Isaije pro-

roka koji reče: Gospode! Ko verova govorenju našem? I ruka Gospodnja kome se otkri? Zato ne mogahu verovati, jer opet reče Isaija: Zaslepio je oči njihove i okamenio srca njihova, da ne vide očima ni srcem razumeju, i ne obrate se da ih iscelim. Ovo reče **Isaija kad vide slavu Njegovu i govori za Njega.**” Jovan 12,37-41.

Kao što vidimo, Jahve Starog zaveta je Ješua Novog zaveta.

Isus.

BOG, OTAC I GOSPOD

„Dan i noć molimo se Bogu preizobilno da vidimo lice vaše, i da ispunimo nedostatak vere vaše. A sâm **Bog i Otac naš i Gospod naš Isus Hristos** da upravi put naš k vama.” 1. Solunjanima 3,10.11.

Ove reči, pune ljubavi i saosećanja, napisao je apostol Pavle u svom prvom pismu, poslanici, hrišćanima u Solunu. Želja mu je bila da ih sa svojim saradnicima opet vidi i ohrabri na putu Gospodnjem.

Ali šta zapažamo u jedanaestom stihu? Pavle kaže:

“Bog i Otac naš i Gospod naš Isus Hristos.” 1. Solunjanima 3,11.

Da li je ovde *Bog i Otac* jedna ličnost, a *Gospod Isus Hristos* druga ličnost? Ili se može razumeti da je *Isus Hristos* sve zajedno - *Bog, i Otac i Gospod*?

Znameniti hrišćanski bogoslov, pesnik i besednik Nikita Remezijanski (338-420), autor čuvene himne *Te Deum laudamus* (*Tebe Boga hvalimo*), inače rođen u Remezijani, današnjoj Beloj Palanci, kaže:

„Nije rekao da *uprave*, da ne bi uvodio kakvu različitost volje ili vlasti Oca i Sina. Već je rekao da *upravi*, da upravo pokaže jedinstvo.“¹

Kao što vidimo, glagol je ovde merodavan. A on je u jednini. Iz tog razloga mislim da je manje verovatno da se radi o jedinstvu Oca i Sina, već da se radi o Božanstvu, Očinstvu i Gospodstvu Isusa Hrista. Jer, ne zaboravimo, tu misao imamo i kod proroka Isaije, gde se Sin, koji treba da se rodi, naziva *Bog silni* i *Otac večni* (Isaija 9,6).

¹ Nikita Remezijanski: *Sabrana dela*, Knjiga 1, Bela Palanka: Društvo prijatelja manastira Divljana, 2007, str. 171.

„SVETAC IZRAELOV“

„Ovako govori Jahve, otkupitelj tvoj, Svetac Izraelov: 'Ja, Jahve, Bog tvoj, tvojem dobru te učim, vodim te putem kojim ti je ići.'“ Isaija 48,17. (Ks)

Nakon što su apostoli Petar i Jovan iscelili nepokretnog čoveka pred vratima jerusalimskog Hrama, apostol Petar se ovako obratio okupljenim ljudima:

„Ljudi Izrailjci! Što se čudite ovome? Ili šta gledate na nas, kao da smo svojom silom ili pobožnošću učinili da on ide? Bog Avraamov i Isakov i Jakovljevi, Bog otaca naših, proslavi sina svojega Isusa, kojega vi predadoste i odrekoste Ga se pred licem Pilatovim kad on sudi da Ga pusti. A vi **Sveca i Pravednika** odrekoste se, i isprosiste čoveka krvnika da vam pokloni; a Načelnika života ubiste, kojega Bog vaskrse iz mrtvih, čemu smo mi svedoci.“ Dela apostolska 3,12-15.

Jahve kaže za sebe da je On Svetac Izraelov i Bog.

Petar kaže da je Isus Svetac i Pravednik.

I apostol Pavle kaže da je Isus Pravednik i da je sa Njim lično razgovarao u jerusalimskom Hramu posle Njegovog vaskrsenja, nakon čega je i postao apostol neznabožaca:

„A neki Ananija čovek pobožan po zakonu, posvećen od svih Jevreja koji žive u Damasku, došavši k meni stade i reče mi: Savle brate! Progledaj. I ja u taj čas pogledah na nj. A on mi reče: Bog otaca naših izabra te da poznaš volju Njegovu, i da vidiš **Pravednika**, i da čuješ glas iz usta Njegovih: Da mu budeš svedok pred svim ljudima za ovo što si video i čuo. I sad šta oklevaš? Ustani i krsti se, i operi se od greha svojih, prizvavši ime

Gospoda Isusa. A dogodi se, kad se vratih u Jerusalim i moljah se u crkvi (Hramu – Ssp) Bogu, da postadoh izvan sebe, i videh **Ga** (Pravednika – prim. ZKP) gde mi govori: Pohiti te izađi iz Jerusalima, jer neće primiti svedočanstva tvojega za mene. I ja rekoh: Gospode! Sami znadu da sam ja metao u tamnice i bio po zbornicama one koji Te veruju. I kad se prolevaše krv Stefana svedoka Tvojega, i ja stajah i pristajah na smrt njegovu, i čuvah haljine onih koji ga ubijahu. I reče mi: Idi; jer ću ja daleko da te pošljem u neznabošce.“ Dela apostolska 22,12-21.

Dakle, Pavle, kome je jevrejsko ime bilo Savle, video je Sveca i Pavednika, tj. Sveca i Boga.

Prema tome, nema sumnje da je Jahve sâm Isus, odnosno Ješua.

GOSPOD SLAVE

*„Dajte Gospodu, sinovi Božji, dajte Gospodu slavu i čast. Dajte Gospodu slavu imena Njegova. Poklonite se Gospodu u svetoj krasoti. Glas je Gospodnji nad vodom, **Bog slave** grmi, Gospod je nad vodom velikom. Glas je Gospodnji silan, glas je Gospodnji slavan.” Psalam 29,1-4.*

Gospod slave grmi, kaže psalmista.

A apostol Pavle ponizno piše:

„Da vera vaša ne bude u mudrosti ljudskoj nego u sili Božijoj. Ali premudrost govorimo koja je u savršeni-ma, a ne premudrost veka ovoga ni knezova veka ovoga koji prolaze. Nego govorimo premudrost Božju u tajnosti sakrivenu, koju odredi Bog pre sveta za slavu našu; koje nijedan od knezova veka ovoga ne pozna; jer da su je poznali, ne bi **Gospoda slave** razapeli.” 1. Korinćanima 2,5-8.

Bog slave, Jahve, Onaj čiji glas, kako kažu stihovi psalmiste, grmi nad vodom, On je Gospod slave. On je razapet.

Ako znamo da je Isus, Ješua, razapet, onda je On Gospod slave.

Ješua je, dakle, Jahve.

„ISTINITI BOG“

*„A znamo da sin Božji dođe, i dao nam je razum da poznamo Boga istinoga, i da budemo u istinome Sinu Njegovom Isusu Hristu. **Ovo je istini Bog** i život večni.“*
1. Jovanova 5,20.

Onaj ko iz ovih reči nije razumeo da je Isus Hristos *istiniti Bog*, dovoljno će mu biti da pročita Jovanovo upozorenje u sledećem stihu:

„Dečice! čuvajte se od neznaboštva.“ 1. Jovanova 5,21.

DRUGI ADAM

„Tako je i pisano: prvi čovek Adam postade u telesnom životu, a **poslednji Adam** u duhu koji oživljuje.“ 1. Korinćanima 15,45.

Da bismo razumeli ovaj stih, moramo poći od stvaranja prvog čoveka. U tome nam može pomoći Jovan Zlatousti:

„Koga je, dakle, Bog prvoga imenovao? Koga drugog nego prvostvorenoga? Nije, naime, ni bilo nijednog drugog čoveka da mu nadede ime. I kako ga je nazvao? Adam, na jevrejskom jeziku, jer to nije jelinsko ime, a prevedeno na jelinski, ne kazuje ništa drugo nego *zemljani*, jer Edem znači devičanska zemlja, takav je, naime, bio onaj prostor na kome je Bog nasadio rajski vrt. *Nasadi*, kaže, *Bog vrt u Edemu na istoku* (1. Mojsijeva 2,8), kako bi ti naučio da taj vrt nije bio delo ljudskih ruku, jer zemlja beše devstvena, ne beše primila ni ralo, brazda u njoj ne beše otvorena, ne beše (još) iskusila ruke zemljodelaca, a drveta isklijaše (iz nje) jedino po zapovesti (Božjoj). Zbog toga ga je (Bog) nazvao *Edem*, što znači: devičanska zemlja, ta devstvenica beše praobraz one (kasnije) Djeve. Jer kao što nam je ta zemlja ne primivši u sebe semena porodila vrt rajski, tako nam je i ona ne primivši seme muževljevo rodila Hrista. Kada ti, dakle, Judej kaže: 'Kako je devojkica rodila?' – ti njemu kaži: 'A kako je devstvena zemlja rodila ona neobična drveta?'“ Devstvena zemlja se, naime, na jevrejskom jeziku zove *Edem*, a ako neko ne veruje, neka zapita one koji znaju jevrejski jezik, i videće da je to tumačenje imena *Edem*. (...) Budući, dakle, da je čovek stvoren od devstvene

zemlje Edemske, bi nazvan *Adam*, saimen sa majkom. Tako i ljudi čine, rođenu decu neretko zovu po imenu majki (njihovih), a tako je i Bog od zemlje uobličena čoveka nazvao Adam po imenu majke (njegove). Ona - *Edem*, on - *Adam*.¹

Zašto je Isus nazvan takođe Adamom, ali drugim Adamom?

Zato što ga je rodila majka stvorena od praha zemaljskog, a bila je, kao i Edem, devstvena.

Dakle, devojka je rodila Sina, Isusa Hrista. Njegovo ime je bilo *S nama Bog*, jer je bio utelovljeni Bog („Zato će vam sam Gospod dati znak: Eto **devojka će zatrudnети i rodiće Sina**, i nadenuće mu ime Emanuilo, koje će reći: S nama Bog.“ Isaija 7,14) Međutim, Njegova ljudska priroda bila je, kao i naša, zemaljska. Bio je jednak s nama, u svemu, ne samo u fizičkim potrebama i duševnim patnjama.

On je, kako kaže Elen G. Vajt, „uzeo na sebe našu grešnu prirodu“².

Ili, kako kaže Nortrop Fraj:

„Ovaploćenje je predstavljalo dragovoljan silazak u niži svet, a tim se silaskom ponavlja stvaranje Adama, pa stoga Pavle karakteriše Isusa kao drugog Adama (1. Korinćanima 15,45).“³

Pogledajmo i razmišljanje jedne grupe autora:

„Biblija povlači paralelu između Adama i Hrista, nazivajući Adama 'prvim čovekom' (1. Korinćanima 15,45.47). Međutim, Adam je imao prednost nad Hris-

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 155.

² Ellen G. White: *Review and Herald*, Decembar 5, 1896, 789, citirano u: Džordž R. Najt: *Potruga za identitetom*, Preporod, Beograd 2016, str. 150.

³ Nortrop Fraj: *Veliki kod(eks)*, Prosveta, Beograd 1985, str. 219.

tom. U vreme pada u greh, on je živeo u raj. Imao je ljudsku prirodu koja nije znala za greh i posedovao punu snagu tela i uma.

To nije bio slučaj u Isusovom životu. Kada je uzeo na sebe ljudsku prirodu, ljudski rod je već bio izopačen u toku 4.000 godina vladavine greha na planeti proklesoj grehom. Da bi mogao da spase one u najdubljem poniženju, Hristos je uzeo ljudsku prirodu koja je, upoređena sa Adamovom nevinom prirodom, imala umanjenu vrednost telesnih i umnih snaga – iako On nije zgrešio. (...)

Na taj način 'Hristova ljudska priroda nije bila Adamova ljudska priroda, odnosno Adamova ljudska priroda pre pada u greh, a isto tako ni pala ljudska priroda, odnosno u svakom pogledu Adamova ljudska priroda posle pada u greh. Ona nije bila adamovska, zato što je imala nevine slabosti pale prirode. Ona nije bila pala, zato što se nikada nije spustila u moralnu nečistotu. Ona je stoga bila najdoslovnije naša čovečanska, ali bez greha."⁴

Dakle, prvi Adam je stvaranjem dobio bezgrešnu prirodu i učinio greh.

Drugi Adam, Isus, uzeo je na sebe grešnu prirodu i ostao bezgrešan, jer nije učinio greh.

Potomstvo prvoga Adama bilo je osuđeno na smrt.

Potomstvo drugoga Adama dobilo je dar večnoga života. Zato je Isus novi Adam. On je, kako ga s pravom naziva Justin Popović, „novi rodonačelnik roda ljudskog“⁵.

O novom Adamu piše i Sergej Bulgakov:

„Bogoovaploćenje se ostvarilo, lestvica Jakovljeva je podignuta između neba i zemlje, spasenje sveta je

⁴ Grupa autora: *Adventistički hrišćani veruju*, Preporod, Beograd 1994, str. 63.

⁵ Justin Popović: *Dogmatika Pravoslavne crkve*, Knjiga treća, Manastir Sv. Ćelije kod Valjeva - Beograd 1978, str. 42.

svršen čin. Hristos je postao apsolutno imanentan čoveku i preko njega svetu. On je najdublja osnova, najintimnija suština čoveka, On je bliži nama nego što smo to mi sami sebi, nego što nam je to naše empirijsko, nestalno i večno kolebljivo *ja*. On je potpuno zamenio sobom 'starog Adama' i postao 'novi Adam' za celo čovečanstvo.“⁶

Bulgakov dalje kaže:

„Hristos je postao čovek da bi postao novi Adam. Njemu je bilo potrebno da se priključi starom Adamu, da prođe put zemaljskog života i podeli njegove tegobe i krajnju sudbinu. Ali za ostvarenje tog cilja nije bilo dovoljno samo primanje pojedinih strana ljudske prirode, trebalo ju je primiti u celini, u najvećoj punoći i snazi, sa svim stradanjima, mukom bogoostavljenosti i smrti. I tek tada, primivši u sebe celog Adama, postavši uistinu čovek, primivši i sâm sva iskušenja, budući iskuššan svime, mogao je Hristos da postane novi Adam.“⁷

O tom novom Adamu, novom duhovnom rodonačelniku, promišlja i Vladimir Solovjov:

„Ovaploćenje božanskog Logosa u licu Isusa Hrista jeste pojava novog duhovnog čoveka, drugog Adama. Kao što se pod prvim, prirodnim Adamom, ne razume samo posebno lice u nizu drugih lica, već jedinstvena ličnost koja nosi u sebi celokupno prirodno čovečanstvo, tako i drugi Adam nije samo to individualno biće, već *istovremeno* i univerzalno biće, koje obuhvata sobom čitavo preporođeno duhovno čovečanstvo.“⁸

Dakle, Hristos, kome je drugo ime *S nama Bog* (Isa-ija 7,14), omogućio nam je da i sami budemo deo duhovno preporođenog čovečanstva.

⁶ Sergej Bulgakov: *Svetlost ne večernja*, Brimo : Logos, Beograd 2005, str. 362.

⁷ Ibid., str. 368.

⁸ Vladimir Solovjov: *Duhovne osnove života*, Logos, Beograd 1997, str. 106.

GLEDATI U BOGA

„Nema osim mene drugoga Boga, nema Boga pravednoga i Spasitelja drugoga osim mene. **Pogledajte u mene**, i spašćete se svi krajevi zemaljski; jer sam ja Bog, i nema drugoga.“ Isaija 45,21.22.

Kada je Mojsije poželeo da vidi Božje lice, Bog mu je odgovorio:

“Ne može čovek mene videti i ostati živ.” 2. Mojsijeva 33,20.

Zašto?

Jer Bog, kaže apostol Pavle, “živi u svetlosti kojoj se ne može pristupiti, kojega niko od ljudi nije video, niti može videti” (1. Timotiju 6,16).

Čovek, dakle, ne može. A anđeli serafimi? Da li Ga oni mogu videti?

„Serafimi stajahu više Njega, svaki ih imaše šest krila: dvema zaklanjaše lice svoje i dvema zaklanjaše noge svoje, a dvema lećaše.“ Isaija 6,1.2.

Kao što zapažamo, ni oni Ga ne mogu videti, jer jednim parom krila zaklanjaju svoje lice.

Kako možemo onda mi, smrtni ljudi, **pogledati u Boga** da bismo se spasli?

Evo šta je zapisao jevanđelista Jovan:

„Boga niko nije video nikad: jedinorodni Sin koji je u naručju Očinom, On ga javi.“ Jovan 1,18.

Jedinorodni Sin, Ješua, On je javio Boga. Ono što je Isus rekao Filipu, kada je ovaj zatražio da vidi Oca, to se odnosi i na nas danas:

„Isus mu reče: Toliko sam vreme s vama i nisi me poznao, Filipe? Koji vide mene, vide Oca; pa kako ti govoriš: Pokaži nam Oca?“ Jovan 14,9.

Prema tome, naša jedina nada da se možemo spasti jeste da pogledamo u Isusa. Ako verom pogledamo u Isusa Hrista, videćemo i Oca.

Jer, oni su jedno.

VERA U HRISTA – VERA U BOGA

*„Gospodo! Šta mi treba činiti da se spasem? A oni rekoše: **Veruj Gospoda Isusa Hrista** i spašćeš se ti i sav dom tvoj.” Dela apostolska 16,30.31.*

Ovo pitanje sa strahom je postavio čuvar tamnice u Filibi. Pogledajmo kako taj događaj opisuje jevanđelista Luka:

“A dogodi se kad iđasmo na molitvu da nas srete jedna robinja koja imaše duh pogađački i vračajući donošaše veliki dobitak svojim gospodarima. Ova pođe za Pavlom i za nama, i vikaše govoreći: Ovi su ljudi sluge Boga najvišega, koji javljaju nama put spasenja. I ovako činjaše mnogo dana. A kad se Pavlu dosadi, okrenu se i reče duhu: Zapovedam ti imenom Isusa Hrista, iziđi iz nje. I iziđe u taj čas. A kad videše njezini gospodari da iziđe nâd njihova dobitka, uzeše Pavla i Silu i odvukoše ih na pazar ka knezovima. I dovedavši ih k vojvodama, rekoše: Ovi su ljudi Jevreji, i mute po našem gradu, i propovedaju običaje kojih nama ne valja primati ni tvoriti, jer smo Rimljani. I sleže se narod na njih, i vojvode izdreše im haljine, i zapovediše da ih šibaju. I pošto ih zdravo izbiše baciše ih u tamnicu, i zapovediše tamničaru da ih dobro čuva. Primivši takvu zapovest on ih baci u najdonju tamnicu i noge im metnu u klade. A u ponoći bejahu Pavle i Sila na molitvi i hvaljahu Boga; a sužnji ih slušahu. A ujedanput tako se vrlo zatrese zemlja da se pomesti temelj tamnički; i odmah se otvoriše sva vrata i svima spadoše okovi. A kad se probudi tamničar i vide otvorena vrata tamnička, izvadi nož i šćaše da se ubije, misleći da su pobegli sužnji. A Pavle povika zdra-

vo govoreći: Ne čini sebi zla nikakva, jer smo mi svi ovde. A on zaiskavši sveću ulete i drhćući pripade k Pavlu i Sili; i izvedavši ih napolje reče: Gospodo! Šta mi treba činiti da se spasem? A oni rekoše: Veruj Gospoda Isusa Hrista i spašćeš se ti i sav dom tvoj. I kazaše mu reč Gospodnju, i svima koji su u domu njegovu. I uze ih u onaj sat noći i opru im rane; i krsti se on i svi njegovi odmah. I uvedavši ih u svoj dom postavi trpezu, i radovaže se sa svim domom svojim što verova Boga.” Dela apostolska 16,16-34.

Komentarišući ovaj događaj, Jovan Zlatousti piše:

“Ovde učimo da u duhovnim stvarima ništa nikada i ni slučajno ne odlagati, nego svaki trenutak koji naiđe smatrati prikladnim. Jer ako ovi sveti ljudi dok je noć nisu hteli odložiti (pouku), koje ćemo mi imati opravdanje kada u neko drugo vreme zanemarujemo duhovnu dobit? Vide li kako je tamnica postala crkva? Vide li kako se pribežište krvnikâ iznenada pokazalo kao dom molitve i kako se tu savršava tajnovodstvo?”¹

Poziv apostola tamničaru bio je **da veruje Isusa Hrista**. Tamničar je poverovao, ali ne samo on, već i sav dom njegov, i krstio se odmah. To mu je donelo neopisivu radost. Izveštaj kaže: “Radovaše se sa svim domom svojim **što verova Boga**.” Dela apostolska 16,34.

Da li je njegovo radovanje bilo pogrešno?

Ne, nije.

Verovao je u Isusa Hrista, a to znači verovao je u Boga!

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 216.

CAR I BOG

„I reče im (Isus – prim. ZKP): zaista vam kažem: imaju neki među ovima što stoje ovde koji neće okusiti smrti dok ne vide **Carstvo Božje** da dođe u sili. I posle šest dana uze Isus Petra i Jakova i Jovana i izvede ih na goru visoku same; i preobrazi se pred njima. I haljine Njegove postadoše sjajne i vrlo bele kao sneg, kao što ne može belilja ubeliti na zemlji. I ukaza im se Ilija s Mojsijem gde se razgovarahu s Isusom.” Marko 9,1-4.

Kao što vidimo, Isus je obećao da neki od njegovih učenika neće umreti pre nego što vide *Carstvo Božje* da dođe u sili. Ta prednost da vide Carstvo Božje ukazala se Petru, Jakovu i Jovanu samo posle šest dana. Isus ih je

izveo na goru i preobrazio se pred njima, a u istom trenutku pojavili su se Ilija i Mojsije. Zašto baš oni? Oni su bili među retkima koji su svojevremeno uzeti na nebo, Ilija živ, a Mojsije nakon svoje smrti i vaskrsenja. Tako je Ilija bio predstavnik onih koji će živi dočekati Hrista prilikom Njegovog drugog dolaska kad konačno nastupi Carstvo Božje, a Mojsije predstavnik onih koji su umrli i koji će vaskrsnuti. To je bilo Carstvo Božje. U malom.

A da bi se nazvalo Carstvom Božjim, ko je ovde od Ilije, Mojsija i Isusa jedino mogao biti Car i Bog?

Jasno je:

Samo je Isus mogao biti Car i Bog!

I bio je.

I jeste.

„BOGU SE POKLONI“

„I reče mi: *Ovo su reči verne i istinite, i Gospod Bog svetih proroka posla anđela svojega da pokaže slugama svojim šta će biti skoro. Evo ću doći skoro: Blago onome koji drži reči proroštva knjige ove. I ja Jovan videh ovo i čuh; i kad čuh i videh, padoh da se poklonim na noge anđela koji mi ovo pokaza. I reče mi: Gle, nemoj, jer sam i ja sluga kao i ti i braća tvoja proroci i oni koji drže reči knjige ove. **Bogu se pokloni.**“ Otkrivenje 22,6-9.*

Bogu se pokloni. To je bio savet anđela, koji je sebe takođe smatrao slugom Božjim. A Jagnjetu, Isusu? Da li se i Njemu valja klanjati?

Evo šta je još video apostol Jovan:

„I videh, i gle, nasred prestola i četiri životinje (živa bića – Ssp), i posred starešina Jagnje stajaše kao zaklano, i imaše sedam rogova, i sedam očiju, koje su sedam duhova Božjih poslanih po svemu svetu. I dođe i uze knjigu iz desnice Onoga što sedaše na prestolu. I kad uze knjigu, četiri životinje i dvadeset i četiri starešine **padoše pred Jagnjetom**, imajući svaki gusle (kitare – Ssp), i zlatne čaše pune tamjana, koje su molitve svetih.“ Otkrivenje 5,6-8.

Kao što vidimo, neki se klanjaju i Jagnjetu. A zašto se i Jagnjetu, Hristu, valja klanjati?

„I pevahu pesmu novu govoreći: Dostojan si da uzmeš knjigu, i da otvoriš pečate njezine; jer si se zaklao, i iskupio si nas Bogu krvlju svojom od svakoga kolena i jezika i naroda i plemena, i učinio si nas Bogu našem careve i sveštenike, i carovaćemo na zemlji. I videh, i čuh glas anđela mnogih oko prestola i životinja i starešina, i

beše broj njihov hiljada hiljada, govoreći glasom velikim: Dostojno je Jagnje zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov. I svako stvorenje, što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i što je na moru, i što je u njima, sve čuh gde govore: Onome što sedi na prestolu, i Jagnjetu blagoslov i čast i slava i država (moć – Ssp) va vek veka. I četiri životinje govora-hu: Amin. I dvadeset i četiri starešine padoše i pokloniše se Onome što živi va vek veka.” Otkrivenje 5,6-14.

Šta vidimo? Isti blagoslov, ista čast, ista slava i ista moć pripada i Bogu i Jagnjetu.

Zašto?

Jer su i oni isti.

Otac Bog i Sin Bog.

DUH I ŽIVOT

„Držite i tvorite sve zapovesti koje vam ja zapovedam danas, da biste živi bili i umnožili se, i da biste ušli u zemlju za koju se Gospod zakleo ocima vašim, i da biste je nasledili. I opominji se svega puta kojim te je vodio Gospod Bog tvoj četrdeset godina po pustinji, da bi te namučio i iskušao, da se zna šta ti je u srcu, hoćeš li držati zapovesti njegove ili nećeš. I mučio te je, i glađu te morio; ali te je opet hranio manom, za koju ti nisi znao ni oci tvoji, da bi ti pokazao da čovek ne živi o samom hlebu nego o svemu što izlazi iz usta Gospodnjih.” 5. Mojsijeva 8,1-3.

Tako je pisao Mojsije.

A ovako je odgovorio Isus svom kušaču:

„Ne živi čovek o samom hlebu, no o svakoj reči koja izlazi iz usta Božjih.“ Matej 4,4.

Životvorna je svaka reč koja izlazi iz usta Božjih.

Ali i ovako je govorio Isus:

„Reči koje vam ja rekoh duh su i život su.“ Jovan 6,63.

Dakle, iz Njegovih, Hristovih, usta su izlazile reči koje su bile *duh i život*.

Ko je, onda, bio Isus?

Bog.

Bog u telu.

Bogočovek.

Jahve i Ješua.

BOGOPOZNANJE

*“Kao što mene poznaje Otac, i ja poznajem Oca.”
Jovan 10,15. (Ssp)*

Da li se na osnovu ove Isusove izjave može zaključiti da je Isus božansko biće?

Svakako.

Sasvim je prirodno da sveznajući Bog poznaje do tančina svako svoje stvorenje. I sasvim je prirodno da svako Božje stvorenje poznaje svoga Stvoritelja samo u meri u kojoj mu se On otkrio. Ne više. Jer nijedno stvorenje ne može podneti puninu Božjeg otkrivenja. Setimo se samo Mojsija i njegove želje da vidi Boga i setimo se Božjeg odgovora:

“Ne može čovek mene videti i ostati živ.” 2. Mojsijeva 33,20.

Ne mogu ni anđeli:

„Serafimi stajahu više Njega, svaki ih imaše šest krila: dvema **zaklanjaše lice svoje** i dvema zaklanjaše noge svoje, a dvema lećaše.“ Isaija 6,1.2.

Ko Ga jedini može videti?

„Boga niko nije video nikad: Jedinorodni Sin koji je u naručju Očinom, On ga javi.“ Jovan 1,18.

I opet:

„Ne da je ko video Oca osim Onoga koji je od Boga: on vide Oca.“ Jovan 6,46.

Onaj koji Ga je video, On Ga je i javio – Jedinorodni Sin, Ješua.

Kako Ga je video? Tako Ga je video da je mogao reći da kao što Njega poznaje Otac, tako i On poznaje Oca.

Dakle, jednakost poznanja.

Jednakost bogopoznanja.

I sasvim je prirodno što je Filip dobio odgovor od Isusa:

„Koji vide mene, vide Oca.“ Jovan 14,9.

BOG KOGA VETAR I MORE SLUŠAJU

„Jahve, Bože nad vojskama, tko je kao ti? Silan si, Jahve, i vjernost te okružuje. Ti zapovijedaš bučnome moru, obuzdavaš silu valova njegovih.“ Psalam 89,8.9.(Ks)

Evo i divnih stihova iz Psalma 107:

“Koji plove po moru na korabljima (brodovima – Nsp), i rade na velikim vodama, oni su videli dela Gospodnja, i čudesa Njegova u dubini. Kaže, i diže se silan vetar, i ustaju vali na njemu, dižu se do nebesa i spuštaju do bezdana: duša se njihova u nevolji razliva; posreću i ljuljaju se kao pijani; sve mudrosti njihove nestaje. Ali zavikaše ka Gospodu u tuzi svojoj, i izvede ih iz nevolje njihove. **On obraća vetar u tišinu, i vali njihovi umuknu.** Vesele se kad se stišaju, i vodi ih u pristanište koje žele. Neka hvale Gospoda za milost njegovu, i za čudesa Njegova radi sinova ljudskih! Neka ga uzvišuju na saboru narodnom, na skupštini starešinskoj slave ga!“ Psalam 107,23-32.

Za ove stihove mogli bismo reći da su ne samo slavljenje Gospoda za Njegova divna dela, nego i čudesno proročanstvo koje se ispunilo u životu Isusa Hrista i Njegovih učenika:

“I reče im (Isus – prim. ZKP) onaj dan uveče: Hajdemo na onu stranu. I otpustivši narod uzeše Ga kako beše u lađi; a i druge lađe bejahu s Njim. I postade velika oluja; i valovi tako zalevahu u lađu da se već napuni. A On na krmi spavaše na uzglavlju; i probudiše Ga, i rekoše mu: Učitelju! Zar ti ne mariš što ginemo? I ustavši zapreti vetru, i reče moru: Ćuti, prestani. I utoli vetar, i postade

tišina velika. I reče im: Zašto ste tako strašljivi? Kako nemate vere. I uplašite se vrlo, i govorahu jedan drugome: **Ko je Ovaj, dakle, da Ga i vetar i more slušaju?**“ Marko 4,35-41.

Zaista, pravo je pitanje:
“Ko je Ovaj, da Ga i vetar i more slušaju?” Marko
4,41.

I pravi je odgovor:
On je Jahve.
Ili, On je Ješua.
Bog.

„KAZUJ ŠTA TI UČINI BOG“

*„I iziđoše ljudi da vide šta je bilo, i dođoše k Isusu, i nađoše čoveka iz koga đavoli bejahu izišli a on sedi obučen i pametan kod nogu Isusovih; i uplašise se. A oni što su videli kazaše im kako se isceli besni. I moli Ga sav narod iz okoline Gadarinske da ide od njih; jer se bejahu vrlo uplašili. A On uđe u lađu i otide natrag. Čovek pak iz koga iziđoše đavoli moljaše da bi s Njim bio; ali ga Isus otpusti govoreći: Vрати se kući svojoj, i **kazuj šta ti učini Bog**. I otide propovedajući po svemu gradu **šta mu Isus učini**.“* Luka 8,35-39.

„Kazuj šta ti učini Bog!“ – rekao je Isus čoveku iz koga je izagnao demone.

I ovaj čovek je po svemu gradu propovedao šta mu je učinio Isus.

Da li je time zaista ispunio Isusov nalog?

Svakako.

Za njega je Isus bio Bog. Jahve, koji je sišao na zemlju.

Kao i za nas.

„ŠTO OKO NE VIDE...“

„Što oko ne vide, i uho ne ču, i u srce čoveku ne dođe, ono ugotovi Bog onima, koji ga ljube.“ 1. Korinćanima 2,9.

Jovan Zlatousti nije propustio da prokomentariše i ovaj stih:

„Kako će ljudski jezik rečju moći iskazati ono što je od Boga nama nastalo? A od ovih, tolikih i tako velikih, opet su mnogo veća i neiskazivija ona dobročinstva koja je posle odlaska odavde, u Budućem veku obećao onima što hode putem vrline. Kako bi nam u malo reči predstavio to obilje veličine, blaženi Pavle kaže: *Što oko ne vide, i uho ne ču, i na srce čoveku ne dođe, ono pripremi Bog onima, koji Ga ljube.*“ (1. Korinćanima 2,9). Vide li obilje darova? Vide li dobročinstva što nadilaze svaki pojam ljudski? Jer kaže: *na srce čoveku ne dođe.* Dakle, ako želimo dobro razmisliti o njima i načiniti blagodarenje prema sili našoj, moći ćemo i više privući sebi blagovolenije Njegovo, a i sebe više pobuditi na vrlinu. Jer sećanje na dobročinstva (Božja) dovoljno će nas podstaći na napore vrline i pripremiti na prezir svega postojećeg, i okretanje ka Onome koji tolika dobročinstva čini, i na to da svakoga dana pokazujemo živu čežnju prema Njemu.“¹

Ljudski jezik, kaže Jovan Zlatousti, rečju ne može *iskazati ono što je od Boga nama nastalo.* A tek ćemo se nagledati i nauživati onih dobročinstava u Budućem

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom VII, Eparhija niška, Niš 2018, str. 349. 350.

veku, koja je Bog posle odlaska odavde obećao onima što hode putem vrline.

Koji je to Bog, koji je ovde, na zemlji, činio neizreciva dobročinstva, a onda na odlasku ostavio obećanje da će spasenima pripremiti ono *što oko ne vide, i uho ne ču, i na srce čoveku ne dođe?*

Setimo se tih obećanja:

„Neka se vaše srce ne uznemirava. Verujte u Boga i u mene verujte. U kući moga Oca ima mnogo stanova. Da nije tako, zar bih vam rekao: 'Idem da vam priprelim mesto? A kad otidem i priprelim vam mesto, doći ću opet i uzeti vas k sebi da i vi budete tamo gde sam ja.'“
Jovan 14,1-3. (Ssp)

Ovo su Hristova obećanja.

On je taj Bog.

„DA MU SE POKLONE SVI ANĐELI“

„I opet uvodeći Prvorodnoga u svet govori: I da Mu se poklone svi anđeli Božji.“ Jevrejima 1,6.

Šta zapažamo u ovom stihu?

Bog Otac traži da se svi anđeli, svi bez izuzetka, poklone Prvorodnome. A Prvorodni, znamo, jeste Isus Hristos. Pogledajmo kako to apostol Pavle obrazlaže:

„Bog koji je negda mnogo puta i različnim načinom govorio ocevima preko proroka, govori i nama u posledak dana ovih preko Sina, kojega postavi naslednika svemu, kroz kojega i svet stvori. Koji budući sjajnost slave i obličje bića Njegova, i noseći sve u reči sile svoje, učinivši sobom očišćenje greha naših, sede s desne strane prestola veličine na visini, i toliko bolji posta od anđela koliko preslavnije ime od njihova dobi. Jer kome od anđela reče kad: Sin moj ti si, ja te danas rodih? I opet: Ja ću mu biti Otac, i on će mi biti Sin. **I opet uvodeći Prvorodnoga u svet govori: I da mu se poklone svi anđeli Božiji.** Tako i anđelima govori: koji čini anđele svoje duhove, i sluge svoje plamen ognjeni. A Sinu: Presto je tvoj, Bože, va vek veka; palica je pravde palica carstva tvoga. Omilela ti je pravda, i omrzao si na bezakonje: toga radi pomaza te, Bože, Bog tvoj uljem radosti većma od drugova tvojih. I opet: Ti si, Gospode, u početku osnovao zemlju, i nebesa su dela ruku tvojih: ona će proći, a ti ostaješ: i sva će ostarjeti kao haljina, i savićeš ih kao haljinu, i izmieniće se: a ti si onaj isti, i tvojih godina neće nestati. A kome od anđela reče kad: Sedi meni s desne strane dok položim neprijatelje tvoje podnožje nogama tvojima? Nisu li svi službeni duhovi

koji su poslani na službu onima koji će naslediti spasen-
nje?" Jevrejima 1,1-14.

Zašto je trebalo da se svi anđeli Božji poklone Isusu?

Više je razloga koji se mogu naći u ovom tekstu, ali da pomenemo one najvažnije:

1) Isus je naslednik svemu (1,2).

2) Kroz Isusa je stvoren svet. Setimo se: On je Reč, bez koje „ništa nije postalo što je postalo“ (Jovan 1,3). To, drugim rečima, znači da je On stvorio i anđele;

3) Isus nosi sve u reči sile svoje (Jevrejima 1,3). Sve, pa i anđele.

4) Isus je dobio preslavnije ime od anđela. Koje? Nazvan je Sinom. Šta nam to kazuje? To suštinski znači da On i nije sin, odnosno da Ga Bog Otac nije rodio niti stvorio, već Ga je samo imenovao, nazvao Sinom. Zašto? Jedini razlog je taj da se ostvari plan spasenja, odnosno da Isus učini „sobom očišćenje greha naših“ (1,3).

5) Međutim, Otac nije zaboravio ko je, u suštini, Sin. Nije zaboravio da je Sin u suštini jednak sa Njim, Ocem. Zato Mu se i obraća rečima: „Presto je tvoj, Bože, va vek veka.“ (1,8). I ne samo to, već kaže i sledeće: „Toga radi pomaza te, Bože, Bog tvoj uljem radosti većma od drugova tvojih. (1,9). Pa ni to kao da nije dovoljno, nego kaže: „Ti si, Gospode, u početku osnovao zemlju, i nebesa su dela ruku tvojih (1,10).

6) A kad govori o Isusovom večnom postojanju, Bog Otac veli: „Tvojih godina neće nestati“ (1,12).

Eto, to su razlozi zašto je trebalo da se svi anđeli Božji poklone Isusu.

Dovoljno razloga da se shvati da je Isus Bog.

Gospod, Jahve.

„MOJ ISKUPITELJ“

*„Ali znam da je živ moj **Iskupitelj**, i na posledak da će stati nad prahom. I ako se ova koža moja i raščini, opet ću u telu svom videti Boga. Ja isti videću Ga, i oči moje gledaće Ga, a ne drugi. A bubrega mojih nestaje u meni.“ Jov 19,25-27.*

Tako je govorio pravedni Jov. U svojoj tuzi, u žalosti, u bolu. Očekivao je smrt, ali je verovao u vaskrsenje. Verovao je da će videti Boga. I taj Bog biće i njegov Iskupitelj.

Pogledajmo ovu veličanstvenu viziju apostola Jovana na ostrvu Patmos:

„I videh, i gle, nasred prestola i četiri živa bića, i posred starešina Jagnje stajaše kao zaklano, i imaše sedam rogova, i sedam očiju, koje su sedam duhova Božjih poslanih po svemu svetu. I dođe i uze knjigu iz desnice Onoga što seđaše na prestolu. I kad uze knjigu, četiri živa bića i dvadeset i četiri starešine padoše pred Jagnjetom, imajući svaki kitare, i zlatne čaše pune tamjana, koje su molitve svetih. I pevahu pesmu novu govoreći: Dostojan si da uzmeš knjigu, i da otvoriš pečate njezine; jer si se zaklao, i **iskupio** si nas Bogu krvlju svojom od svakoga kolena i jezika i naroda i plemena, i učinio si nas Bogu našem careve i sveštenike, i carovaćemo na zemlji. I videh, i čuh glas anđela mnogih oko prestola i živih bića i starešina, i beše broj njihov hiljada hiljada, govoreći glasom velikim: Dostojno je Jagnje zaklano da primi silu i bogatstvo i premudrost i jačinu i čast i slavu i blagoslov. I svako stvorenje, što je na nebu, i na zemlji, i pod zemljom, i što je na moru, i što je u njima, sve čuh gde

govore: Onome što sedi na prestolu, i Jagnjetu blagoslov i čast i slava i država va vek veka. I četiri živa bića govora: Amin. I dvadeset i četiri starešine padoše i pokloniše se Onome što živi va vek veka.” Otkr 5,6-14.

Ko je to otkupio ljude svojom krvlju za Boga?

Jagnje.

A šta kaže apostol Pavle u poslanici Galatima? Pogledajmo:

„**Hristos je nas iskupio** od kletve zakonske postavši za nas kletva, jer je pisano: Proklet svaki koji visi na drvetu.“ Galatima 3,13.

Kako se, onda, zove Bog koga će Jov videti?

Isus Hristos!

Ješua.

OTKRIVENJE BOGA OCA

*“Reče mu Filip: Gospode! Pokaži nam Oca, i biće nam dosta. Isus mu reče: Toliko sam vreme s vama i nisi me poznao, Filipe? **Koji vide mene, vide Oca**; pa kako ti govoriš: Pokaži nam Oca? Zar ne veruješ da sam ja u Ocu i Otac u meni? Reči koje vam ja govorim ne govorim od sebe; nego Otac koji stoji u meni on tvori dela. Verujte meni da sam ja u Ocu i Otac u meni; ako li meni ne verujete, verujte mi po tim delima.” Jovan 14,8-11.*

Vidrou Viden, Džeri Mun i Džon Riv pišu:

„Jedino onaj koji je Bog u punom smislu te reči može stvarno da nam pokaže kakav je Bog (Jovan 14,8-11; 1. Korinćanima 1,21-24). A pošto je Isus u punini jedno sa Ocem u prirodi i karakteru, On je mogao da demonstrira istinu o Bogu. Potreban je neko ko zaista poznaje božanstvo po prirodi da bi dao istinski uverljivo otkrivenje o tome kakav je Bog. Nikakav stvoreni bog, polubog, ili bog sa nekakvom izvedenom božanskom prirodom ne bi bio dovoljno dobro opremljen da završi ovaj posao. Jedino božanski 'insajder' može zaista pokazati čovečanstvu istinu o Bogu.“¹

Hristove reči *Ja u Ocu i Otac u meni* nagoveštavaju nam tajanstvenu povezanost ova dva božanska bića, u koju niko od anđela, a još manje od ljudi, ne može proniknuti. Isto tako nam pokazuju kako je pogrešno verovati u neko večno rađanje Hrista od Oca, jer iz ovih reči sledi da koliko je Hristos u Ocu, toliko je Otac u

¹ Vidrou Viden, Džeri Mun, Džon Riv: *Trojstvo*, Preporod, Beograd 2015, str. 292.

Hristu. Nema ovde ni trunke naznake o nekoj podređenosti, a još manje o nekom proishođenju ili večnom rađanju Sina.

Isus je punina otkrivenja Boga Oca.

Setimo se samo šta je Isus rekao Tomi:

“Kad biste mene znali onda biste znali i Oca mojega; i otsele poznajete ga, i videste Ga.” Jovan 14,7.

Kako su to učenici videli Boga Oca?

Samo kroz Hrista.

Prema tome, Hristos je Bog u punom smislu te reči.

GOSPODAR SUBOTE

„I govoraše im (Isus – prim. ZKP): Subota je načinjena čoveka radi, a nije čovek subote radi. Dakle je **gospodar Sin čovečji i od subote.**“ Marko 2,27.28.

Kome je to Isus govorio?

Farisejima koji su mu stavili primedbu da Njegovi učenici trgaju klasje u subotu, što je po njihovom mišljenju bilo prekršaj četvrte Božje zapovesti.

Alen Kol (Alan Cole, 1923-2003), teolog, pisac, misionar, irskog porekla, o ovom susretu i razgovoru Isusa sa farisejima piše:

„On utvrđuje da su fariseji, s tim svojim velikim ograničenjima, koja su inače nastala u nastojanju da se izbegne bilo kakva mogućnost da se prekrši držanje subote zapravo od toga na kraju učinili samo nepodnošljiv teret (up. Matej 23,4). Oni su na taj način potpuno zaboravili da je subota nastala kao izraz Božje milostive brige za čoveka. A čovek zasigurno nije stvoren jednostavno zato da na svom primeru prikaže i da se drži nekog nepromenljivog načela o poštovanju subote, kao što su to pojedini ekstremisti bili sasvim spremni da zastupaju.

Možda bi fariseji mogli progutati čak i to načelo da je subota stvorena radi čoveka, ali Gospodar ide još dalje. Ako je subota stvorena radi čovečje duhovne i telesne dobrobiti, a ne obrnuto, onda je *Sin čovečji* Gospodar subote, te sme propise s njom u vezi tumačiti već prema potrebi. U stvari, to su i sami rabini činili, mada su pritom krenuli pogrešnim smerom. Nadalje, ako izraz *Sin čovečji* Gospod ovde upotrebljava kao svoj lični naziv, te ako su i njegovi protivnici taj izraz tako shvatili (no ni prvo ni drugo nije sigurno), tada njegova tvrdnja još dobija na oštini. To bi, naime, značilo da Gospod ne

samo da negira optužbu, nego da je dragovoljno priznaje. On tvrdi da ima apsolutno pravo da, ako to želi, zapostavi subotu, i to zbog toga ko On zapravo jeste, kao i zbog položaja predstavnika čoveka pred Bogom. Takva tvrdnja, sasvim prirodno, vodi do velikog sukoba zbog isceljivanja u subotu, što se opisuje na početku trećeg poglavlja. Njegovi protivnici konačno počinju shvatati da isceljenja koja je učinio u 1,25 i 1,31 nisu puka slučajnost, nego da su izvršena zbog toga što on subotu smatra svojom, podređenom sebi. Zato oni odlučuju da mu postave klopku, da ga svesno provociraju. Međutim, kao što se to često opisuje u Novom zavetu, kada do toga zaista dođe, oni sa sudske stolice, na koju su upravo seli, vrlo brzo bivaju preseljeni na osuđeničku klupu.¹

Ako je Sin čovečji, odnosno Isus, Gospodar i od subote, to znači da je On uspostavio subotu, blagoslovio je, posvetio i učinio da bude dan za fizički i duhovni odmor. S obzirom da je subota uspostavljena posle stvaranja čoveka, to dokazuje da je ona odvojena za potrebe čoveka, ili, kao što Isus kaže, *čoveka radi*. Svetost subote obezbeđuje samo prisustvo Boga u zajednici sa čovekom. Čovek je stvoren na kraju šestog dana stvaranja i faktički je odmah zatim ušao u svetost subotnjeg dana, odnosno u zajednicu sa svojim Tvorcem.

A ko je bio Tvorac?

Gospodar svega, pa i Gospodar od subote, Gospod Isus Hristos.

Jahve, odnosno Ješua.

Koliko je subota značajna za čoveka, ali i za Boga, pokazuje i to da se ona nalazi u srcu Božjeg zakona (vidi 2. Mojsijeva 20,10.11).

¹ Alan Cole: Evanđelje po Marku, 2. izdanje, Dobra vest, Novi Sad 1989, str. 78.79.

DARODAVAC VEČNOG ŽIVOTA

„Ovo govori Isus, pa podiže oči svoje na nebo i reče: Oče! Dođe čas, proslavi Sina svojega, da i Sin tvoj proslavi tebe; kao što si mu dao vlast nad svakim telom da svemu što si mu dao dâ život večni.“ Jovan 17,1.2.

Po ovlašćenju Oca, Sin daje život večni.

Sin ne dobija od Oca život večni da bi ga dao.

On dobija samo vlast da dâ život večni.

To znači da Sin u sebi ima život večni.

Imati život večni u sebi i imati moć da se taj život daruje onima koji ga nemaju, to je, svakako, privilegija Boga.

Znači, Isus je Bog.

ISTI DUH, ISTI BOG

„Imajući pak onaj **isti Duh vere** kao što je napisano: *verovah, zato govorih; mi verujemo, zato i govorimo.*“ 2. Korinćanima 4,13.

Apostol Pavle ovde ima u vidu Psalam 116, u kojem je David zapisao: „Verovah kad govorih: u ljutoj sam nevolji.“ Psalam 116,10.

Ove reči su pokrenule Jovana Zlatoustog na sledeći komentar:

„Zbog čega se, dakle, kaže: *isti*? Hoće se pokazati mnogo srodstvo Novoga Zaveta sa Starim, zbog toga nas je (Pavle) podsetio na apostolsku izreku, kazavši: *Imajući isti duh vere*, i dodajući, *kao što je napisano: verovah, zato govorih.* A isto to je odavno i pre mnogo vremena i David kazao (Psalam 116,1), to što je Pavle naveo sada, pokazujući da je blagodat Duha istu silu vere ukorenila i u njemu onda, i u nama sada, kao da je govorio: 'Isti Duh vere je govorio i u njemu, i u nama se utelovio'.

Gde su sada oni koji odbacuju Stari (Zavet), koji telo Pisma rastržu, koji jednoga Boga dodeljuju Novom, a drugoga Starom (Zavetu)? Neka čuju Pavla što zatvara usta bezbožnika, što bogobornima jezik zauzdava, koji ovom izrekom pokazuje da je isti Duh i u Starom i u Novom (Zavetu). I sama imena pokazuju nam veliko saglasje Zavetâ. Jer 'Novi' se kazuje zbog Starog, (kao) i 'Stari' zbog Novog, kao što, naime, i Pavle kaže: *A kad govori Novi, prethodni je učinio zastarelim* (up. Jevrejima 8,13). A da nisu od istoga Gospodara, niti bi se za ovaj govorilo 'Novi', niti za onaj 'Stari'. Tako da sâma razlika u imenima pokazuje srodstvo oba; a ta razlika nije

(razlika) po suštini, nego je to promena vremenâ, jer novo se rastavlja od starog samo po tome, a promena vremenâ ne uvodi niti razliku gospodarenja, niti umanjenje.“¹

Isti Duh, isti Bog.

I u Starom i u Novom zavetu.

Jahve i Ješua.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom V, Eparhija niška, Niš 2016, str. 385.

SUDIJA VASIONOG SVETA

„Ali Gospod uvek živi; spremio je za sud presto svoj. On će suditi vasionome svetu po pravdi, sudiće narodima pravo.” Psalam 9,7.8.

I u ovom stihu je za Boga upotrebljena reč Jahve. Jahve će, dakle, suditi vasionome svetu i narodima. I mnogo je takvih stihova u Starom zavetu, kao npr. 1. Mojsijeva 18,25; Psalam 9,8; Psalam 50,6; Psalam 94,1.2; Psalam 96,10.13; Psalam 98,9, itd, itd.

A šta kaže Novi zavet o Sudiji Neba i Zemlje?

“A kad dođe Sin čovečji u slavi svojoj i svi sveti anđeli s njime, onda će sesti na prestolu slave svoje. I sabraće se pred Njim svi narodi, i razlučiće ih između sebe kao pastir što razlučuje ovce od jaraca. I postaviće ovce s desne strane sebi, a jarce s leve. Tada će reći Car onima što mu stoje s desne strane: Hodite blagosloveni Oca mojega; primite carstvo koje vam je pripravljeno od postanja sveta.” Matej 25,31-34.

Sin čovečji. Sudija. Car.

Ovako je to objašnjavao apostol Pavle svojim slušaocima u Atini:

„Ne gledajući dakle Bog na vremena neznanja, sad zapoveda svima ljudima svuda da se pokaju; jer je postavio dan u koji će suditi vasionome svetu po pravdi **preko čoveka** koga odredi, i dade svima veru vaskrsnuvši ga iz mrtvih.“ Dela apostolska 17,30.31.

A ovako je pisao Korinćanima:

“Jer nam se svima valja javiti na sudu Hristovu, da primimo svaki što je koji u telu činio, ili dobro ili zlo.” 2. Korinćanima 5,10.

Bog će suditi vasionome svetu.
Znači, Jahve.
Svima nam se valja javiti na sudu Hristovu.
Znači, na sudu Ješuinom.
Iz toga sledi da je Jahve sâm Ješua.

VEČNO POSTOJEĆI

“Isus Hristos juče je i danas onaj isti i vavek.”
Jevrejima 13,8.

Tako kaže apostol Pavle.

A vernima u Kolosi dodaje:

„I On je **pre svega**, i sve je u Njemu.” Kološanima
 1,17.

Apostol Jovan Ga je video na ostrvu Pasmosu:

„Bejah u duhu u dan nedeljni (u dan Gospodnji – Ssp), i čuh za sobom glas veliki kao trube koje govoraše: Ja sam alfa i omega, prvi i posljednji; i: Što vidiš napiši u knjigu, i pošalji crkvama koje su u Aziji: u Efes, i u Smirnu, i u Pergam, i u Tijatir, i u Sard, i u Filadelfiju, i u Laodikiju. I obazreh se da vidim glas koji govoraše sa mnom; i obazrevši se videh sedam svećnjaka zlatnih, i usred sedam svećnjaka kao Sina čovečjega, obučena u dugačku haljinu, i opasana po prsima pojasom zlatnim. A glava Njegova i kosa bejaše bela kao bela vuna, kao sneg; i oči Njegove kao plamen ognjeni; i noge Njegove kao med kad se rastopi u peći; i glas Njegov kao huka voda mnogih; i držaše u svojoj desnoj ruci sedam zvezda, i iz usta Njegovih izlažaše mač oštar s obe strane, i lice Njegovo bejaše kao što sunce sija u sili svojoj. I kad Ga videh, padoh k nogama Njegovim kao mrtav, i metnu desnicu svoju na me govoreći mi: Ne boj se, ja sam prvi i poslednji, i živi; i bejah mrtav i evo sam živ va vek veka, amin.“ Otkrivenje 1,10-18.

Dakle, večno živ i večno postojeći. I nepromenljiv. Vavek.

Ako je Hristos večno postojeći i nepromenljiv, onda je On, nema sumnje, Bog.

Jahve, odnosno Ješua.

SUVERENI GOSPOD

„Jer je naše življenje na nebesima, otkuda i Spasi-
telja očekujemo Gospoda svojega Isusa Hrista, koji će
preobraziti naše poniženo telo da bude jednako telu slave
Njegove, **po sili da može sve sebi pokoriti.**“ *Filibljanima*
3,20.21.

Pisac komentara Poslanice Filibljanima britanski
teolog Ralf Martin (1925-2013) piše:

„Delo preobražaja biće izvršeno *silom koja može
sebi pokoriti. Sila, energieia*, označava silu moćnog delo-
vanja (up. Efescima 3,7), a Hristovo je vaskrsenje najjači
Njegov primer (Efescima 1,19.20). Ovde sâm Hristos
deluje u ovom snažnom preobražaju (kao u Kološanima
1,29), i Pavle je sasvim jasan: Njegova moć da preobrazi
tela vernika toliko je veća od potrebne da je njome u sta-
nju ne samo da pokori sebi nepodatne elemente ljudskog
tela, nego može sve, čitav svemir, *sebi pokoriti*. Misao
ide zajedno s onom iz 2,10.11, gde se govori da mu je sve
podređeno i da čitav svemir priznaje da je 'Gospod Isus
Hristos.“¹

Suvereni Gospod.

Suvereni Bog.

Ješua.

¹ Ralph Martin: *Filibljanima – Uvod i komentar*, Dobra vest, Novi Sad
1991, str. 132.

„BOJTE SE BOGA“

„I videh drugoga anđela gde leti posred neba, koji imaše večno jevanđelje da objavi onima koji žive na zemlji, i svakome plemenu i jeziku i kolenu i narodu. I govoraše velikim glasom: **Bojte se Boga, i podajte mu slavu, jer dođe čas suda Njegova**; i poklonite se Onome koji je stvorio nebo i zemlju i more i izvore vodene.“ Otkrivenje 14,6.7.

Ova vizija otkrivena je apostolu Jovanu.

A ova istina apostolu Pavlu:

“Jer nam se svima valja javiti **na sudu Hristovu**, da primimo svaki što je koji u telu činio, ili dobro ili zlo.” 2. Korinćanima 5,10.

Prema tome,

Bojte se Boga! Znači: Bojte se Hrista!

Hristos je taj Bog kome treba podati slavu.

On je Bog, čiji je čas suda došao.

„BOG SVIJU“

„Jer ako priznaješ ustima svojim da je **Isus Gospod**, i veruješ u srcu svojem da Ga Bog podiže iz mrtvih, bićeš spasen. Jer se srcem veruje za pravdu, a ustima se priznaje za spasenje. Jer pismo govori: Koji Ga god veruje neće se postideti. Jer nema razlike među Jevrejima i Grkom: jer je On **Bog svijju**, i bogat za sve koji Ga prizivlju. Jer koji god prizove ime Gospodnje spašće se.” Rimljanima 10,9-13.

Nema razlike među ljudima. To kaže i Elen G. Vajt u knjizi *Čežnja vekova*:

“Društvene razlike su mrske Bogu. On ne priznaje ništa što ima takvo obeležje. U Njegovim očima duše svih ljudi imaju jednaku vrednost. On je ‘učinio da od jedne krvi sav rod čovečji živi po svemu licu zemaljskome, i postavio je napred određena vremena i međe njihovoga življenja: da traže Gospoda, ne bi li Ga barem opipali i našli, premda nije daleko ni od jednoga od nas’. Bez razlike u godinama ili društvenom položaju ili narodnosti i verske pripadnosti, svi su pozvani da dođu k Njemu i žive. ‘Koji ga god veruje neće se postideti. Jer nema razlike.’ ‘Nema tu Jevrejina i Grka, nema roba ni gospodara.’ ‘Bogat i siromah sretaju se; obojicu je Gospod stvorio.’ ‘Bog svijju, i bogat za sve koji ga prizivlju. Jer koji god prizove ime Gospodnje spašće se.’ (Dela 17,26.27; Galatima 3,28; Priče 22,2; Rimljanima 10,11-13.)¹

Isus Gospod.

On je Bog svijju.

¹ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 343.344.

SVEZNAJUĆ I SVEPRISUTAN

*„Jahve, proničeš me svega i poznaješ, Ti znaš kada sjednem i kada ustanem, izdaleka Ti već misli moje poznaješ. Hodam li ili ležim, sve Ti vidiš, znani su Ti svi moji putovi. Riječ mi još nije na jezik došla, a Ti, Jahve, sve već znadeš. S leđa i s lica Ti me obuhvaćaš, na mene si ruku svoju stavio. Znanje to odveć mi je čudesno, previsoko da bih ga dokučio. **Kamo da idem od duha Tvojega i kamo da od Tvog lica pobjegnem? Ako se na nebo popnem, ondje si, ako u podzemlje legnem, i ondje si. Uzmem li krila zorina pa se naselim moru na kraj, i ondje bi me ruka Tvoja vodila, desnica bi me Tvoja držala.**“*
Psalam 139,1-10. (Ks)

Dakle, Jahve je i sveznajuć i sveprisutan.

Jahve je Bog.

A Isus? Šta kaže Isus za sebe?

„Jer gde su dva ili tri sabrani u ime moje onde sam ja među njima.“ Matej 18,20.

S obzirom da se hrišćanstvo raširilo svuda po Zemlji, to znači da je Hristos istovremeno svuda prisutan. I sveznajuć, jer zna da su se ljudi sabrali u Njegovo ime, zna da su se sakupili da Ga slave.

Svojim sledbenicima je dao čvrsto obećanje:

“I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka veka.”
Matej 28,20.

Ali Isus se ne javlja samo dvojici, trojici ili grupama ljudi koji su sabrani u Njegovo ime, već i pojedincima. Kao sveznajuć On zna ko ima ljubav k Njemu:

“Ko ima zapovesti moje i drži ih, on je onaj što ima ljubav k meni; a koji ima ljubav k meni, imaće k njemu

ljubav Otac moj; i ja ću imati ljubav k njemu, i javiću mu se sâm.” Jovan 14,21.

Kao što smo rekli: Jahve je i sveznajuć i sveprisutan.

To isto možemo reći i za Isusa, Ješuu:

Ješua je i sveznajuć i sveprisutan.

Dakle, Ješua je Jahve.

Ješua je Bog.

BOG KOJI OPRAŠTA GREHE

„A Isus videvši veru njihovu reče uzetome: Sinko! opraštaju ti se gresi tvoji. A onde seđahu neki od književnika i pomišljahu u srcima svojima: Šta ovaj tako huli na Boga? **Ko može opraštati grehe osim jednoga Boga?**“ Marko 2, 5-7.

Lepo pitanje:

Ko može opraštati grehe?

I lep odgovor u samom pitanju:

Jedino Bog. Samo On može opraštati grehe. Na to nas podseća i Jovan Zlatousti navodeći reči proroka Miheja:

„A kako bi ti poznao kolika je to stvar oprostiti greh, navodim ti Proroka kao svedoka, jer Prorok (kaže) da to nije stvar nikoga drugoga do jedinoga Boga. *Ko je Bog*, veli on naime, *kao ti koji brišeš bezakonja i prelaziš preko nepravdi?* (Mihej 7,18).“¹

Kako je Isus reagovao na pomisli onih koji su poznavali Pismo, ali ga nisu razumeli:

“I odmah razumevši Isus duhom svojim da oni tako pomišljaju u sebi, reče im: Što tako pomišljate u srcima svojim? Šta je lakše? Reći uzetome: Opraštaju ti se gresi? Ili reći: Ustani i uzmi odar svoj, i hodi? No da znate da vlast ima Sin čovečji na zemlji opraštati grehe, (reče uzetome:) Tebi govorim: ustani i uzmi odar svoj, i idi doma. I usta odmah, i uzevši odar iziđe pred svima tako da se svi divljahu i hvaljahu Boga govoreći: Nigde toga videli nismo.” Marko 2,8-12.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 205.

Divili su se i hvalili su Boga, a nisu videli da ih je upravo Bog pohodio, da je bio sa njima, opraštao im grehe i isceljivao. Ješua. Isus.

Upravo u opraštaju greha i K. S. Luis (Clive Staples Lewis, 1898–1963), engleski pisac i teolog, vidi dokaz Hristovog božanstva:

„Ukoliko govornik koji nudi oprostjenje nije Bog, ove reči zvuče toliko besmilesno da postaju komične. Svi možemo da shvatimo da čovek oprašta uvrede koje su njemu nanesene. Ti si mi stao na prste i ja ti opraštam. Ti si mi ukrao novac, i ja ti opraštam. Ali šta da mislimo o čoveku koga niko nije nagazio niti mu oteo novac, koji objavljuje da oprašta čoveku koji je nekom drugom stao na prste ili mu oteo novac? 'Potpuno besmisleno', bio bi najljubazniji opis takvog ponašanja. A Isus je upravo tako postupao. On je govorio ljudima da su im gresi oprosteni, a nikad se nije zaustavljao da za to traži dozvolu onih koji su bili povređeni tim gresima. On se bez oklevanja ponašao kao da je On osoba koja je najteže pogođena, osoba koja je najviše povređena svim tim uvredama. To je imalo smisla jedino ukoliko je On stvarno bio Bog čiji se zakoni krše i čija ljubav biva ranjena svakim grehim.“²

Mudar zaključak!

Isus je zaista bio Bog.

² C. S. Lewis: *Mere Christianity*, citirano u: Dvajt K. Nelson: *Ja sam*, Preporod, Beograd 1995, str. 45.46.

JEDNOMISLIJE I RAVNOČASTIJE OCA I SINA

„Šta ćemo dakle reći na ovo? Ako je Bog s nama, ko će na nas? Koji, dakle, svoga Sina ne poštede, **nego Ga predade za sve nas**, kako, dakle, da nam s Njim sve ne daruje?” Rimljanima 8,31.32.

„Jer je jedan Bog, i jedan posrednik Boga i ljudi, **čovjek Hristos Isus, koji sebe dade u otkup za sve, za svećoćanstvo u svoje vreme.**“ 1. Timotiju 2,5.6.

Pisac obe poslanice, Rimljanima i Prve Timotiju, jeste apostol Pavle. Razliku u navedenim stihovima još je davno primetio Jovan Zlatousti, ali je on opravdava jedinim mogućim rešenjem:

„Gore je, naime, o Ocu kazao: *predade Ga za sve nas*, a ovde govori: (Sin) *predade sebe*; tamo (tako govori) kako bi pokazao jednomislje i ravnoćastije Oca i Sina...“¹

Šta to, zapravo, znači?

To znači da su dva božanska bića, Otac i Sin, jedne misli i ravne časti.

Bog Otac i Bog Sin.

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom VII, Eparhija niška, Niš 2018, str. 470.

**LJUDSKA PRIRODA
ISUSA HRISTA**

1.

„BOG SE JAVI U TELU“

„I, kao što je priznato, velika je tajna pobožnosti: Bog se javi u telu, opravda se u Duhu, pokaza se anđelima, propovedi se neznabošcima, verova se na svetu, uznese se u slavi.“ 1. Timotiju 3,16.

Tako je apostol Pavle o pojavi Isusa Hrista pisao svome učeniku Timotiju.

Čujmo kako o toj velikoj tajni pobožnosti besedi Jovan Zlatousti:

„To što je Hristos postavši čovek umro – to je bio sled stvari; jer iako nije učinio greh, uzeo je smrtno telo; pa i to beše čuderno, to što je On, Bog budući, izvoleo da postane čovek i pristao da se unizi toliko koliko razum nije u stanju da prihvati – to je nešto najstrašnije i (delo) puno strahopoštovanja. Što je i Pavle, diveći se, govorio: *I zaista, velika je tajna pobožnosti. Koja je to velika (tajna)? Bog se javi u telu* (1. Tim 3,16). I opet na drugom mestu: *Jer se Bog ne prisajedini anđelima, nego se prisajedini semenu Avramovu, stoga je trebalo da bude u svemu podoban braći* (Jevr 2,16-17).“¹

Ovaj uvodni stih iz Biblije i ovaj komentar Jovana Zlatoustog već smo koristili u prethodnom delu knjige da naglasimo Hristovu božansku prirodu (vidi pod br. 39). Ovde ih sada ponavljamo da bismo istakli Njegovu ljudsku prirodu, odnosno Njegovo „smrtno telo“, kako kaže Zlatousti. Dakle, *iako nije učinio greh, uzeo je smrtno telo*. Ovo isticanje suprotnosti *Isusove bezgrešnosti*, s jedne strane, i *smrtnosti ljudskog tela*, s druge strane,

¹ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom II, Eparhija niška, Niš 2014, str. 222.

pokazuje nam da je autor imao u vidu, u stvari, *grešnost* ljudskog tela. Zašto grešnost? Zato što je samo grešno telo smrtno telo. Jedino je na taj način Isus *u svemu postao podoban braći*, odnosno bio *kao braća*, kako kaže prevod Vuka Karadžića. Ali, čak i u našem grešnom telu On nije imao svojih greha. U tome je Hristova veličina. Bio je jednak sa nama, osim greha, jer greha nije učinio. U suprotnom, da je uzeo bezgrešno telo, ne bi mogao u svemu biti kao mi i ne bi nam mogao biti primer koji ćemo slediti.

Javljanje Boga u telu Jovan Damaskin opisuje sledećim rečima:

„Jedinorodni Sin i Logos Božiji i Bog, koji je u naručju Oca, jednosušan sa Ocem i sa Svetim Duhom, koji je predvečan, bespočetan, koji je (bejaše) u početku, i koji je u Boga i Oca, i koji je Bog, koji postoji u obličju Božijem, priklonivši nebesa na zemlju, odnosno neuniziv u svoju uzvišenost neponiženo unizivši, snishodeći ka svojim slugama snishodeњem neizrecivim i nepojamnim – jer to znači Njegov silazak – i Onaj koji je savršeni Bog, postaje savršeni čovek, i ostvaruje se ono što je od svega novog najnovije, jedino novo pod suncem, čime se otkriva neizmerna sila Božija. Jer, šta je veće od toga da Bog postane čovek? I tako Logos nepromenjivo kada je u pitanju njegova božanska priroda postaje telo...“²

Nikolaj Berdajev tajnu hrišćanstva vidi u utelovljenju Isusa Hrista, čime je praktično Bog ušao u istoriju:

„Hrišćanstvo je otkrovenje Boga u istoriji, a ne u prirodi. Biblija govori o otkrovenju Boga u istoriji. Tajna hrišćanstva je povezana sa bogoovaploćenjem. Obično se govori da hrišćansko otkrovenje nije otkrovenje apstrak-

² Jovan Damaskin: *Tačno izloženje pravoslavne vere*, Luča, Nikšić 1985, str. 101.102.

tnog Duha, već Duha koji deluje u istoriji. Bog ulazi u istoriju, u istoriju ulazi metaistorija. Pojava Isusa Hrista je istorijski događaj, to je istorijska činjenica u vremenu.“³

Dakle:

Logos je postao telo. Ali je i dalje ostao Bog. Kako to da razumemo? Savremeni američki teolog Jan Polin (Jon Paulien, 1949) to objašnjava ovako:

„Jevrejska logika, izražena u Bibliji, često je mogla da posmatra međusobno suprotne ideje ne kao pravilne ili pogrešne, već kao napetost koja vlada između dva suprotna pola. Tako, na primer, Hristova priroda nije neka *ili-ili doktrina*. Hristos je i sto posto čovek i sto posto Bog. Grčko-zapadna logika ne može da trpi takvo gledište; ona takvo gledište već po definiciji smatra nelogičkim ili logički nemogućim. Biblija pak potvrđuje oba aspekta Hristove prirode kao ravnopravno istinita.“⁴

Elen G. Vajt ide i dalje i dublje:

„Uzeo je ljudsku prirodu sa mogućnošću da popusti iskušenju. Mi ne treba ništa da nosimo što On nije podneo.“⁵

Uzeo je našu grešnu prirodu, postao Sin Čovečji, i nije popustio nijednom iskušenju.

„*Sin Čovečji* je naročito značajan teološki izraz koji u biblijskom i otačkom učenju označava Hristovu čovečansku prirodu. Prema Sinoptičkom predanju, Isus Hristos je, govoreći o sebi, najviše koristio taj izraz. Teološka značenja imena *Sin Čovečji* međusobno su isprepletana i

³ Nikolaj Berdajev: *Egzistencijalna dijalektika božanskog i ljudskog*, Logos / Ortodos, Beograd 1995, str. 22.

⁴ Jan Polin: *Večno Jevanđelje u večno promenljivom svetu*, Preporod, Beograd 2010, str. 69.

⁵ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 84.

razumljiva samo ako se pravilno povežu. Hristos je, najpre, imao na umu da ukaže na to da je On onaj Sin Čovečji koga je prorekao Danilo (Dan. 7,13.14), naime, mesijansko biće koje silazi sa neba. Na jednom mestu (Mt 26,24) Hristos to jasno i saopštava. Pored toga, *Sin Čovečji* u semitskom načinu izražavanja označava prosto 'ljudsko biće', čoveka. Sin je iste prirode kao i otac i mati, pripada istoj liniji nasleđivanja. Sin Čovečji je, dakle, prosto, čovek.⁶

Prema tome, Sin Božji postao je Sin čovečji.

A to znači: Jahve je došao kao Ješua, odnosno kao Isus. Jednak sa nama i nas radi.

⁶ Jovan Purić: *Hristologija*, Eparhija niška, Niš 2012, str. 76.77.

„NA OČI NAĐE SE KAO ČOVEK“

„Jer ovo da se misli među vama što je i u Hristu Isusu, koji, ako je i bio u obličju Božjemu, nije se otimao da se isporedi s Bogom; nego je ponizio sam sebe uzevši obličje sluge, postavši kao i drugi ljudi i **na oči nađe se kao čovek**, ponizio sam sebe postavši poslušan do same smrti, a smrti krstove.” *Filibljanima 2,5-8.*

Tako je o dubini Hristovog poniženja, odnosno, kako bi rekao Jovan Zlatousti, *snishođenja*, pisao apostol Pavle vernicima u Filibi. A Taj Gibson kaže:

“Pavle počinje od zaista ontološkog nivoa Hristovog identiteta, kazujući nam da je On oduvek postojao pre nego što se pojavio na Zemlji. ‘Ako je i bio u obličju Božjemu’, veli Pavle, ‘nije se otimao da se isporedi s Bogom’.

Potom nam Pavle govori da je Onaj koji je po samoj svojoj prirodi bio Bog dobrovoljno podneo zapanjujuću promenu svoje ličnosti, koja se teško dâ zamisliti. Bog je iskusio *kenosis*. (...) Engleski standardni prevod pogađa stvarno značenje reči *kenosis*, prenoseći nam da je On ‘ispraznio sebe’. To je najbolji prevod zato što *kenosis* sadrži u sebi ideju o sadržaju koji se izliva. Filipsov prevod kaže da je Hristos ispraznio sebe od svojih božanskih ‘privilegija’ i ‘prednosti’.¹

Nortrop Fraj ne krije svoje oduševljenje izrazom *kenosis*:

„Pavlov sjajni izraz za ovaploćenje glasi ‘Ispraznio se’ (*Filibljanima 2,7*).“²

¹ Taj Gibson: *Sinovstvo Hristovo*, Preporod, Beograd 2020, str. 167.

² Nortrop Fraj: *Veliki kod(eks)*, Prosveta, Beograd 1985, str. 166.

Iskustvo *kenoze* se može razumeti ne samo kao *ispražnjenje*, nego kao i *osiromašenje*. Crkvenoslovenski jezik je prevodi kao *istošćanije*.

Ova misao je na našem jeziku, po mom skromnom mišljenju, najbolje iskazana u sledećem prevodu:

„On, po obličju Bog, nije smatrao da biti jednak Bogu, jeste plen koji treba otimati, nego je lišio sebe *časti*, uzevši obličje sluga, postavši sličan ljudima. Kao čovek se pojavi, te ponizi sebe samog, i postea poslušan do smrti, do smrti na krstu.“ Filibljanima 2,5-8. (Nsp)

Justin Popović se pita kome i čemu je Isus postao poslušan do same smrti, a onda daje odgovor, ne jedan:

„Božanskoj ljubavi, i nameri o spasenju sveta krsnom smrću Sina Božjeg. 'Poslušan' Svojoj bezgraničnoj ljubavi za čoveka, Svojoj žalostivosti, Svojoj svemilostivosti. Smrt je poniženje za bogolikog čoveka, a kamoli za bezgrešnog Bogočoveka. (...) Bezgrešni Bogočovek je stvarno umro kao čovek, ali Ga smrt nije mogla zadržati u svome ropstvu, pošto u Njemu nije bilo greha – te jedine sile pomoću koje smrt drži u svome ropstvu ljudska bića. Tako je bezgrešni Bogočovek Svojom smrću uništio smrt.“³

Elen G. Vajt o Hristovom poniženju veli sledeće:

„Ponizivši se da bi uzeo na sebe ljudsku prirodu, Hristos je otkrio karakter suprotan sotoninom karakteru. Međutim, On je sišao još niže na stazi poniženja. 'Ponizio sâm sebe postavši poslušan do same smrti, a smrti krstove.' (Filibljanima 2,8) Kao što je prvosveštenik odlagao svoje prekrasne prvosvešteničke haljine i vršio službu u odeći od belog lana običnog sveštenika, tako je i Hristos uzeo obličje sluge i prineo žrtvu – sâm sveštenik, sâm žrtva.“⁴

Istovetnost ove misli nalazimo i kod Sergeja Bulgakova:

„Ovaploćeni Bog je do kraja podelio sudbinu grehom iskvarenog sveta i čoveka, sve do krsne muke i smrti, i svi pojedini momenti Spasiteljevog zemaljskog života kao da predstavljaju jedinstveni i sliveni čin božanske žrtve.“⁵

³ Justin Popović: *Dogmatika Pravoslavne crkve*, Knjiga treća, Manastir Sv. Ćelije kod Valjeva - Beograd 1978, str. 205.

⁴ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 10.

⁵ Sergej Bulgakov: *Svetlost ne večernja*, Brimo : Logos, Beograd 2005, str. 359.

Elet Džozef Vagoner na sledeći način komentariše uvodne stihove iz Filibljanima 2,5-8:

„Iz ovog iskaza se vidi da Hristos – mada je bio u obličju Božjem i bio 'odsjaj Njegove slave i odraz Njegovog bića' (Jevrejima 1,3), mada je posedovao sve osobine Boga i mada je celom Nebu pričinjavalo radost da Ga slavi kao Tvorca svemira – sve ovo nije smatrao toliko vrednim sve dok su ljudi izgubljeni i nemoćni. On se nije mogao radovati svojoj slavi sve dok je čovek odbačen i bez nade. Tako je On sebe 'ispraznio', odložio sva svoja blaga i svoju slavu i uzeo na sebe ljudsku prirodu da bi mogao da spasi čoveka. Stoga Hristova izjava: '... jer je Otac veći od mene.' (Jovan 14,28) ne stoji u suprotnosti sa činjenicom da su On i Otac jedno.“⁶

A kakva je to priroda bila koju je Isus uzeo, to Vagoner objašnjava vrlo jednostavno i jasno:

„Sada je potrebno samo malo da razmislimo da bismo došli do saznanja, ako je Hristos uzeo obličje čoveka da bi spasio čoveka, da je On morao uzeti obličje grešnog čoveka, jer je u pitanju bio grešni čovek, koga je On hteo da spasi. Nad bezgrešnim čovekom, kakav je Adam bio u raj, smrt nije mogla vladati, a na isti način ni nad Hristom smrt ne bi imala moći da nije na sebe uzeo grehe svih nas.

Činjenica da Hristos nije uzeo telo bezgrešnog bića, nego grešnog čoveka – dakle telo koje ima sve slabosti, kojima je podložna pala ljudska priroda – obznanjena je u rečima: '... rođenom iz Davidovog potomstva.' Rimljanima 1,3. David je imao sve osobine ljudske prirode. On za sebe kaže: 'Gle, u bezakonju rodih se, i u grehu zatrudne mati moja mnom.' Psalam 51,5.“⁷

⁶ E. Dž. Vagoner: *Hristos i Njegova pravednost*, Punta, Niš 2001, str. 18.19.

⁷ Ibid., str. 19.20.

Istovetno je i mišljenje i Elen G. Vajt:
„Ne samo da je učinjen telom, već je učinjen
jednakim grešnom telu.“⁸

Dakle, tako se Jahve pojavio kao Ješua.

Čovek. Jedan od nas.

I u svemu jednak sa nama. U svemu, osim greha.

⁸ Elen G. Vajt: *Letter 106*, 1896, citirano u: 5BC (Bible Commentary, Vol. 5), str. 1124.2.

3.

„ALI SI MI TELO PRIPRAVIO“

*„Zato ulazeći u svet govori: Žrtava i darova nisi hteo, **ali si mi telo pripravio**. Žrtve i prilozima za greh nisu ti bili ugodni. Tada rekoh: Evo dođoh, u početku knjige pisano je za mene, da učinim volju tvoju, Bože.“ Jevrejima 10,5-7.*

I, zaista! U početku Knjige, u početku Svetoga pisma, pisano je za Isusa Hrista da će doći, da će učiniti volju Božju, da će postati Spasitelj sveta:

„Tada reče Gospod Bog zmiji: Kad si to učinila, da si prokleta mimo svako živinče i mimo sve zveri poljske; na trbuhu da se vučeš i prah da jedeš do svojega veka. I još mećem neprijateljstvo između tebe i žene i između semena tvojega i semena njezina; ono će ti na glavu stajati a ti ćeš ga u petu ujedati.“ 1. Mojsijeva 3,14.15.

Prošlo je nešto više od jednog veka, otkako je Elen G. Vajt zapisala sledeće reči:

„Pre skoro dve hiljade godina sa Neba, sa Božjeg prestola, čuo se glas tajanstvenog značenja: 'Evo dođoh (u početku knjige pisano je za mene) da učinim volju tvoju, Bože.' (Jevrejima 10,5-7) U ovim rečima objavljeno je ispunjenje cilja koji je bio sakriven od večnih vremena. Hristos je bio spreman da poseti naš svet i da se utelovi. On kaže: 'Ali si mi telo pripravio.' Da se pojavio u slavi koju je imao zajedno sa Ocem pre postanja sveta, mi ne bismo mogli podneti svetlost Njegove prisutnosti. Da bismo je mogli posmatrati, a da ne poginemo, otkrivenje Njegove slave bilo je prigušeno. Njegova božanska priroda bila je obavijena ljudskom prirodom – nevidljiva slava bila je u vidljivom ljudskom obliku.

Ovaj veliki cilj bio je nagovešten u slikama i simbolima. Žbun koji je goreo, u kome se Hristos javio Mojsiju, otkrivao je Boga. Simbol izabran da prikaže Božanstvo bio je niski žbun, prividno bez privlačnosti. On je sakrivao Bezgraničnog. Svemilostivi Bog sakrivao je svoju slavu najjednostavnijom slikom, da bi Ga Mojsije mogao posmatrati i živeti. Tako je u stubu od oblaka danju i u stubu od ognja noću Bog održavao vezu sa Izrailjem, otkrivajući ljudima svoju volju i pružajući im svoju milost. Božja slava je bila prigušena, a Njegovo veličanstvo obavijeno velom da bi slabi vid ograničenih ljudi mogao to da gleda. Tako je Hristos trebalo da dođe u 'poniženom telu' (Filibljanima 3,21) 'kao drugi ljudi' (Filibljanima 2,7). U očima sveta On nije imao lepote zbog koje bi Ga poželeli; ipak, bio je utelovljeni Bog, svetlost Neba i Zemlje. Njegova slava bila je obavijena velom. Njegova veličina i veličanstvo bilo je sakriveno da bi se mogao približiti tužnim ljudima izloženim iskušenju.¹

Telo, koje je Isusu bilo pripremljeno, bilo je telo koje je dobio rođenjem preko Marije. Četiri hiljade godina posle pada čoveka u greh bilo je to zaista *poniženo telo* (Filibljanima 3,21). U tom grehom oslabljenom i poniženom telu više nije bilo lepote, kaže Elen G. Vajt aludirajući na reči proroka Isaije:

„Jer izniče pred Njim kao šibljika, i kao koren iz suve zemlje; ne bi oblička ni lepote u Njega; i videsmo Ga, i ne beše ništa na očima, čega radi bismo Ga poželeli. Prezren beše i odbačen između ljudi, bolnik i vičan bolestima, i kao jedan od koga svak zaklanja lice, prezren da Ga ni za što ne uzimamo.“ Isaija 53,2.3.

Božansko i ljudsko u jednoj Ličnosti:

¹ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 8.9.

„Hristos je uzeo na sebe ljudsku prirodu da bi mogao da se približi čovečanstvu. Božanskoj prirodi bila je potrebna ljudska priroda, jer je donošenje spasenja svetu zahtevalo i božansko i ljudsko. Božanskoj prirodi bila je potrebna ljudska priroda da bi čovečanstvo moglo dobiti kanal za vezu između Boga i čoveka.“²

Veza između Boga i čoveka ostvarena je preko Bogočoveka.

² Ibid., str. 243.

OBLIČJE BOGA I OBLIČJE ČOVEKA

„Zahvaljujući Bogu i Ocu, koji nas prizva u deo nasledstva svetih u videlu; koji nas izbavi od vlasti tamne, i premesti nas u carstvo Sina ljubavi svoje, u kome imamo izbavljenje krvlju Njegovom i oprostjenje greha; koji je **obličje Boga** što se ne vidi, koji je rođen pre svake stvari.“ *Kološanima 1,12-15.*

R. K. Lukas (1925), engleski teolog, o tome da je Hristos bio obličje, odnosno slika Boga, kaže sledeće:

„Hristos je *slika nevidljivoga Boga*. Tumačenje se ovde mora upravljati činjenicom da se slava nevidljivoga Boga u stvari zaista manifestovala ljudima u Hristu. Prema tome, ovo se mora odnositi na otelotvorenje (Jovan 1,14-18). Ovde je Stvoritelj objavio sebe preko čoveka Hrista Isusa.“¹

Mišljenje Alonza T. Džonsa slično je mišljenju R. K. Lukasa:

„Onaj koji je imao obličje Boga, uzeo je obličje čoveka. Onaj koji je bio jednak Bogu, postao je jednak čoveku. Tvorac i Gospod postao je stvorenje i sluga. Onaj koji je imao obličje Boga, primio je obličje čoveka. Onaj koji je bio Bog i Duh, postao je čovek i telo. Jovan 1,1.14.

To se ne odnosi samo na njegovo obličje, nego i na njegovo biće. Hristos je bio jednak Bogu u tom smislu što je imao istu prirodu, isto biće kao Bog. On se izjednačio s čovekom u tom smislu što je uzeo njegovu prirodu i njegovo celo biće.

¹ R. K. Lukas: *Poruke poslanica Kološanima i Filimonu*, Alfa i Omega, Beograd 2003, str. 45.

Hristos je bio Bog. Postao je čovek; a kad je postao čovek, onda je zaista postao čovek, kao što je zaista bio Bog. Postao je čovek, da bi spasao čoveka. On je došao tamo gde je čovek bio, da bi čoveka odveo tamo, gde je On sâm bio i jeste.“²

Ovim divnim mislima pridružimo i misli Elen G. Vajt:

„On je uzeo na sebe palu, napaćenu ljudsku prirodu, uniženu i oskrvnjenu grehom. Uzeo je naše brige i nosio naš jad i stramotu. Podneo je sva iskušenja, kojima je čovek opsednut. Sjedinio je čovečanstvo s božanstvom: božanski Duh prebivao je u hramu tela. On se sjedinio s tim hramom. 'I Reč postade telo i useli se u nas', jer je samo na taj način mogla da se združi sa grešnim, napaćenim sinovima i kćerima Adama.“³

A kako se postupalo sa Hristom?

„Sa Hristom se postupalo onako kako mi zaslužujemo, da bi se sa nama postupalo kako On zaslužuje. On je bio osuđen zbog naših greha, u kojima nije imao udela, da bismo mi mogli biti opravdani Njegovom pravdom, u kojoj nemamo udela. Pretrpeo je smrt koja je bila naša, da bismo mi mogli primiti život koji je bio Njegov.“⁴

² Alonzo T. Džons: *Otvoreni put do hrišćanskog savršenstva*, Grafika, Pirot 1997, str. 44. 45.

³ Ellen G. White: *The Youth's Instructor*, December 20, 1900. par. 7.

⁴ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 10.

5.

„U OBLIČJU TELA GREHOVNOGA“

„Posla Bog Sina svojega u obličju tela grehovnoga, i za greh osudi greh u telu, da se pravda zakona ispuni u nama koji ne živimo po telu nego po duhu.“ Rimljanima 8,3.4.

Iako je apostol Pavle sasvim jasan u onome što želi da nam kaže, poslušajmo ipak i šta o tome misli Alonzo T. Džons:

„U činjenici da je Bog poslao svoga Sina u obličju tela grehovnoga na Zemlju, da je uzeo našu prirodu u njenoj grešnosti i izopačenosti i da Bog uprkos ovoj prirodi stalno boravi kod Njega i u Njemu, On je za sva vremena dao čvrst dokaz da nema nijednog čoveka na Zemlji koji je toliko opterećen grehom i izgubljen, u kome Bog ne bi rado boravio, spasao ga i doveo na put božanske pravednosti.

To je razlog za Njegovo ime Emanuilo – *S nama Bog*.¹

Na koji još način možemo razumeti Hristovu ljudsku prirodu?

„On je živio 'u obličju tela grehovnoga' ili u obličju grešnog čoveka (Rimljanima 8,3). Do koje mere se On poistovetio ili postao istovetan sa palim ljudskim rodом? (...)

Podignuta zmija u pustinji, opisana u ranijem tekstu, pomaže nam da razumemo Hristovu ljudsku prirodu. Kao što je bronzani lik, načinjen prema slici otrovnice, podignut da bi se narod iscelio, tako je i Božji sin 'u obličju tela grehovnoga' podignut da bi postao Spasitelj sveta. (...)

¹ Alonzo T. Džons: *Otvoreni put do hrišćanskog savršenstva*, Grafika, Pirot 1997, str. 43.

On je svoju božansku prirodu zaodenuo ljudskom i ostao 'u obličju tela grehovnoga' ili 'grešne ljudske prirode' (uporedi: Rimljanima 8,3). Ovo ni na koji način ne ukazuje na to da je Isus Hristos bio grešan, da je uzimao učešća u grešnim delima ili mislima. Iako je bio 'u obličju tela grehovnoga', On je ostao bez greha i Njegova bezgrešnost nikada ne može biti dovedena u sumnju.²

Sličnog je mišljenja i Elen G. Vajt:

„On je uzeo našu prirodu i pobedio, da bismo i mi, uzimajući Njegovu prirodu, mogli pobediti. Postavljen 'u obličju tela grehovnoga' (Rimljanima 8,3) živeo je bezgrešnim životom. Sada se svojom božanskom prirodom drži nebeskog prestola, a svojom ljudskom prirodom dopire do nas. On nam nalaže da verom u Njega dostignemo slavu Božjeg karaktera. Zato moramo biti savršeni, kao što je 'savršen Otac nebeski'.“³

Bog i Čovek.

„Ide knez ovoga sveta', kaže Isus, 'i u meni nema ništa.' (Jovan 14,30) U njemu nije bilo ničega što bi odgovaralo sotoninom veštom lukavstvu. On nije pristao na greh. Čak ni u mislima nije popuštao iskušenju. Tako možemo i mi. Hristova ljudska priroda bila je sjedinjena sa božanskom; bio je osposobljen za borbu Svetim Duhom koji je prebivao u njemu. On je došao da učini da imamo 'deo u božanskoj prirodi'. (2. Petrova 1,4) Dok god smo verom sjedinjeni s Njim, greh više nema vlasti nad nama. Bog seže za rukom vere u nama, kako bi je upravio da se čvrsto uhvati za Hristovo božanstvo, da bismo mogli dostići savršenstvo karaktera.“⁴

Savršeni Bog i savršeni Čovek.

Jahve i Ješua.

² Grupa autora: *Adventistički hrišćani veruju*, Preporod, Beograd 1994, str. 62.63.

³ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 257.

⁴ *Ibid.*, str. 90.

HRISTOV RODOSLOV

*“Pleme Isusa Hrista, sina Davida Avraamova sina. Avraam rodi Isaka. A Isak rodi Jakova. A Jakov rodi Judu i braću njegovu. A **Juda** rodi Faresa i Zaru s **Tamarom**. A Fares rodi Esroma. A Esrom rodi Arama. A Aram rodi Aminadava. A Aminadav rodi Naasona. A Naason rodi Salmona. A Salmon rodi Vooza s **Rahavom**. A Vooz rodi Ovida s Rutom. A Ovid rodi Jeseja. A Jesej rodi Davida cara. A **David car rodi Solomuna s Urijnicom**. A Solomun rodi Rovoama. A Rovoam rodi Aviju. A Avija rodi Asu. A Asa rodi Josafata. A Josafat rodi Jorama. A Joram rodi Oziju. A Ozija rodi Joatama. A Joatam rodi Ahaza. A Ahaz rodi Ezekiju. A Ezekija rodi Manasiju. A Manasija rodi Amona. A Amon rodi Josiju. A Josija rodi **Jehoniju** i braću njegovu, u seobi Vavilonskoj. A po seobi Vavilonskoj, Jehonija rodi Salatiila. A Salatiilo rodi Zorovavela...” Matej, 1,1-12.*

Ovo je samo deo Isusovog rodoslova. Da li su sve ove pobrojane ličnosti bile bez greha?

Na žalost, ne.

A da li se neka od njih posebno izdvajala svojom grešnošću?

Svakako. I to ne jedna. Podvukli smo ime Jude i Tamare. O njihovom moralu, bolje reći nemoralu, svedoči 1. Mojsijeva 38,1-30. Rahav, ili Rava, bavila se najstarijim zanatom (Isus Navin 6,17). Davidov greh s Urijnicom, odnosno ženom Urije Hetejina, a i posledice tog greha, takođe su dobro poznate čitaocima Biblije (2. Samuilova 11,1-27). Ali se jedna ličnost ipak izdvaja veličinom svoje grešnosti. To je Jehonija:

„Zato ovako veli Gospod za Joakima (Jehojakim – Ssp) sina Josije cara Judina: Neće naricati za njim: Jaoh brate moj! Ili: Jaoh sestro! Neće naricati za njim: Jaoh gospodar! Ili: Jaoh slavo njegova! **Pogrebom magarećim pogrepšće se, izvući će se i baciće se iza vrata jerusalimskih.** Izidi na Livan i viči, i na Vasanu pusti glas svoj, i viči preko brodova, jer se satrše svi koji te ljube.” Jeremija 22,18-20.

Oni koji zastupaju ideju da je Isus utelovljenjem uzeo Adamovu prirodu pre pada u greh dovode u pitanje smisao celog ovog rodoslova, a posebno rodoslova iz Jevanđelja po Luki 3, koji počinje sa Josifom, a završava se upravo sa Adamom. Jer ako je Isus uzeo Adamovu prirodu pre pada u greh, onda od petnaest stihova iz ovog rodoslova treba uzeti samo poslednji, gde se doslovno kaže da je Isus bio *sin Adamov* (Luka 3,38). Ostali stihovi su nepotrebni, suvišni, da ne kažem – netačni.

I još nešto. Ako je Isus zaista uzeo Adamovu prirodu pre pada u greh, onda je to moralo da se dogodi još dok je Adam bio u raju. To onda znači da Isusa nije rodila Marija, jer je Marija živela oko četiri hiljade godina posle tog događaja. Ali s obzirom da je neka žena morala je da Ga rodi, nema druge žene osim Eve. Samo je preko Eve Adam mogao da dâ Isusu svoju prirodu. To dalje znači da je prvi sin Adama i Eve bio Isus. Posle pada u greh došli su Kain i Avelj.

Kakve su još posledice ovakve ideje?

Njome se dovodi u pitanje istinitost biblijskog izveštaja o tome da je Isusovo rođenje Mariji najavio anđeo Gavrilo, zatim da je Isusa rodila devica koja je začeta Duhom Svetim, da je Isus rođen u Vitlejemu, a ne u Edemu, da su Ga posetili mudraci i pastiri, da su anđeli pevali *Slava na visini Bogu, i na zemlji mir, među ljudima dobra volja*. A s obzirom da je ovaj veličanstveni događaj

najavljen u više starozavetnih proročanstava, i ova proročanstva gube svoj smisao, ako se prihvati ovakvo mišljenje o poreklu Hristove ljudske prirode.

Ako je tačna tvrdnja da je Isus uzeo prirodu koju je Adam imao pre pada u greh, onda je Marija morala biti svetica, odnosno morala je imati bezgrešnu prirodu, kao što to veruju neke crkve, npr. Rimokatolička. Evo dokaza za takvo učenje:

„Već od prvoga časa svog začeća potpuno je očuvana od svake ljage istočnoga grijeha te je cijeloga svog života ostala slobodna od svakog osobnog grijeha (dogma o Bezgrešnom začeću Blažene Djevice Marije).“¹

¹ [https://sh.wikipedia.org/wiki/Marija_\(majka_Isusova\)](https://sh.wikipedia.org/wiki/Marija_(majka_Isusova))

Kako je to moguće? Crkva je smislila rešenje, jer ga nije mogla naći u Svetom pismu. Da bi Marija bila bezgrešna i sveta, Crkva je proglasila i njenu majku, Anu, bezgrešnom i svetom.

To nam svedoči i episkop Jovan Purić (1965) u svojoj knjizi *Hristologija*:

„Popularna 'marijanska' pobožnost dovela je do uobličavanja određenih novih dogmi.

Jedna od njih je dogma o posebnoj očišćujućoj blagodati kojom je Presveta Bogorodica još u utrobi svete Ane bila pripremljena za misiju rađanja Spasitelja sveta. Shodno rimokatoličkoj teologiji eksplicitno formulisanoj u buli *Ineffabilis Deus* pape Pija IX iz 1854. godine, Presveta Bogorodica je nastala *neporočnim začecem* od svetih roditelja Joakima i Ane. Iza ovakvog shvatanja stoji juridičko poimanje praroditeljske kriivice. Prema tom poimanju, svi ljudi nasleđuju Adamovu krivicu, tj. kaznu, od koje je Bogorodica izuzeta posebnom Božjom intervencijom. Pravoslavna teologija ne posmatra posledice pada u juridičkom ključu nego na širem, ontološkom planu. Svaki čovek nasleđuje ljudsku prirodu sa posledicama pada i od toga nije bila izuzeta ni Presveta Bogorodica.“²

Međutim, ako je sve ovo tačno, onda je morala i Ani na majka da bude svetica, pa i Anine majke majka, pa i majka njene majke, i sve tako unazad. Dokle? Pa, naravno, do Eve. A Eva? Svakako, i Eva je morala biti svetica, odnosno bez greha. Ako je Eva bila svetica, onda su i sve žene iz njenog potomstva bile svete, štaviše sve žene sveta, pa i Marija. Šta to znači? To znači da je lažan izveštaj u Bibliji da je Eva, zajedno sa Adamom, pala u greh.

² Jovan Purić: *Hristologija*, Eparhija niška, Niš 2012, str. 35.36.

Treba reći i ovo:

Zašto bi Isusu uopšte i bila potrebna Adamova priroda pre pada u greh, kad je već imao svoju prirodu koja je bila bez greha? Jednostavno, mogao je uzeti obličje čoveka kao što je to činio u Starom zavetu? Setimo se samo nekoliko primera: kad je posetio Avrama u Mamrijskoj ravnici (1. Mojsijeva 18), kad se rvaao sa Jakovom na potoku Javoku (1. Mojsijeva 28), kad se Isusu Navinu predstavio kao vojvoda vojske Gospodnje kod Jerihona (Isus Navin 4). Ovde sledi jedno sasvim logično pitanje: Ako je Isus u svim ovim slučajevima, ali i u još nekim, imao obličje čoveka, zašto sotona nijednom nije pokušao da ga ubije? Odgovor je jednostavan: Isus je imao ljudsko obličje, ali ne i ljudsku prirodu. Nije imao prirodu koja se mogla ubiti. Njegova priroda nije bila smrtna. A šta vidimo u Novom zavetu? Čim je uzeo ljudsku smrtnu prirodu (a da bi bila smrtna, morala je biti grešna), sotona je odmah krenuo da ga ubije. Gde se to desilo? U Vitlejemu. Irodov pokolj dece imao je za cilj da se ubije Isus. I to nije bilo jedini put pre nego što je Isus razapet na Golgoti. Više puta je sotona nastojao da ga liši života.

Oni koji danas veruju da je Isus uzeo Adamovu prirodu pre pada u greh, morali bi da znaju da je njihovo verovanje vrlo blisko jeresi koja se pojavila još u vreme apostola, a učvrstila u drugom i trećem veku. Evo šta kaže Vikipedija:

„**Doketizam** (grč: δοκεῖν - privid, od δοκέω *dokēō* - izgledati, činiti se) je filozofsko učenje o prividnosti materije. U hrišćanstvu se odnosi na verovanje da je Hristovo telo bilo samo privid i da je on suštinski bio duhovno biće ("biće svetlosti").

Izraz doketi (lat: *docetae*, gr: *doketai*) se prvi put javlja u pismu Serapiona Antiohijskog (190-203) crkvi Rososa, povodom čitanja gnostičkog *Evandjelja po Pet-*

ru. Ovo gledište su zastupali ranohrišćanski gnosticici doketi, po kojima je Hristovo telo bilo samo privid, te su i raspeće, muka i smrt na krstu bili prividni. Docketizam podrazumeva i drukčije (fenomenološko) shvatanje inkarnacije, kao i izraza "*logos je postao telo*".³

Pa ipak, ostaje glavno pitanje: Kako je Isus mogao ostvariti plan spasenja, odnosno kako je mogao umreti na krstu, ako nije uzeo našu grešnu, pa samim tim i smrtnu prirodu? Jer, kako kaže Jovan Zlatousti:

„On sâm se, naime, nije ni zbog čega drugog, Bog budući, u našu plot odenuo i postao čovek, nego zbog spasenja ljudi.“⁴

Sva ova pitanja, nedoumice i besmislice ipak razrešava sledeći citat iz jedne druge knjige:

„Hristov rodoslov govori da je On 'sin Davidov' i 'sin Avrama' (Matej 1,1). Po svojoj ljudskoj prirodi On je 'rođen od semena Davidova' (Rimljanima 1,3; 9,5). I bio je 'sin Marijin' (Marko 6,3). Iako Ga je rodila žena, kao i svako drugo dete, u tome je postojala velika razlika i jedinstvenost. Marija je bila devojka, a ovo Dete bilo je začeto od Svetoga Duha (Matej 1,20-23); Luka 1,31-37). On preko svoje majke polaže pravo na pravu ljudsku prirodu.“⁵

Isus preko svoje majke polaže pravo na pravu ljudsku prirodu. A prava ljudska priroda je grešna i smrtna.

Mi preko Svetoga pisma polažemo pravo na pravu istinu.

³ <https://sh.wikipedia.org/wiki/Docketizam>

⁴ Jovan Zlatousti: *Dela*, tom VII, Eparhija niška, Niš 2018, str. 32.

⁵ Grupa autora: *Adventistički hrišćani veruju*, Preporod, Beograd 1994, str. 61.

A istina je ova:

Isus je, to nepogrešivo kaže i Elen G. Vajt, „uzeo na sebe našu grešnu prirodu“⁶.

I još nešto kaže Elen Vajt, nešto što otklanja svaku sumnju i svaku nedoumicu po pitanju Hristove ljudske prirode i razotkriva zabludu onih koji veruju da je Isus uzeo na sebe Adamovu prirodu pre njegovog pada u greh:

„Za Božjeg Sina bilo bi gotovo beskrajno poniženje da je uzeo ljudsku prirodu čak i onda kada je Adam u svojoj nevinosti prebivao u Edemu. Međutim, Isus je prihvatio ljudsku prirodu kada je ljudski rod već četiri hiljade godina bio oslabljen grehom. Kao i svako Adamovo dete, On je primio na sebe rezultate delovanja velikog zakona nasleđa. Kakvi su ovi rezultati bili pokazano je u istoriji Njegovih zemaljskih predaka. On je došao sa takvim nasleđem da deli naše tuge i iskušenja, i da nam dâ primer bezgrešnog života.“⁷

⁶ Ellen G. White: *Review and Herald*, December 5, 1896, 789, citirano u: Džordž R. Najt: *Potruga za identitetom*, Preporod, Beograd 2016, str. 150.

⁷ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 26.

„U TELU DOŠAO“

“*Po ovome poznajte Duha Božjega, i duha lažnoga; svaki duh koji priznaje da je **Isus Hristos u telu došao**, od Boga je; a svaki duh koji ne priznaje da je Isus Hristos u telu došao, nije od Boga: i ovaj je antihristov, za kojega čujete da će doći, i sad je već na svetu.*“ 1. Jovanova 4,2.3.

Ova tvrdnja apostola Jovana ne može se nikako negirati. Sa njom se slaže i teolog Paul Krol (Paul Kroll):

„Isus je bio ljudsko biće. On nije bio fizički različit od mnoštva ljudi koji su živeli i umirali. Koplje u srcu bi ga ubilo isto tako kao što bi ubilo i bilo kog drugog čoveka. Isus je morao da jede i da pije da bi živeo. On se zamarao i noge su mu se prljale od hodanja po prašnjavim putevima. Bog ga je mučio baš kao i svako drugo ljudsko biće. (...)

Isus je bio poput svih drugih ljudi, a opet različit od bilo koga. On se susreo sa istim iskušenjima kao i svaka druga osoba koja živi. Ali je on bio jedina osoba koja je ikad rođena, koja je proživela ceo svoj život bez ijednog greha. (...)

To je ono što Isusa čini jedinstvenim. To je Isusovo savršenstvo u mislima i delima koje ga određuje da bude Spasilac ljudskog roda.“¹

O sudbonosnoj važnosti poznanja i priznanja činjenice da je Gospod Isus Hristos došao u telu, odnosno da se oplotio, govore autori knjige *Adventistički hrišćani veruju*:

„Biblija svedoči da Hristos pored svoje božanske prirode ima i ljudsku prirodu. Prihvatanje ovog učenja je presudno. Svako ko „priznaje da je Isus Hristos u telu

¹ Paul Kroll: *Ko je bio Isus?*, Koneks, Beograd 1990, str. 65. 66.

došao, od Boga je“, a svako koji to ne čini, „nije od Boga“ (1. Jovanova 4,2,3). Hristovo ljudsko rođenje, Njegov razvoj, obeležja i lično svedočanstvo, predstavljaju dokaz o Njegovoj ljudskoj prirodi.“²

Sličnu misao iznosi i Ričard Rajs:

„Nekoliko je jeretičkih tendencija ugrožavalo veru prve Crkve u Isusa. Jedna od prvih bila je nastojanje da se zanemari Isusova ljudska priroda na račun Njegovog božanstva. Jedna verzija ove jeresi naziva se 'docetizam', od grčkog glagola koji znači 'izgledati' ili 'pojaviti se'. Docetisti su tvrdili da je Isus, u stvarnosti, bio božansko biće koje je samo izgledalo ili se pojavilo kao čovek. Očito je da su neki zastupali ovakvo mišljenje i u vreme samih apostola, jer nalazimo da ih i Novi zavet osuđuje: 'Svaki duh koji priznaje da je Isus Hristos u telu došao, od Boga je; a svaki duh koji ne priznaje da je Isus Hristos u telu došao, nije od Boga.' (1. Jovanova 4,2,3).“³

Isus je došao.

Došao je u telu. To znači da je pre toga već bio i postojao, ali ne u telu, već u duhu. U duhu je bio kao Jahve, a onda je došao u telu kao Ješua.

Kakvo je to telo bilo?

„On je nosio obličje grešnog tela.“⁴

Međutim, dobro je i ovo znati:

„Hristos nije prestao da bude Bog kada je postao čovek. Iako se ponizio uzевši ljudsku prirodu, božanstvo Mu je još pripadalo.“⁵

² Grupa autora: *Adventistički hrišćani veruju*, Preporod, Beograd 1994, str. 60.

³ Richard Rice: *Uvod u kršćansku teologiju*, ATF, Maruševac 1981, str. 148. 149.

⁴ Elen G. Vajt: *Čežnja vekova*, Preporod, Beograd 1987, str. 271. 572.

⁵ Ellen G. White: *Signs of the Times*, October 17, 1900.

„BLAGODAĆU JEDNOGA ČOVEKA“

„Ali dar nije tako kao greh; jer kad kroz greh jednoga pomreše mnogi, mnogo se veća blagodat Božja i dar izli izobilno na mnoge **blagodaću jednoga čoveka Isusa Hrista.**“ Rimljanima 5,15.

Kada govorimo o Božjoj blagodati uvek mislimo na spasenje kroz Hrista i u Hristu.

„Panajotis Hristu kaže da je *očovečenje bilo preduslov spasenja*. To je jedan paradoksalan i donekle antinomičan proces koji Stvoritelja stavlja na mesto njegovog stvaranja. Arhetip se prilagođava kopiji, što je, na prvi pogled, apsurdno, ali je zapravo nužno zbog nemoći kopije da se prilagodi arhetipu. Očovečenje Boga kroz ovaploćenje Logosa uvelo je večno u oblast vremenskog, suštinski raskidajući okove vremena i prostora u susretu transcendentnog i imanentnog. Zato ovaploćenje i jeste *najveće čudo u istoriji sveta.*“¹

O daru i blagodati spasenja piše i jedna grupa američkih teologa:

„Pavle govori o „blagodatni jednoga čoveka Isusa Hrista“ (Rimljanima 5,15). On je 'čovek' koji je doneo 'vaskrsenje mrtvih' (1. Korinćanima 15,21), 'jedan posrednik Boga i ljudi, čovek Hristos Isus' (1. Timotiju 2,5). Obraćajući se svojim neprijateljima, Hristos se poziva na sebe kao na čoveka: 'A sad gledate mene da ubijete, čoveka koji vam istinu kazah koju čuh od Boga' (Jovan 8,40).

¹ Goran Z. Golubović: *Osnovne doktrine pravoslavlja*, Naučna KMD, Beograd 2019, str. 147.

Isusovo omiljeno samoimenovanje bilo je 'Sin čovečji' (uporedi: Matej 8,20; 26,2). Ime Božji Sin usredsređuje pažnju na Njegov odnos u Božanstvu. Ime Sin čovečji naglašava Njegovu solidarnost sa ljudskim rodom koju je ostvario preko svoga ovlapoćenja.²

Nema nikakve sumnje da je Isus bio telo i krv:

„Budući pak da deca imaju telo i krv, tako i On uze deo u tome, da smrću satire onoga koji ima državu smrti, to jest đavola.“ Jevrejima 2,14.

Pogledajmo još jedan prevod, koji je bliži originalu:

„Pošto su deca od krvi i mesa, i on je uzeo udela **u krvi i mesu**, da smrću uništi onoga koji ima vlast nad smrću, to jest đavola...“ Jevrejima 2,14 (Ssp).

Koliko duboko je išlo Njegovo poniženje?

„Da bi podigao palog čoveka, Hristos je morao da ga podigne tamo gde se ovaj nalazio. Uzeo je ljudsku prirodu i nosio ljudske slabosti i degeneraciju. Onaj koji nije poznao greha, bio je učinjen grehom radi nas. Ponizio je sebe do najvećih dubina ljudskog jada i bede kako bi se osposobio da dođe do čoveka i da ga izvuče iz uniženosti u koju ga je bacio greh.“³

Na ovo možemo nadovezati i razmišljanje pravoslavnog teologa Jovana Purića:

“Jevanđelski opisi Hristovog stradanja i smrti, kao i svetootačka tumačenja tih tekstova, naročito pokazuju celovitost i istinitost Njegove čovečanske prirode. Da Hristos nije primio ljudsku prirodu, On kao nestradalni Bog ne bi mogao da strada. On je prošao sve ono što je svojstveno ljudskom stradanju, mada sâm nije imao greha koji je izvor stradanja. Njegovo stradanje je dobro-

² Grupa autora: *Adventistički hrišćani veruju*, Preporod, Beograd 1994, str. 61.

³ Ellen G. White: *Review and Herald*, July 6, 1874.

voljno, zarad spasenja ljudskog roda. Hristova duša je *uzbuđena* (Jn 12,27), jer On unapred zna da će se svečani pozdravi prilikom Njegovog ulaska u Jerusalem uskoro pretvoriti u povike: *Raspni ga, raspni*.

Hristos je na Maslinskoj gori pred stradanje bio *u smrtnoj borbi, a znoj Njegov bijaše kao kaplje krvi koje kaplju na zemlju* (Lk 22,44). Sveti apostol Marko saopštava da se u Getsimaniji Gospod *stade vrlo žalostitii tugovati*, govoreći da je Njegova duša – tj. on sâm – *žalosna do smrti* (Mk 14, 34.35). Hristos se molio da Ga, ako je moguće, mimoide čaša stradanja, zato što su strah od smrti i želja za životom svojstveni ljudskoj prirodi. Posle te molbe, koja pokazuje realnost Hristove ljudske prirode, On govori: *Neka bude volja tvoja*, što pokazuje da Njegova ljudska priroda i volja sleduju božanskoj.

Umirući, Hristos *viče iz sveg glasa* (Mt 27,50; Mk 16,37, Lk 24,46). Njegovo čoveštvo posvedočeno je i od strane rimskog kapetana: *Zaista čovjek ovaj Sin Božiji bješe* (Mk 16,39; up. Lk 24,47).⁴

Očigledno, Isus se izjednačio sa nama. Sa nama smrtnima.

Zašto?

Da bi i On postao smrtnan, jer jedino je tako mogao *da smrću satire onoga koji ima državu smrti, to jest đavola*. Drugim rečima, da Isus nije uzeo naše grešno telo, ne bi mogao biti smrtnan, a da nije bio smrtnan, ne bi mogao umreti. To je jedini način da se *država smrti satire*, odnosno da se satire đavo.

⁴ Jovan Purić: *Hristologija*, Eparhija niška, Niš 2012, str. 75.76.

„ROĐEN OD ŽENE“

„*A kad se navrší vreme, posla Bog Sina svojega jednorodnoga, koji je rođen od žene i pokoren zakonu, da iskupi one koji su pod zakonom, da primimo posinaštvo.*“
Galatima 4,4.5.

Jovan Damaskin polazi od malo drugačijeg prevoda navedenog četvrtog stiha iz ove Pavlove poslanice, da bi isticanjem reči *rođen od žene* naglasio istinu da je Isus upravo zbog toga u potpunosti bio čovek, dakle u svemu kao i drugi ljudi, osim greha:

„*A kad je došla punoća vremena, da kažemo kao Apostol, Bog je poslao Sina Svoga Jedinorodnoga, rođenoga od žene, da potpuno postane čovek. I On je postao u svemu čovek, osim greha, jer postavši čovek, On je sazdan u začet. Sâm je upotrebio ono što je otuđeno od Njega, i to za onoga koji se bio udaljio, za onoga koji je bio stvoren.*

Postao je savršeni čovek od duše i tela, jer je tako rođen, i sve sile, sposobnosti i prirodne stradalnosti duše i tela, On je uzeo na Sebe, jer su Mu pripadale. I iste je uzeo u poslušnosti volji Očevoj, zbog koje su Mu pripale, te ih je uzeo na Sebe. Sve prokletstvo, koje je On izrekao za spasenje od prestupa zapovesti, On je dobrovoljno uzeo na Sebe sa prokletstvom koje se odnosi na nas.

I On je savršeni Bog, i savršeni Čovek, dvostruk u svemu osim u Ipostasi; zato su dve prirode: Božanstvo i Čovečanstvo. Jer mi nikada ne govorimo da su Božanstvo i Čovečanstvo jedna priroda. Jer prva ne može biti stečena, ali druga može. On takođe nije razdeljen na delove, nego je Bog sveceli u čovečanstvu, i Čovek

svecelo savršen zbog Božanstva, jer su se dve prirode sjedinile međusobno, i sva njihova prirodna svojstva, u Jednu Ipostas Sina Božjeg, koji je Jedan Hristos Gospod, Sin Božji i Sin Čovečji, Bog i Čovek.“¹

Sjedinjenjem božanske i ljudske prirode nije došlo do poremećaja Ipostasi Sina Božjeg.

Branko A. Cisarž je sličnog mišljenja:

„Sin Božji je postao čovek da bi ljudsku prirodu, koja je bila povređena prvorodnim grehom, opet obnovio, posvetio, spasio i sjedinio s Bogom. U Njemu se nije izmenilo ni božanstvo u čovečanstvo, ni čovečanstvo u božanstvo – nego je i jedna i druga priroda ostala potpuna u jednom licu sa svima svojim svojstvima.“²

Ovu misao podržava i E. Dž. Vagoner:

„Neki možda misle da ćemo uniziti Hristov karakter, ako Ga dovedemo na nivo grešnog čoveka. Međutim, sasvim suprotno. Mi jednostavno uzvišujemo samo božansku moć našeg slavnog Spasitelja, koji se dobrovoljno spustio do položaja grešnog čoveka da bi mogao da ga uzdigne do svoje neukaljane čistote, koju je On sačuvaio čak i pod najnepovoljnijim okolnostima. Njegova čovečnost obavijala je samo Njegovu božansku prirodu, kojom je neodvojivo bio povezan sa nevidljivim Bogom, a koja je bila više nego sposobna da uspešno odoli slabostima tela. Ceo Njegov život bio je borba. Pošto je u telu propatio, vratio se prestolu svoga Oca neukaljan kao i kad je napustio nebeske dvorove slave. Kad je pod silom smrti ležao u grobu, nije bilo moguće da ga smrt

¹ Jovan Damaskin: *Besede*, Manastiri Hilandar, Ostrog, Tvrdoš i Bratstvo Sv. Simeona Mirotočivog, Trebinje – Vrnjci 2002, str. 236. 237.

² Branko A. Cisarž: *Osnovi hrišćanskog učenja o veri i moralu*, Sv. arh. sinod SPC, Beograd 1976, str. 70.

drži', jer On 'nije znao greha'. Dela 2,24; 2. Korinćanima 5,21).³

Isus je, dakle, i dalje ostao ista Ličnost, ali sada, kako kaže Jovan Damaskin, *Jedan Hristos Gospod, Sin Božji i Sin Čovečji, Bog i Čovek.*

Jahve i Ješua.

³ E. Dž. Vagoner: *Hristos i Njegova pravednost*, Punta, Niš 2001, str. 21. 22.

„U SVEMU KAO BRAĆA“

„Zato beše dužan u svemu da bude kao braća, da bude milostiv i veran poglavar sveštencički pred Bogom, da očisti grehe narodne. Jer u čemu postrada i iskušan bi u onome može pomoći i onima koji se iskušavaju.“ Jevrejima 2,17.18.

Da, Isus je u svemu bio kao braća. Kao mi. Ali zbunjuje reč *dužan*. Zašto je Isus bio *dužan* u svemu da bude kao braća? Neki prevodi je ublažavaju izrazom *trebalo je*. Engleski teolog Tomas Hjuit (Thomas Hewitt) ima sledeće objašnjenje:

„*Opheilo*, reč koja je ovde prevedena kao 'trebalo je', prvobitno je bila povezana s novčanim dugovanjima i značila je nekome nešto dugovati, kao u Mateju 18,28, gde je jedan sluga dugovao drugome sto dinara. Uz to je imala dodatno značenje moralne obaveze, 'trebati', ili nužnosti, 'morati', u kojem je značenju reč ovde i upotrebljena, jer je na Isusu ležala moralna obaveza da postane čovek među ljudima, zato da otkupi čovečanstvo i primerno bude opremljen i pripravljen za sveštencičku žrtvu i službu.“¹

Sličnost sa braćom, odnosno s ljudima, Hjuit tumači na sledeći način, navodeći uz to i neke razlike:

„Reči *u svemu* treba uzimati zajedno s *postane sličan*, jer je Hristos kao čovek morao imati udela u okolnostima, nevoljama, kušanjima, tuzi i boli drugih ljudi. Uprkos tome, njegova sličnost s braćom imala je i svoje

¹ Thomas Hewitt: *Tumačenje poslanice Hebrejima*, Dobra vest, Novi Sad 1990, str. 67.

izuzetke s obzirom na ono *u svemu*. Prvo, razlikovao se po rođenju, jer ga rodila devica; drugo, živeo je drugačijim životom, jer je bio bezgrešan, mada je bio kušan istim iskušenjima s kojima se moraju suočiti i ljudi; i treće, drukčije je umro, jer 'Hristos umre za grehe naše po Pismu' (1. Korinćanima 15,3).²

Hjuit, na žalost, ne vidi da apostol Pavle želi da istakne da je Isus pre svega sa nama bio sličan po prirodi. Po ljudskoj prirodi koju je uzeo na sebe. A ta ljudska, naša priroda je grešna. Hjuit ističe izuzetke po kojima se Isus razlikovao od nas, odnosno nije postao u svemu sličan nama, i između ostalog kaže *živeo je drugačijim životom, jer je bio bezgrešan*. Očigledno je da Hjuit ne shvata da je Isusov bezgrešan život bio Njegov izbor. Pa zar je trebalo da se i u grešnosti poistoveti sa nama?! To bi bila zaista prava katastrofa, kako za Isusa, tako i za čovečanstvo, a verovatno i za celi svemir. Isus nije došao da bi grešio, već da bi pokazao da se i u grešnom telu može voditi bezgrešan život potpunim oslanjanjem na Boga i Njegovo vođstvo verom.

E. Dž. Vagoner veli sledeće:

„Prečisto Jagnje Božje, koje nije znalo ni za kakav greh, nije se samo ubrojilo među prestupnike, nego je uzelo grešnu prirodu na sebe.“³

Vagoner pojašnjava šta to znači da je Hristos u svemu bio kao braća:

„Ako Hristos nije u svim stvarima postao poput svoje braće, onda nam Njegov bezgrešni život ne bi bio ohrabrenje.“⁴

² Ibid., str. 67.

³ E. Dž. Vagoner: *Hristos i Njegova pravednost*, Punta, Niš 2001, str. 20.

⁴ Ellet J. Waggoner: *Gospel in the Book Galatians*, p. 61, citirano u: Džordž R. Najt: *Potruga za identitetom*, Preporod, Beograd 2016, str. 104.

Evo i citata iz pera Elen G, Vajt, za maloverne:

„On je uzeo na sebe našu grešnu prirodu.“⁵

Još preciznije:

„On je preko svoje bezgrešne prirode uzeo našu grešnu prirodu...“⁶

Za razliku od Tomasa Hjuita, a slično Vagoneru i Elen G. Vajt, Jovan Damaskin ističe da je Božji Sin *ispraznio sebe* kao Bog, da bi potom uzeo *grešno ljudsko telo*, jer je jedino tako mogao *da bude u svemu kao braća* i da ostvari plan spasenja:

„Logos je Sin Ipostasni, Koji je Bog nad svima, Koji se iz milosrđa ponizio do tuđega sluge i Svojom neizrecivom blagodaću *ispraznio Sebe* i ovaplotio se. I kao Ovaploćeni stradao je u telu, umro i pogreben, a zatim vaskrsao i vazneo se na Nebesa. I On, Koji je postao Čovek, sedi kod Oca, jer kao Bog On je bezgrešan, i nerazdvojan je od Roditelja Svoga, neizmerljivo Neizmerljiv.“⁷

Justin Popović o Hristovom utelovljenju govori kao o bezmernom poniženju Boga Logosa:

„Postavši čovek, Bog Logos je, nema sumnje, bes-krajno 'ponizio Sebe - ἐαυτὸν ἐκένωσε (= ispraznio sebe)', te je prosto neverovatno kako je i nadalje mogao stalno i neizmenljivo ostati Bogom živeći u majušnom i ništavnom biću ljudskom. Jer, po samoj prirodi svojoj, čovek je neuporedivo manje i niže biće od Boga. Osim toga, čovek je prirodu svoju grehom i smrću toliko

⁵ Ellen G. White: *Review and Herald*, December 15, 1896.

⁶ Ellen G. White: *Medical Ministry*, 1932, str. 181. (<http://www.centrowhite.org.br/files/ebooks/egw-english/books/Medical%20Ministry.pdf>)

⁷ Jovan Damaskin: *Besede*, Manastiri Hilandar, Ostrog, Tvrdoš i Bratstvo Sv. Simeona Mirotočivog, Trebinje – Vrnjci 2002, str. 238.

srozao, toliko opoganio, da je samo beskrajno čovekoljublje moglo da probudi Boga da postane čovek. (...) Veće poniženje Bog nije mogao izabrati za Sebe. Ali bez toga ni Svoje besprimerno čovekoljublje pokazati. Zato sveti apostol, da bi izrazio ovo čudo besprimernog smirenja i čovekoljublja, upotrebljava izuzetan i neobično snažan izraz: ἐκένωσε ἑαυτὸν = isprazni sebe. Kao da je Bog Logos, postavši čovek, ispraznio sebe od svega božanskog. (...) On 'koji je obličje Boga nevidljivoga' uzima na sebe obličje čoveka vidljivoga, da bi Sobom podigao čoveka do Boga. A to znači: da bi ga spasio od greha, smrti i đavola. On, večni Bog, ulazi kao stvarni čovek u naš svet greha, smrti i đavola, i živi u njemu kao istinski čovek, i najočiglednije pokazuje kako se u svetu greha može živeti bez greha, i u svetu smrti – pobediti smrt i satrti đavo. Tako On postaje i Spasitelj i spasenje, On – istiniti Bog i istiniti čovek, On – Bogočovek.⁴⁸

Isus – istiniti Bog Jahve.

Isus – istiniti Čovek Ješua.

„Da je Isus Hristos samo Bog, a ne i čovek, On se ne bi mogao utkati u život roda ljudskog sa onom neodoljivom i neotklonjivom stvarnošću, koja čini da Ga ljudsko saznanje neminovno oseća onako neposredno realnim i životnim kao što je realno i životno biće što se čovek zove. Da nije pravi čovek, čovek sa dušom i telom, Gospod Isus bi ostao transcendentan ljudskom životu i istoriji, i s pravom bi sva povest o Njemu bila oglašena za mit i On uvršćen u mitska bića. (..)

Da Gospod Hristos nije čovek, ne bi bilo evanđelske istorije. Samo iz fizičke čovečanske stvarnosti Hristove Ličnosti potekla je, i nesprestanost ističe, istorijska stvar-

⁴⁸ Justin Popović: *Dogmatika Pravoslavne crkve*, Knjiga treća, Manastir Sv. Ćelije kod Valjeva - Beograd 1978, str. 203. 204.

nost Hrišćanstva kao jedine blage vesti u ovom gorkom svetu. Isus Hristos – istiniti čovek, izvor je te stvarnosti. (...)

Evandjelja su isuviše prosta, isuviše neposredna u svojoj istorijskoj stvarnosti i realizmu; ona ne dokazuju čovečanstvo Isusovo već ga pokazuju, konstatuju, opisuju kao najobičniju stvarnost. Niko u Evandeljima nije posumnjao da je Isus istinski čovek. To je činjenica van spora. Da nije bio istinski čovek, zar bi Isus mogao biti onako mila i privlačna ličnost za neizbrojne mase prostosrdačnog naroda, i onako mrsko biće za fariseje i književnike? Nisu se ovi dan i noć lomili i paštili kako da okrive, uhvate i ubiju, ne Isusa – privedenje i fantoma, već Isusa – čoveka stvarnog, očiglednog, čudotvornog, zemaljskog, običnog.“⁹

⁹ Jovan Purić: *Hristologija*, Eparhija niška, Niš 2012, str. 84.

ZAKLJUČAK

Na kraju, vratio bih se rečima mudrog Solomuna, koje su nas i uvele u ovu knjigu:

„Jer je Bog na nebu, a ti si na zemlji, zato neka bude malo reči tvojih!“ Propovednik 5,2.

U skladu sa ovom velikom istinom da je Bog na nebu, a da sam ja na zemlji, odnosno da je Bog dalek, nevidljiv, nesaznatljiv, neodgonetljiv i nedokučiv, a da sam ja na zemlji, mali, nejak, kratkovek, prolazan, prah zemaljski, nastojao sam da zaista bude malo mojih reči. Malo više reči prepustio sam drugima, onima koje sam citirao, onima koji su svoje misli umeli i znali daleko bolje da iskažu.

Iz istih razloga ne bih izvodio ni konačan zaključak. Smatram da je stotinu dokaza o Hristovoj božanskoj prirodi i deset dokaza o Njegovoj ljudskoj prirodi za iskrenog i mudrog čitaoca, koji će uskoro sklopiti ovu knjigu, sasvim dovoljno da sâm donese zaključak koji neće biti u suprotnosti sa Božjom otkrivenom istinom i Njegovom voljom, a koji će mu doneti željeni blagoslov.

SCHLUSSFOLGERUNG

Abschließend möchte ich auf die Worte des weisen Salomo zurückkommen, die uns in dieses Buch eingeführt haben:

„Denn Gott ist im Himmel und du bist auf Erden, also lass deine Worte wenige sein!“ Prediger 5:2.

In Übereinstimmung mit dieser großen Wahrheit, dass Gott im Himmel ist und dass ich auf Erden bin, das heißt, dass Gott fern, unsichtbar, unverständlich, geheimnisvoll und unerreichbar ist und dass ich auf Erden klein, schwach, kurzlebig, vorübergehend, irdischer Staub bin, habe ich versucht, dass meine Worte wirklich wenige sind. Mehr Worte überließ anderen, denen, die ich zitierte, denen, die ihre Gedanken besser ausdrücken konnten.

Aus den gleichen Gründen würde ich keine endgültige Schlussfolgerung ziehen. Ich denke, dass einhundert Beweise für die göttliche Natur Christi und zehn Beweise für Seine menschliche Natur für einen aufrichtigen und weisen Leser, der dieses Buch bald schliessen wird, völlig ausreichen, um eine Schlussfolgerung zu ziehen, die Gottes offenbarer Wahrheit und seinem Willen nicht widerspricht und die ihm den gewünschten Segen bringen wird.

CONCLUSION

Finally, I would like to get back to the words of the wise Solomon that introduced us to this book:

“For God is in heaven and you are on earth, so let your words be few!” Ecclesiastes 5: 2.

In accordance with this great truth that God is in heaven and that I am on earth, that is, that God is distant, invisible, incomprehensible, mysterious and unreachable and that, being on earth I am small, weak, short-lived, temporary, earthly dust, I tried that my words are really few. More words I left to others, to those I quoted, to those who could better express their thoughts.

For the same reasons, I would not draw a definitive conclusion. I think that one hundred evidences of Christ's divine nature and ten evidences of His human nature for a sincere and wise reader who is about to compile this book are quite enough to draw a conclusion that does not contradict God's revealed truth and His will and which will bring him the desired blessing.

Više imena, a samo jedan Bog

Zvonimira Kostića Palanskog, filologa, teologa i pesnika, krase, ali i pred opasna iskušenja stavlja, osobina da ga njegov radoznali duh i intelektualna odgovornost za sudbinu savremenog čoveka stalno navode da se u svojim istraživanjima analitički i sintetički posvećuje, bez izuzetka, velikim i složenim temama i problemima koji vekovima zaokupljaju ljudsku misao, ali i svakodnevni život čovekov. To su one ključne odrednice čovekovog odnosa prema Bogu i prema sebi samom, prema svom kosmičkom, ali i ovozemaljskom mestu i ulozi u opštem, vaseljenskom Domostroju spasenja. Reč je o pitanjima koja su, po prirodi svojoj, uprkos svim dosadašnjim naporima ljudskoga uma i razuma, kao i prividu da je o njima sve konačno domišljeno i iskazano, večno otvorena i ostaće otvorena. Rizično je, ali i neodoljivo izazovno, neodstupno pokušavati da se, radi sebe i radi drugih, približimo pravom tumačenju, hermeneutičkoj stazi koja vodi ka meti, a da se do nje nikada racionalno "bez ostatka" ne stigne i saznajni uvidi uvek rečima samo nedostavno mogu iskazati, jer je suština onoga za čime se ljudima dostupnim sredstvima traga – Tajna. Naslovi prethodnih knjiga Zvonimira Kostića Palanskog, posvećenih teološkoj problematici, uverljivo potvrđuju konstataciju o njegovoj predilekciji za ona najteža, ali i naj-

bitnija bogoslovska pitanja. A ima li izazovnije teme od prirode Isusa Hrista, njenoj božanskoj i ljudskoj dimenziji, a sve u kontekstu trojičnog poimanja Boga? Premda se, bar kad govorimo o pravoslavnom hrišćanstvu, smatra da je hristološka rasprava o Bogočovekovoju prirodi pravoverno prevaziđena i dogmatski utvrđena na ranim vaseljenskim saborima, zaključno sa Halkidonskim (451. g.), i kasnije su se njeni refleksi ispoljavali na svehrišćanskim okupljanjima, a do dana današnjeg obilno se javljaju sve novi i novi teološki prilozi i stvaralački doprinosi osvetljavanju međuodnosa između Hristove božanske i ljudske prirode, jer svet je i dalje, a danas možda i sve više i više, ostao "jelinski", pa se teško prihvata i kao neodrživi paradoks ili aporija doživljava istovremeno božanska i ljudska priroda Spasiteljeva. Otuda i podsticaj, a i potreba, da se na način razumljiv većma sekularizovanom, i prosečno religijski neobrazovanom, savremenom čoveku iznova, koliko je to najviše moguće, razumljivo, ali bez prekomernog i neprimerenog pojednostavljanja, objašnjava središnja istina hrišćanstva, da Gospod Isus Hristos ima jednu, božansku ipostas Boga Logosa, ali da poseduje dve prirode i da predvečno ima božansku prirodu kao jedinorodni i jednosuštni Sin Božiji, dok je ljudsku prirodu primio ovaplotivši se od Duha Svetoga i Device Marije, postavši time čovek, po svemu sličan ljudima, osim po grehu. Knjigu Zvonimira Kostića Palanskog *Jahve i Ješua, Dva Boga ili jedan Bog?* nastala je s namerom da se nepretenciozno, ali teorijski čvrsto utemeljeno i metodološki inovativno odgovori toj potrebi.

Budući teolog sa filološkim obrazovanjem i pesničkim osećanjem za vibriranje najdubljih jezičko-semantičkih struna, odlično upoznat sa starijom i novijom literaturom o predmetu svoga istraživanja, Palanski se

opredelio za neposredno obraćanje biblijskom tekstu i komentarisanje onih odabranih mesta u njemu koja se odnose na Hristovu božansku i ljudsku prirodu. Takav imanentan pristup, iznutra, heuristički je u najboljem skladu sa stvaranjem preduslova za izbegavanje zavodljivosti, i sasvim prirodne, sklonosti za pristupanje ovom temeljno onostranom odnosu iz razumski objašnjivog i proverljivog kosmološkog horizonta, u skladu s pretežnim predstavama o svetu modernog i postmodernog doba i čoveka. Pišući o novijim trijadološkim jeresima, episkop Atanasije (Jevtić) ocenjuje da je u svima njima "po sredi vraćanje, na ovaj ili onaj način, na neke teme i zablude ranijih trijadoloških jeresi sa kojima se Crkva već nosila i borila. Taj povratak na stare trijadološke jeresi i zablude dolazi najčešće iz nastojanja da se savremenom čoveku predstavi na 'njemu prihvatljiv način' božanska tajna Svete Trojice, koja je oduvek bila svojevrsni krst za grehom otuđenog od Boga čoveka i njegove ograničene racionalne kategorije. To jest, drugim rečima, o ovu bogootkrivenu tajnu, o bogomdanu istinu Trojičnog Božanstva ljudski se razum uvek i iznova spotiče kad god želi da je predstavi i protumači na čisto filozofski način, ili, kako je govorio još Sv. Grigorije Bogoslov drevnim jericima: kada hoće da ovu osnovnu tajnu hrišćanske vere objasne *aristotelovski*, a ne *ribarski* (tj. *apostolski*)" (*Na putevima otaca I*, Beograd, 1991, 242). Naravno, svaki fenomen može se epistemološki legitimno zahvatati i tumačiti filozofskim kategorijalnim aparatom, ali se onda ne može računati sa spoznajnim približavanjem autentičnoj hrišćanskoj koncepciji trojičnog Boga i jedinstvenosti/jednosti Svete Trojice. A, prema zaključku Dostojevskog, u rečima apostola Jovana "Logos postade telo", leži suština pravoslavlja, ali i sam smisao ljudske istorije uopšte, koja po njemu nije ništa drugo

nego jedna neprekidna borba za Hrista, za njegovu Ličnost, borba za istinu o Bogočoveku" (vid. opširnije u Justin Popović, *Dostojevski o slovenstvu i Evropi*, Beograd, 1940). Časno je i pohvalno uključiti se u tu "borbu za Hrista", što svojom knjigom, primerenom "horizontu očekivanja" čitalaca kojima se obraća, čini i Zvonimir Kostić Palanski. I veliki katolički teolog Jozef Racinger (papa Benedikt XVI), objašnjavajući razloge koji su ga naveli da posle decenija istraživanja i promišljanja napiše knjigu *Isus iz Nazareta*, ukazuje na to da su, sama po sebi svakako korisna, istorijsko-kritička proučavanja Isusove biografije dovela do toga da je "iza njih lik Isusa, na kojem počiva vera, postajao sve narazgovetniji i poprimao sve nejasnije obrise", što je stanje "dramatično po veru, jer čini nesigurnom njenu autentičnu tačku oslonca: ono blisko prijateljstvo sa Isusom, od čega sve zavisi, zapada u opasnost da se tumara u praznom" (*Isus iz Nazareta*, Beograd, 2008, 5-6). A ta praznina se može osmisliti jedino verovanjem i razumevanjem da, kako se izrazio episkop budimski Danilo Krstić, Hristos "može istovremeno, Svojim jedinim Telom da bude van kosmosa na Prestolu Božanstva, i da bude Telom Svojim prisutan na ovoj planeti, na mnogo hiljada oltara Pravoslavne Crkve – ostajući uvek jedno jedino telo" (U početku beše Smisao, Beograd, 1996, 147). Da ne bude onako kako je mitropolit Antonije Blum zamislio ponovni dolazak apostola Pavla u naš svet. Ugledavši "oltar posvećen Neznamom Bogu, lako bi mogao da kaže 'Znam kako se zove, njegovo ime je Čovek', i na tom mestu bi sreo ne samo one koji veruju, već i one koje nazivamo nevernicima" (Bog i čovek, Kragujevac, 2000, 71).

Čini se da je Zvonimir Kostić Palanski pronašao originalan, pregledan i prijemčiv, što će reći funkcionalan pristup i formulu organizovanja izlaganja kroz razvi-

jenu analizu odabranih "dokaza" Hristove nedeljive bogočovečanske prirode, odnosno biblijskih tekstova koji su u tom pogledu najrelevantniji. Uz zadržavanje nužne svesti o nejednakoj dubini teološkog poniranja u materiju, može se reći da je i Racingerovo traganje za istinskim Isusom sprovedeno postupkom tzv. "kanonske egzegeze", koja "nije u suprotnosti sa kritičkim metodom tumačenja, nego ga razvija na organski način i čini ga teologijom u pravom smislu" (*Isus iz Nazareta*, 12), s tim što se Palanski ne upušta u istorijsko-socijalnu kontekstualizaciju biblijskih poruka i ostaje na terenu (unutar)-tekstualne analize, sa pozivanjem na meritorne klasične i savremene bogoslovske autoritete, a uz naglašenu sklonost filološkim izvođenjima "dokaza" u ovoj apologiji družene i nerazdružive božanske i ljudske prirode Hristove. Nerealno bi od ove knjige bilo očekivati nešto bitno teološki novo u odnosu na stotine hiljada stranica učenih traktata koje su najeminentniji svetski i naši bogoslovi posvećivali i posvećuju osvetljavanju problema (i tajne) dveju Hristovih priroda, ali Palanski zaslužuje priznanje za umešnost da veoma složenu tematiku iznese na jasan i razumljiv način, a bez osiromašujućeg simplifikovanja. Pošto retko ko danas čita stručne bogoslovske rasprave, a teško da su one ikada imale baš širok krug čitalaca, knjiga *Jahve i Ješua* pojavljuje se kao dobrodošla lektira koja bi se s pouzdanjem mogla preporučiti svima koji žele da obnove ili izgrade ono Racingerovo "blisko prijateljstvo sa Isusom", ili da se bar donekle upoznaju sa autentičnim poimanjem Bogočoveka u učenju hrišćanstva.

Stvaralac slobodnog duha

Kao stvaralac slobodnog duha, Palanski je neprestano prisutan u našoj javnosti objavljujući knjige o onome o čemu drugi, usled nedostatka misaone slobode, nisu napisali ništa ili nemaju hrabrosti da nešto javno iznesu. Palanski ne može da prećutkuje nagomilane apsurre okoštale religiozne stvarnosti. Njegova dela stvarana su sa snažnom motivacijom misaonog pregaoca, koji hrabro obelodanjuje svoja saznanja do kojih dolazi marljivim istraživačkim radom, trudeći se da to čini utemeljeno, provereno, iskreno i pošteno.

U svojoj novoj knjizi, *Jahve i Ješua*, on otvara dva snažna pitanja od kojih se jedno odnosi na Hristovo božanstvo, a drugo, po meni i važnije, pitanje Hristove ljudske prirode. Beskonačni se čoveku otkriva kao večna ranija datost samoga sebe, a sve što je „ranije“ uvek je datost i uvek je iznad nas i pre nas. To su pitanja koja su sa stanovišta nauke nerešiva, ponekad je i teologija nemoćna sve da definiše. Jednostavno zato što Beskonačni nije predmet koji se slučajno zagubio među stvarima ovoga sveta. On je punina koja sve „ispunjava u svemu“, i koja u svojoj punini prevazilazi moć našeg shvatanja i razumevanja uzdižući se iznad našeg rešivog sveta saznanja.

Osnovna namera Palanskog u analiziranju Hristovog božanstva, ogleda se u nameri da pokaže da je Hristos „jednak Bogu“, potvrđujući to, između ostalog, i ovom izjavom Vidrou Videna, Džerija Muna i Džona Riva, koja se odnosi na stih iz Poslanice Filibljanima: „Koji, ako je i bio u obličju Božjemu, nije se otimao da se isporedi s Bogom.“ (Fil 2,6):

„Zapanjujući smisao ovog izuzetnog odlomka jeste da Hristos nije morao da prigrabi 'jednakost sa Bogom' ili da je se čvrsto drži zbog jedne jednostavne, a ipak bitne činjenice: On je već neodvojivo posedovao esenciju ili supstancu božanske prirode ili 'forme'.“

Međutim, oni koji sumnjaju nikad im dokazi neće nedostajati.

Drugo pitanje koje Palanski otvara u svojoj novoj knjizi, ne manje važno, jeste razumevanje Hristove prirode nakon utelovljenja, a samim tim i čovekovog statusa, njegovog postojanja i budućnosti i njegovog odnosa s Bezimenim. Tvorevina (čovek) kao kasnija datost može biti samo tvorevina i ne može biti identična ili jednaka s Tvorcem. A kako je onda Tvorac mogao da postane jednak s tvorevinom? To je i kao sama pomisao uzvišeno: kako je ta pomisao postala stvarnost „da se Bog javi u telu“ i posta jednak s tvorevinom. Jednostavno zato što tvorevina bez Tvorca nije uopšte ljudsko biće, jer ona svoj identitet nalazi samo u Tvorcu. Zato i nije moguće pojam smisla izjednačiti s našim besmisлом, jer besmisao ima svoju konačnost koja u smislu gubi svoje značenje. Odgovor je samo u Božjoj bezgraničnoj mudrosti i nedokučivoj ljubavi.

Knjiga *Jahve i Ješua – dva Boga ili jedan Bog* Zvonimira Kostića Palanskog vredna je pažnje čitaoca samom svojom sadržinom i utemeljenošću koja se oslanja, pre svega, na Bibliju kao najmerodavniji izvor

saznanja, ali isto tako i na ugledne i proverene teologe, jer odgovara na suštinska pitanja bez kojih vera u spase-
nje ne bi imala uporište. Odgovorno je preporučujem
čitalačkoj publici.

Rešenje mnogih dilema i nedoumica

Knjiga Zvonimira Kostića Palanskog “Jahve i Ješua” jeste još jedan izraz njegovog stvaralačkog duha i hrabrosti da se upusti u istraživanje dubokih biblijskih istina. Sama tematika, oko koje su se lomila mnoga “teološka koplja“ kroz vekove, jeste uvek iznova izazov ljudskom umu za istraživanje.

Polazeći od Starog zaveta pa sve do kraja Svetog pisma autor navodi određene biblijske tekstove kojima na jednostavan, ali argumenovan način pokazuje odnos između Hristove božanske i ljudske prirode.

Knjiga omogućuje čitaocu da stekne jasniji uvid u Hristovu ljudsku i božansku prirodu i rešava mnoge dileme i nedoumice vezane za ovu tematiku.

Sažeta impresija nakon čitanja knjige *Jahve i Ješua*

Hristovo božanstvo i čovečanstvo verujućem srcu je jasno vidljivo u Novom zavetu. Nije ni čudo što je crkva učila o dvema prirodama Isusa Hrista i na koncilima u Nikeji, Efesu, Halkidonu i Carigradu istrajno se borila protiv arijanizma, monofizitizma, nestorijanstva i monoteletizma. Kao što navodi Nikejsko veroispovedanje: I u jednoga Gospoda Isusa Hrista, Sina Božijeg, Jednorodnog, od Oca rođenog pre svih vekova; Svetlost od Svetlosti, Boga istinitog od Boga istinitog; rođenog, ne stvorenog, jednosuštnog Ocu, kroz Koga je sve postalo; Koji je radi nas ljudi i radi našega spasenja sišao s nebesa, i ovaplotio se od Duha Svetoga i Marije Djeve, i postao čovek. (*Nikejski simbol vere*) Ovu veru, međutim, čak ni u današnje vreme ne uzimaju svi hrišćani a priori za objektivnu i apsolutnu istinu.

Svakako sa poštovanjem prema delu Zvonimira Kostića Palanskog sadržanom u knjizi *Jahve i Ješua*, prema njegovom uloženom trudu, pređašnjem proučavanju i prvenstveno predanom i koncentrisanom iščitavanju Svetog Pisma, ne mogu da ne uočim i pohvalim njegovo misino poslanje, koje je sam sročio u posvetu: „Sa željom da ova knjiga bude od pomoći, koristi i blagoslova svima

onima koji imaju mišljenje suprotno biblijskom otkrovenju, prepuštam je iskrenim i istine željnim čitaocima.”

Jahve i Ješua nije apologetska, samoodrživa vežba nastala radi evidentiranja prigodnih citata Pisma, već je to štivo koje punoću smisla svog postojanja dobija dodirrom na sebi počinuvšim a Duhom Svetim radoznalošću obdarenim očima i otvorenim umom tragajućim za odgovorima o osnovnim principima hrišćanske vere od iskona postavljanim pitanjima. Jer Duhom Svetim Bog doseže ljude svih nacija i religija, svih uzrasta, svih nivoa obrazovanja i ekonomskog statusa. Bog aktivno deluje među nevernicima kako bi ih privukao veri u Hrista. I upravo ovde, na potencijalnom širokom polju misije evanđelja, uprkos, a možda i upravo zbog duboko zakorenjene evidencione vere (Dok ne vidim na rukama Njegovim rana od klina, i ne metnem prsta svog u rane od klina, i ne metnem ruke svoje u rebra Njegova, neću verovati. Jn.20,25) i tipično popisnog hrišćanstva bez iskrenog ličnog ubeđenja, *Jahve i Ješua* nalazi svoj smisao.

Božanska i ljudska priroda Isusa Hrista oduvek su izazivale polemike, skepsu, fanatizam, diskusije, čak i proterivanja i shizme. Na osnovu polemike: „Da li su u odnosu Jahve i Ješua u pitanju dva Boga ili jedan Bog? Da li je Hristos čovek?“ pratimo vekovne teološke elaborate i najgenijalnije sažetke hrišćanskog mišljenja.

„Ali Otac i Sin i Sveti Duh imaju jedno Božanstvo, istu slavu i istu večnu pohvalu.

Kakav Otac, takav Sin i Sveti Duh.

Nestvoreni Otac, nestvoreni Sin, nestvoreni Sveti Duh.

Beskrajni Otac, beskrajni Sin, beskrajni Duh Sveti.

Večni Otac, Večni Sin, Večni Duh Sveti.

A opet ne tri večna, već jedno večno.

Kao ne tri nestvorena, ne tri beskonačna, već jedan nestvoreni i jedan beskraj.

Slično tome, Svemogući Otac, Svemogući Sin, Svemogući Sveti Duh.

Pa ipak ne tri svemoguća, već jedan svemogući.

Tako je Otac - Bog, Sin - Bog, Duh Sveti - Bog.

Pa ipak, ne postoje tri Boga, ali jedan je Bog.

Slično tome, Otac - Gospod, Sin - Gospod, Duh Sveti - Gospod.

Pa ipak, ne postoje tri Gospoda, ali postoji jedan Gospod.“

(Simvol vere sv. Atanasija Velikog)

Danas, u vreme kratke koncentracije, brzih odgovora i ograničene pažnje zaista treba videti delovanje Duha Svetog ukoliko pojedinac odvrati svoju pažnju od materijalnog, svakodnevnog i diktiranog na duhovno, transcendentno i apstraktno. Uviđajući izuzetnost ovakvih trenutaka autor nudi kratke osvrtne na biblijski osnovane tvrdnje o Isusu Hristu, u isto vreme delujući kao draž na dalje samostalno proučavanje. Svako poglavlje je mudro odmereno po svojoj sadržini i obimu kako bi čitaocu ponudilo jednostavan, a ipak inspirišući odgovor, ostavljajući prostor za ličnu meditaciju, istraživanje i analizu, povremeno čak i uz postavljanje pitanja.

Posebno iznenađujuća i ohrabrujuća je činjenica da Zvonimir Kostić Palanski ne iznosi agresivnu apologetiku, ne fokusira se isključivo na iznošenje osnovnih postavki hrišćanske hristologije dokazujući njihovu istinitost kako bi odgovorio na prigovore nevernika, već senzibilno pristupa misli čitaoca, mudro pretpostavljajući da se njegova pisana reč može susresti sa širokim dijapazonom pristrasnosti, ubeđenja i pretpostavki.

Jahve i Ješua je s druge strane vrlo korisno čitanje i za hrišćane savremenog, postmodernog, multikultural-

nog, globalizovanog sveta, jer nudi mogućnost preispitivanja sopstvenih, stečenih i preuzetih uverenja o dvema prirodama Hrista, jer autor primećuje: „Hrišćani koji se neće složiti sa ovom istinom trebalo bi da se zapitaju da li ih njihovo 'mudrovanje' nije možda odvelo u pagane.“

Bog svojim Duhom aktivno deluje među nevernima kako bi ih privukao veri u Hrista. Bez obzira na prethodno religiozno poreklo ljudi, ako oni traže istinu, Bog će im je otkriti. I ovo delo Zvonimira Kostića Palanskog je po impulsu svog nastanka i pretpostavljenom smislu izdavanja, sredstvo za postizanje pomenutog cilja. Neka je blagoslovljeno i na slavu Božiju čitano.

REČNIK MANJE POZNATIH REČI, IZRAZA I SKRAĆENICA

a fortiori = (latinski: od nečega jačeg); u engleskom jeziku se koristi kao prilog koji znači „većom silom logike“;

antinomija = (grčki: αντινομία) iskazivanje dveju tvrdnji koje su sa racionalnog aspekta suprotne, ali su sa religioznog aspekta istinite i ispravne;

argo = govor društvenih grupa, sleng;

arhetip = prasluka, prauzor, original, prvi otisak;

arijanstvo = učenje Arija (grčki: *Areios*, 256-336), sveštenika iz Aleksandrije, da Isus nije iste suštine kao Bog (grčki: *homoousios*), već da je On prvo Božje stvorenje;

Ef. = Poslanica Efescima;

epikurovci, epikurejci = pristalice učenja grčkog filozofa Epikura (341-270 pr. Hr.);

erminevtika, hermeneutika = (grčki: ερμηνευτική τέχνη); veština pravilnog tumačenja biblijskih tekstova;

fariseji = (aramijski: perušim – odvojeni), pripadnici učenog, intelektualnog sloja jevrejske srednje klase;

Fil. = Poslanica Filibljanima;

ikumena, ekumena = (grčki: οἰκουμένη), "naseljena zemlja", izraz koji je u antici označavao tada poznati svet, odnosno Zemlju;

imanentan = (latinski: immanens) – sadržan, prisutan u suštini nečega, bitan, nerazlučiv;

ipostas = (grčki: ὑπόστασις) lice, izraz kojim se određuje osobenost Oca, Sina i Svetoga Duha; **Is** = Knjiga proroka Isaije;

Iv = Jevanđelje po Ivanu (Jovanu);

Jak = Poslanica Jakovljeva;

jelinski = helenski, grčki;

juridički = juristički, pravno;

Jevr = Poslanica Jevrejima;

Jn = Jevanđelje po Jovanu;

Knjiga levitska = Treća knjiga Mojsijeva;

leksikograf = pisac (ili sastavljač) rečnika;

Lk = Jevanđelje po Luki;

Mih = Knjiga proroka Miheja;

mirijada = (grč. μυριάς), deset hiljada, najveći broj za koji su antički Grci imali naziv; u množini znači veliko mnoštvo, bezbroj;

monofizitstvo = (grčki: *μονη φυσικς* - jedna priroda), učenje koje se pojavilo u 4. veku da je u Isusu Hristu prisutna samo jedna, božanska, a ne i ljudska priroda;

monoteletizam = (grčki: *μονο + θέλησις*: jedna volja), učenje o postojanju samo jedne volje u Isusu Hristu;

Mk = Jevanđelje po Marku;

Mt = Jevanđelje po Mateju;

narativan = (latinski: *narrativus*) pripovedan, pripovedački, u obliku priče;

nepričiasno = nepristupno;

nestorijanstvo = učenje Nestorija (386-451), konstantinopoljskog patrijarha, da je Isus postojao kao dve odvojene ličnosti – kao čovek i kao Božji Sin;

ontologija = (grčki: *τό ov* - biće, bitak i *λόγος* - učenje, reč, zakon), disciplina filozofije koja raspravlja o biću kao bivstvujućem, kao i o njegovim opštim, fundamentalnim i konstitutivnim određenjima;

ovetšati = ostareti;

paradigma = (grčki: *παράδειγμα*), uzor, ugled, obrazac, primer;

Pasha = (hebrejski: *פסח [Pesah]*), jevrejski praznik kojim se obeležava izlazak Jevreja iz egipatskog (misirskog) ropstva;

podobije = upodobljenje Bogu u vrlini, posličenje;

1.Car = Prva knjiga o carevima;

1.Sol = Prva Solunjanima;

Ps. = Psalam;

ravenstvo = identičnost;

Rim. = Poslanica Rimljanima;

sadukeji = jevrejska sekta, čije ime potiče od sveštenika Sadoka iz doba cara Davida;

saimen = istog imena;

sinoptički = (grčki: συνοπτικός), gledati zajedno; prva tri jevanđelja (po Mateju, Marku i Luki);

sintagma = uređena grupa reči spojena u jednu pojmovnu celinu;

sr. = sravniti;

Ssp = Savremeni srpski prevod Biblije;

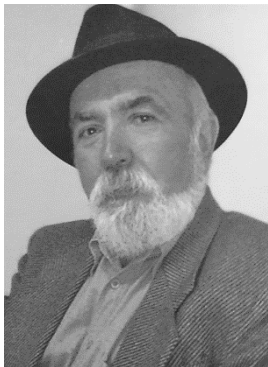
stoici = sledbenici Zenona (331–264. pr. Hr.), osnivača filozofske škole u Stoi (Στοὰ ποικίλη – "šareni trem"), po čemu je ceo filozofski pravac dobio ime;

transcendentno = ono što prelazi granice empirijskog iskustva i racionalnog saznanja;

transliteracija = preslovljavanje; prenošenje znakova iz jednog pisma u drugo.

O AUTORU

Zvonimir Kostić Palanski rođen je 1948. u Beloj Palanci. Diplomirao na Filološkom fakultetu u Beogradu (odsek germanistike). Magistrirao vajarstvo na Fakultetu umetnosti u Skoplju u klasi profesora Stanke Pavleskog. Počasni doktorat iz oblasti teologije (dr h. c. theol.) stekao na Protestantском teološkom fakultetu u Novom Sadu na predlog akademika prof. dr Ivana Cvitkovića sa Univerziteta u Sarajevu, prof. dr Dragoljuba Đorđevića sa Univerziteta u Nišu i prof. dr Zdravka Šorđana sa Univerziteta Alma Mater Europaea – Evropska akademija za nauku i umetnost u Mariboru.

Član Udruženja likovnih umetnika Srbije, Udruženja književnika Srbije, Udruženja književnih prevodilaca Srbije, osnivač i član Internacionalnog udruženja likovnih umetnika „Palanski Art“, pokretač Teološkog instituta Niš, stalni stručni konsultant Narodnog muzeja Niš na Odeljenju književne zaostavštine – zbirke Stevan Sremac i Branko Miljković i za izložbene projekte u toj oblasti.

Iz oblasti teologije objavio brojne knjige. Evo samo nekih naslova: *Hrišćanstvo bez Hrista; Rat gospodara vremena; Proročanstva sa Patmosa; Biblija kaže, ali crkve uče; Hrišćanstvo bez Hrista; Božanski hesed; Podignite oči svoje; Logos i kosmos; Leksikon biblijskih simbola; Pade, pade Vavilon; Armagedon; Od Boga do zmije; Apokalipsa 12; Knjiga bez pečata; Misterija broja 144000; Deset reči ljubavi* (na rumunskom i bugar-

skom); *Deset reči ljubavi u Kur'anu i Bibliji*; *Tajna praznog groba*; *Ko sam ja – 120 imena Isusa Hrista*; *Treći Hram*; *Prorok iz Vavilona, Mesih Isa u četiri kitaba*, *Zlatni ključevi (Principi biblijske hermeneutike)*, *Hristovi mali heruvimi*, i druge.

O njegovim teološkim idejama i knjigama pisali su Hans Karl LaRondelle, Angel Manuel Rodriguez, Ekkehardt Mueller, Enriko Josif, David Albahari, Darko Tanasković, Zdravko Šorđan, Radiša Antić, Zdravko Stefanović, Boris Tabaković, Goran Golubović, Ivica Živković, Ljubiša Kocić, Anna Petrović, David Bibulović i drugi.

Do je sada imao 17 samostalnih i preko 60 grupnih izložbi u zemlji i inostranstvu. Realizovane skulpture u slobodnom prostoru: Grac (Austrija), Mitvic, Beringen, Lemgo i St. Blasien (Nemačka), Gornja Toponica, Gamzigrad, Niš, Bela Palanka, Novi Sad.

Dobitnik je nagrade za skulpturu Evropske asocijacije za jevrejsku kulturu, Pariz (2006).

O njegovim vajarskim delima do sada su pisali David Albahari, Dobrivoje Jevtić, Miodrag Anđelković Daja, Dragan Žunić, Ljubiša M. Kocić, Moma Dimić, Petar Ognjanović, Luka Salapura, Bratislav Ljubišić, Dragan Jovanović Danilov, Miroslav Todorović, Saša Hadži Tančić, Filip David, Slavica Erdeljanović Curk, Kalin Nikolov (Bugarska) i Diana Henkel Trojca (Nemačka).

Zastupljen u knjizi *Srpski pisci – slikari* Radovana Popovića, Službeni glasnik 2008.

Kao teolog, pesnik, prozni pisac i prevodilac objavio preko oko 70 knjiga. Zastupljen je u nekoliko antologija poezije za odrasle i u više od 30 antologija pesama za decu.

Živi i radi u Nišu.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
-----------------	---

BOŽANSKA PRIRODA ISUSA HRISTA

1. „Bog beše Reč“	15
2. Svestvaralačka Reč	17
3. Jedna slika Oca i Sina	19
4. Logos života	20
5. „I stvori Gospod Bog čoveka“	22
6. „Ko ima Sina Božjega ima život“	25
7. Formula svetlosti	26
8. „Jednak Bogu“	29
9. „Ko ne poštuje Sina“	31
10. Crkva stečena krvlju Boga	33
11. Dela Božja – Dela Hristova	35
12. „I pokloni Mu se“	37
13. „Koji se god odriče Sina“	39
14. „Istiniti Bog“	40
15. „I Bog pohodi narod svoj“	41
16. „Znamo da sve znaš“	43
17. Nezavisan	44
18. Samopostojeći	46
19. Jednak sa Bogom	47
20. Bezgrešni grešnik	50
21. Hleb sa neba	52
22. Zavetodavac	53
23. „Ja Te danas rodih“	57
24. Obožavan od anđela	59
25. „U naručju Očevom“	60
26. Jedan Gospod	62
27. Jedan Bog	63
28. Gospod i Gospod	64
29. Bog i Bog	66

30. Otac i Sin	67
31. Slava u Ocu	68
32. Bog zakonodavac	69
33. „Vlast na ramenu“	72
34. „Bog silni“	75
35. „Otac večni“	76
36. „Od večnih vremena“	77
37. „S nama Bog“	78
38. „Gospod s neba“	80
39. „Bog u telu“	81
40. Ravnočašće Oca i Sina	83
41. Gospod i Hristos	85
42. „Svetlost i spasenje“	86
43. Kušanje na putu za Hanan	88
44. (Ne)poznati Bog	89
45. Gospod koji posvećuje	93
46. „Ženik“	94
47. „Gospod moj i Bog moj“	95
48. „Nad svima Bog“	97
49. Veliki Bog i Spas	98
50. U pravdi Boga i Spasa	100
51. Gospod Isus – Bog Jahve	101
52. „Prvi i Poslednji“	103
53. „Punina Božanstva“	105
54. Stvoritelj univerzuma	107
55. „Sveštenik dovek“	109
56. Poznanje večnoga života	111
57. Glas u pustinji	113
58. Ja sam – pre Avrama	114
59. „Koga tražite? – Ja sam“	117
60. „Jedinorodni Sin“	119
61. Duhovna Stena	120
62. „Obličje Boga“	121
63. „Ono je Bog“	122

64. „Život večni“	123
65. „Bog videlo“	124
66. Jahve Tvorac	126
67. „Car slave“	128
68. Bog Spasitelj	130
69. Obožavanje Jagnjeta	131
70. Pastir dobri	133
71. „Kamen spoticanja“	135
72. Slava Jahvea	136
73. Bog, Otac i Gospod	138
74. „Svetac Izraelov“	139
75. Gospod slave	141
76. „Istiniti Bog“	142
77. Drugi Adam	143
78. Gledati u Boga	147
79. Vera u Hrista – vera u Boga	149
80. Car i Bog	151
81. „Bogu se pokloni“	153
82. Duh i Život	155
83. Bogopoznanje	156
84. Bog koga vetar i more slušaju	158
85. „Kazuj šta ti učini Bog“	160
86. „Što oko ne vide...“	161
87. „Da mu se poklone svi anđeli“	163
88. „Moj Iskupitelj“	165
89. Otkrivenje Boga Oca	167
90. Gospodar subote	169
91. Darodavac večnog života	171
92. Isti Duh, isti Bog	172
93. Sudija vasionog sveta	174
94. Večno postojeći	176
95. Suvereni Gospod	177
96. „Bojte se Boga“	178
97. „Bog sviju“	179

98. Sveznajući i sveprisutan	180
99. Bog koji oprašta grehe	182
100. Jednomislje i ravnočastije Oca i Sina	184
LJUDSKA PRIRODA ISUSA HRISTA	
1. „Bog se javi u telu“	187
2. „Na oči nađe se kao čovek“	191
3. „Ali si mi telo pripravo“	196
4. Obličje Boga i obličje čoveka	199
5. „U obličju tela grehovnoga“	201
6. Hristov rodoslov	203
7. „U telu došao“	210
8. „Blagodaću jednoga čoveka“	212
9. „Rođen od žene“	215
10. „U svemu kao braća“	218
ZAKLJUČAK	223
SCHLUSSFOLGERUNG	224
CONCLUSION	225
Darko Tanasković	
Više imena, a samo jedan Bog	227
Zdravko Šorđan	
Stvaralac slobodnog duha	232
David Bibulović	
Rešenje mnogih dilema i nedoumica	235
Anna Petrović	
Sazeta impresija nakon čitanja knjige <i>Jahve i Ješua</i>	236
REČNIK MANJE POZNATIH REČI, IZRAZA I SKRAĆENICA	
	240
O AUTORU	243

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

27-277

27-187-051.2

КОСТИЋ Палански, Звонимир, 1948-

Jahve i Ješua : dva boga ili jedan bog / Zvonimir
Kostić Palanski. - 1. izd. - Niš : Punta : Teološki institut,
2021 (Niš : Punta). - 248 str. : ilustr. ; 17 cm

Autorova slika. - Tiraž 1.000. - Str. 227-231: Više imena, a
samo jedan Bog / Darko Tanasković. - Str. 232-234:
Stvaralac slobodnog duha / Zdravko Šorđan. - Str. 235:
Rešenje mnogih dilema i nedoumica / David Bibulović. -
Str. 236-239: Sažeta impresija nakon čitanja knjige Jahve i
Ješua / Anna Petrović. - Rečnik manje poznatih reči i
skraćenica: str. 240-242. - O autoru: str. 243-244. -
Napomene i bibliografske reference uz tekst.

ISBN 978-86-7990-223-8 (Punta)

a) Исус Христос б) Свето писмо -- Тумачења

COBISS.SR-ID 37996809

Prof. dr Darko Tanasković:

Budući teolog sa filološkim obrazovanjem i pesničkim osećanjem za vibriranje najdubljih jezičko-semantičkih struna, odlično upoznat sa starijom i novijom literaturom o predmetu svoga istraživanja, Palanski se opredelio za neposredno obraćanje biblijskom tekstu i komentarisanje onih odabranih mesta u njemu koja se odnose na Hristovu božansku i ljudsku prirodu. Takav imanentan pristup, iznutra, heuristički je u najboljem skladu sa stvaranjem preduslova za izbegavanje zavodljive, i sasvim prirodne, sklonosti za pristupanje ovom temeljno onostranom odnosu iz razumski objašnjivog i proverljivog kosmološkog horizonta, u skladu s pretežnim predstavama o svetu modernog i postmodernog doba i čoveka.

Prof. dr Zdravko Šorđan:

Knjiga *Jahve i Ješua – dva Boga ili jedan Bog* Zvonimira Kostića Palanskog vredna je pažnje čitaoca samom svojom sadržinom i utemeljenošću koja se oslanja, pre svega, na Bibliju kao najmerodavniji izvor saznanja, ali isto tako i na ugledne i proverene teologe...

Dr theol. David Bibulović:

Knjiga omogućuje čitaocu da stekne jasniji uvid u Hristovu ljudsku i božansku prirodu i rešava mnoge dileme i nedoumice vezane za ovu tematiku.

Mr theol. Anna Petrović:

Posebno iznenađujuća i ohrabrujuća je činjenica da Zvonimir Kostić Palanski ne iznosi agresivnu apologetiku, ne fokusira se isključivo na iznošenje osnovnih postavki hrišćanske hristologije dokazujući njihovu istinitost kako bi odgovorio na prigovore nevernika, već senzibilno pristupa misli čitaoca, mudro pretpostavljajući da se njegova pisana reč može susresti sa širokim dijapazonom pristrasnosti, ubeđenja i pretpostavki.

